

גליון
מורחב

מ'מי הנחל

איחוד האברכים דחסידי ברסלב

שע"י מורשת הנחל

המגין שלכם

השתלשלות ייסוד ביהכ"ג של חסידי ברסלב

04

הספר שלי

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

05

עלה לתרופה

מכתבים מאנ"ש

07

ניצוץ של אור

סיפורי התקרבות

08

לאסוקי שמעתתא

ליבון דברי רביה"ק ותלמידיו

09

עיקר העבודה

רב שיח על קימת חצות

11

הכבשן

סיפורים מכבשונה של ברסלב

16

כולם נקבצו

רשמים מהקיבוצים בעולם

17

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים

24

דער פּען

מכתבים שהתקבלו במערכת

28

נקודת החבר

לקבל דין מן דין

29

מבית הגזנים

עתיקות וגנוזות

30

אין פאבריק

מהנעשה והנשמע בחבורות האברכים

32

שע"י "מורשת הנחל"

טל: 02-5388-949

05484-85412

05484-40814

א דיבור
דבר "מורשת הנחל"

תקופה לא פשוטה עברה על כלל ישראל בכלליות ועל חסידי ברסלב בפרטיות. מה שגרם בין היתר לעיכוב ההוצאה לאור של גליונו זה. [אגב בעקבות כך התגלה לנו כמה הציבור צמא לדבר ה', מחפשים ומבקשים כל חודש להופעות הגליון. וכאן אתנו להודיע כי המעוניין בגליונות מהחודשים שעברו ניתן להשאיר הודעה למערכת בטל: 02-5388-949 שלוחה 2]. אנו מודים לה' שזכינו להתחזק בהתחדשות, להוציא גליון מורחב עם שלל המדורים הקבועים וחידושים נפלאים כאשר עיניכם תחזינה.

בהסתכלות לאחור ובדרך שלימד אותנו ר' נתן למצוא בכל עת את ה'בצר הרחבת לי', גילינו מעיינות של אמונה ובטחון, גילינו פנים חדשות ביופיה של חסידות ברסלב. כל זה ועוד תוכלו לקרוא במה שהעלו כל הכתב מחשובי אנ"ש במדור "כולם נקבצו".

ובאשר אנו נמצאים בתחילת לילות החורף "די גילדערנע נעכט" הבאנו חלק מרב השיח שהתקיים בשלהי חודש מנחם אב תש"פ, כאשר המשיבים החשובים שיחי', עונה כל אחד בדרכו, לחזק בנו את ההכרה והידיעה כי כל אחד רוצה, מוכרח ויכול לקיים עצה ועיקר עבודת איש הישראלי לקום בחצות הלילה.

בטוחנו כי תרוו את צמאונכם במימי הנחל, להתחדש ולהתחזק בדרכי ועצות רביה"ק ותלמידיו, לטוב לנו כל הימים.

לתומכינו וידידינו היקרים שיחי

ב"ה התחדשנו בשליחת הגליון מדי חודש לביתכם, כמחזה על תרומתכם הנכבדה למען מפעלינו, לשתף אתכם בכל הפעולות הברוכות - שהכל בזכותכם!

באם מפאת שיבושי דואר חלק מהגליונות לא הגיעו לביתכם

וכן המעוניין בגליונות קודמים

נא להשאיר הודעה בטלפון

02-5388-949 שלוחה 2

מוקירים ומעריכים

מערכת "מימי הנחל" / ההנהלה

חורף - קור מקפיא או יצירה חדשה בזכות ליקוטי הלכות

אותם כוכבים חכמים
וקטנטנים, מבינים שעכשיו
זה האוצר הגדול, כי
עכשיו בעומק האדמה,
אומנם אנחנו גם "נרקבים"
והולכים, אבל דווקא כאן
בתוקף הלילה החשוך,
בשיאו, יש עבודה מיוחדת,
לזכור את האמת, לעשות
ככל יכולתנו לצעוק
ולהתגעגע

ותקוות, יכולים להילמד בצורה של קיץ - יום - גאולה, ואז תעלם העיצה מאיתנו הכוכבים המותשים, ורק מוהרנ"ת הבין את פנימיות כוונת הרב, שענינו צופיות אל הלילה ולא אל היום, אל החורף ולא אל הקיץ, אל הגלות ולא אל הגאולה.

העבודה הראשונה היא, לדעת שיש לילה, גלות, התרחקות, כפי שכותב מוהרנ"ת "כשאדם רואה שרחוק מה' יתברך, זה בחינת שינה" (ליקוה"ל השכמת הבוקר) ולראות איך הלילה רק הולך ונהיה חשוך יותר. וזה כנגד עבודת קריאת שמע שעל המיטה, וכנגד החצי הראשון של הלילה, וכנגד החלל הפנוי - קושיתו וקשייו, שאין עליהם מענה, רק אמונה וביטול.

העבודה השניה היא, לשבור את הלילה בכל הכח, ולהשתדל לעשות רצונו יתברך למרות כל הקדרות - עצבות - אופל הגלות. שזה כנגד עבודת קימת החצות שעיקר זמנה בימי החורף, וכנגד לימוד ועסק התורה בלילה, שאז שכינה כנגדו (שם ה"ג ס"ב וה"ד ס"ה).

העבודה השלישית היא לצעוק בכל הכח, לרצות, לבקש, לפייס ולהתחנן שנזכה כבר לראות את הגאולה, שיתבטל היצר הרע, שתעבור רוח הטומאה, שכל ישראל ידבקו בו ית', וכל הבריאה תחזור אל הרחמים העליונים, שזה כנגד עבודת התפילה דווקא באותו הזמן, ובפרט עצת ההתבודדות, שהיא סיפורי הכוכב, משבריו, רצונותיו, << המשך בעמ' 38

מה יותר גבוה, העליות או הירידות? ימים מלאים בחשק או ימים אפורים ושגרתיים עם לב רגיל ומאובן; ימי האביב והקיץ שבהם כולנו שבעים מהפירות העסיסיים או ימי החורף הקרים, בהם האדמה רק סופגת ומרקיבה את הגרעין ובקושי רואים איזה גבעול דק שמבצבץ ועולה...

ואם כל התכלית הם רק ימי הקיץ, לשם מה יש כזה חורף ארוך? כולנו מחכים לגאולה הקרובה, עייפנו כבר מהגלות. הגלות נקראת לילה והגאולה יום (הלכות השכמת הבוקר ה, ג). עייפנו מהלילה, ואנחנו מתגעגעים לבוקר, מתי הוא כבר יגיע? מתי האור החדש יאיר בציון לבבינו? אבל כל אחד שואל במסתורי ליבו, לשם מה כל ההמתנה העצובה הזו, האם בנתיים אין שום מטרה, רק בעתיד?

ואם כך אנחנו נכנסים לתקופת לילה משולשת: אנחנו עדיין בגלות - לילה, וכעת נכנסים לחורף - לילה ובחורף עצמו הלילות ארוכים ו'עצובים' (ואולי אפשר לומר שלכן באמת בחורף הלילות כל כך ארוכים, כי זה ענין החורף - קדרות הלילה...).

ומוהרנ"ת, המאור הקטן המאיר את הלילה, קיבל מהמאור הגדול (ראה הקדמת כוכבי אור), גילויים נפלאים, המלמדים שיש תכלית עצומה ומיוחדת בכל הלילות הללו - ובכולם יחד, והיא שאנחנו הכוכבים הקטנים והמותשים, נבין שהכל למעננו: החורף, הלילה והגלות, והם לא רק הכנה לאור שיגיע, אלא הם המייצרים את כל הטוב שיגיע, הם התכלית. הטוב שיגיע אחר כך הוא רק תוצאה "בדרך ממילא", של ימי החורף האיומים והמיוחדים של הלילות הארוכים שהם לילות הזהב המיוחדים ביותר. כי הגלות המייסרת הזו, היא מייצרת את הגאולה - קיץ - יום.

ובשפת הלמדנים: יש לחקור האם הקיץ [והגאולה] המבלבל הוא התכלית, ואין דרך להגיע לשם רק על ידי סבל החורף [ואם כן כולם מצטערים וסובלים מכל רגע של חורף], או שבכלל החורף הוא התכלית, כי אז מייצרים דברים מיוחדים וחדשים, והקיץ הוא רק תוצאה של בדרך ממילא, בזכות ימי החורף [ואם כן כולנו נשמח על עוד כל רגע של לילה חורפי]. וכדברי מוהרנ"ת (הלכות תפילין הלכות ג-ו) שכל אור הדעת המאיר מנץ החמה, מגיע ממילא בגלל הקמים באמצע תוקף הלילה והגעגוע אליו יתברך.

אחרי שנסתכל נכון על הגלות - לילה - חורף, נוכל לראות מה מוטל עלינו בזמנים אלו, ואיך הם תכלית כל הבריאה.

יש שלש עבודות מיוחדות בלילה, ששלושתן מביאות למקום אחד, אל התענוג החורפי, תענוג העקשנות והגעגוע, המביא לתכלית העליונה. (ואולי לכן ערים בהושענא רבה (ראה ליקוה"ל שבת ז, ה), כי היות והולכים להיכנס בשערי ממלכת לילות החורף, מוכרחים להמשיך מדוד המלך ומיהושע התלמיד הנאמן, ששניהם כנגד הלבנה, את

המנין שלכם

השתלשלות ייסוד

בתי הכנסת של חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א - פרק ט' ביהמ"ד "פאר הנחל" - שכונת תל ארזה

יחד במניין הראשי בבית מדרשנו. למעשה בהוראת ר' אלחנן הרי שבשנה הראשונה לא ארגנו מניין גם ביום הכיפורים כדי לא לפגוע במניין הגדול במא"ש.

בתחילה נתייסד בית הכנסת בדירת מגורים בקומה רביעית, מעל דירת מגוריו של ר' מרדכי טורץ זצ"ל. ראשיתו של ביהמ"ד היה בדלות ממש, אפילו לא היו שולחנות וספסלים - אבל שרתה רוח כזאת של התחדשות ואהבת חברים, עד שכאשר בעל הדירה הפסיק את חוזה השכירות בעקבות שמכר אותה לאחר, היה אצל המתפללים כמו תשעה באב... אז ניגשו להקמת בית הכנסת החדש היכן שעומד עד היום.

האש שלי תוקד...

מי שדאג בעיקר לצרכי ביהמ"ד בימים ההם היה הרה"ח ר' יוסף שמעון הכהן בארזעסקי שליט"א, שהיה עוסק בזה במסירות נפלאה, בישרותו נשא חן בעיני הקהל שהחזירו לו אהבה וחובה. בהיות והרה"ח ר"מ שכטר שליט"א היה נמנה על ועד ביהמ"ד היה ר' יוסף שמעון עולה אליו בכל עת לתכנן את כל הליכותיו בצדק וביושר.

כן שימש כגבאי ביהמ"ד הרה"ח ר' מרדכי טורץ זצ"ל, שהיה מסור עד למאד לכל עניני בית הכנסת, והיה הרוח החיה באופנים. כאשר הוא משמש גם כחזן ובעל קורא ואף היה מוסר שיעורים ברבים.

כך מספרים הרה"ח ר' אהרן דוד ברזעבסקי שיחי' והרה"ח ר' משה בריינעס שיחי', ממתפללי ביהמ"ד, על מסירותו של ר' מרדכי טורץ: "כדרכו של ר' מרדכי, שהיתה בו נחישות לכל דבר שבקדושה, לא נרתע משום מכשול. גם כשהיו זמנים קשים לא אמר נואש והמשיך כל הימים במסירות נפש לדבוק בחיזוק בית הכנסת. אפילו בשכבו במיטת חליו שנפטר ממנה לפני שנים ספורות, מטושטש אחר ניתוח, זכר להורות לבניו וחתניו שיתפללו את תפילות היו"ט המתקרב בבית הכנסת "פאר הנחל" כדי לחזק את המנין בהיעדרו".

"אחת מהתקנות היא שלא להתעסק בביהמ"ד כי אם לתורה ולתפילה"

לפנינו תיאור על הנעשה בביהמ"ד מיד אחרי פתיחתו מתוך מכתב שכתב הגרי"מ שכטר לידידו ר' הרשל ואסילסקי בו מספר לו כל ההשתלשלות: בהיות כי ב"ה ברוב הלל והודיה נפתח בית מדרש לתורה ותפילה בשיכון שאצל קלויזענבורג, היינו שאצל ישיבת טשעבין

<<< המשך בעמ' 7

הבה נפנה מעט משכונת מאה שערים וסביבותיה, ונצפין אל עבר שכונת תל ארזה המובלעת בין שכונת עזרת תורה לגוש שמונים.

שכונה קטנה שכמעט ואין יודעים אותה בשמה, בית הכנסת עוד יותר קטן ואנשים בה מועטים, אבל זכתה להיות אכסניה נכבדה רבות בשנים לפעילות עניפה בקרב אנשי בני עיה"ק ואף מחוצה לה, גם זכינו כי בחודשים האחרונים היתה עדנה לבית מקדש מעט זה, אך בל נקדים את המאוחר.

שמה באחת הסמטאות ששמה נאה לה: דובב מישרים, הרחק מעין רואים ומשאון העיר, שוכן לה בית המדרש קטן של אנשי בכמות אך אחד מהגדולים באיכות "פאר הנחל" - כשמו כן הוא; פאר והדר לאנשי הנחל נובע.

חמישים שנות תורה תפילה ועבודת ה' ספוגים בין קירות ביהמ"ד, אף זכתה להיות אכסניה של תורה לחבורות הבחורים וכינוסים. לאחרונה זכתה לעדנה כאשר נתייסד שם מנין לתפילת שחרית מדי יום, וגם חידשו את ההתאספות בסעודה שלישית מלבד התפילה במשך כל יום השב"ק.

לרגל ההתחדשות יצאנו להתחקות על שורשי בית המדרש זו שזכורה אצל המבוגרים לטובה ולברכה.

ייסוד ביהמ"ד

היה זה לפני חמישים שנה, בשנת תשל"א. ברסלב לא הייתה אז מה שהיא היום ומנתה משפחות מועטות, לעומת שאר הקהילות בעיר. ובכל זאת, היו כמה אברכים שראו את הנולד, הגדיים שנעשו תיישים; הילדים שנהיו לבחורים והמה לאברכים ויש לדאוג להם שישאבו ממניי הנחל הנובע להספיג את אורו אל קרבם.

לשם כך נתעוררו שלושה אברכים ה"ה ר' יענקל פראנק ור' מרדכי טורץ ע"ה ויבלחט"א ר' יוסף שמעון ברזסקי ממונטריאל, לייסד ביהמ"ד בשכונתם, בהיות שדרו מרוחק מבית מדרשנו במא"ש.

מי שהחזיק בידם היה הרה"ח ר' אלחנן ספקטור זצ"ל, שאף הוא התגורר בקרבת מקום - בשכונת עזרת תורה, כאשר דאגתו היתה על כארבעים המשפחות המתגוררות בשכונה (תל ארזה) שעלולים להישאר מחוץ לברסלב חלילה, וייסוד ביהמ"ד תהיה להם לקרש הצלה. לשם כך אף בא בדברים עם הרה"ח רלוי"צ בנדר זצ"ל שיסכים עמהם לתועלת אלו שאין בכחם לשרך את רגליהם בקביעות עד בית מדרשנו במא"ש. רלוי"צ אכן נטה לדעתו, כאשר הוא מדגיש לקיים את שני היסודות של מנין חסידי ברסלב: הראשון שיתפללו בזמן ק"ש הראשון כשיטת המג"א, והשני שבראש השנה לא יעשו מניין נפרד אלא יתפללו כולם

השגות אלקות שייכת לכל אחד

הכיר שה' הוא רחמן מאוד גדול והוא מאוד אוהב אותנו, וזה נקרא שהוא השיג את ה', וכמובן שהוא השיג את ה' במוחו הקטן ובמעשה שהיה, וזה דוגמא קטנה מה נקרא להכיר את ה', אך כמובן שיש עוד בלי סוף דוגמאות שאדם הכיר והרגיש את מציאות ה' אם זה ע"י אהבה אליו או כיסופין אליו.

התורה והמצוות אמצעי להתקרב לה' יתברך

וזה התכלית שהגענו לעולם להכיר את ה', אך בשביל להכיר את ה' עשה ה' יתברך צמצומים רבים, שהם התורה והתפילה וכל המצוות, שהם הכלים להתקרב דרכו לה' יתברך, כי המצוות הם חכמות הבורא יתברך שמו כי כל מצוה ומצוה יש לה שעורים אחרים וגבולים כגון מפני מה המצוה הזאת מצוה בך מפני שכן חייב חכמתו יתברך שמו וכן מצוה אחרת מצוה בך לפי חכמתו יתברך שמו וכל מצוה ומצוה יש לה אותיות ותבות וענינים שהם שעורים וגבולים שמצמצם בהן חכמתו יתברך שמו שזה בחינת התלפשות השכל העליון בשכל התחתון שעל ידי זה זוכין להשגות אלקות.

זאת אומרת התורה והמצוות הם אמצעי להתקרב לה', להכיר את ה' - השגות אלקות, התורה והמצווה הם רק כלים ושיעורים להתקרב לה'. לכן בלי אור של רבינו הק', ייתכן שאדם ילמד כל היום כולו, שהם השיעורים והגבולים, ולא יתקרב כלל לה' יתברך, כמו שמספרים בהלצה על אחד שהוכיחו אותו שצריכים לחשוב גם על ה' יתברך בעת הלימוד והתפילה, ענה שאין לו זמן לחשוב על ה', כי הוא לומד כל יום 14 שעות ומתפלל שעות ארוכות ואין לו זמן לחשוב על ה'. אך הבדיחה הוא לא כ"כ רחוק, לפעמים האדם יכול לעשות הרבה בעבודת ה', אך את העיקר שהוא להתקרב לה' הוא ישכח.

כל מדריגה באמונה מקשרת את האדם לה'

וכאן הבן [התם] שואל, ידעתי שהתכלית הוא להתקרב לה', אך מה זה נקרא להכיר את ה' - להשיג את ה'?, אף אתה אמור לו, שלהכיר את ה' אינו רק לראות מראות וחזיונות, או לשמוע בת קול, אלא להכיר את ה', פירושו לדעת אותו, והידיעה בה', לא חייב להיות במראות וחזיונות, יש אלפי דרגות איך להכיר את ה', המדריגה הראשונה [והאחרונה] בהכרת ה', היא אמונה, שאדם מאמין חזק בה', אם בעצם שה' קיים בעולם, אם בזה שה' משיג עלינו ושומע את תפילותינו, עצם אמונה זה נקרא שהוא הכיר אותו [כמו בהתקרבות לרבינו הק' אף אחד מאיתנו לא ראה את רבינו, אעפ"כ מכירים אותו כל אחד לפום מה דמסער בליביה, והכל ע"י שהוא מאמין בו שהוא גדול והוא עושה כך וכך], לכן עצם אמונה בה' זה נקרא שיש להאדם קשר עם ה', כי הוא מאמין, ועצם אמונה מקשרת אותו לה' יתברך, [וכך כשאדם מתנוצץ לו אהבת ה' שזה נקרא השגות אלקות שהוא השיג את ה' באופן שהוא אוהב אותו, וכך בכל המידות, והתכלית הוא לבוא לרצון המפולג כמובאר בהלכות ערב ג',

"השגות אלקות" נשמע משהו ששייך לצדיקים גדולים שמשוטטים בעולמות העליונים ורואים מראות וחזיונות, אך ממשכים כמה שורות בתורה וביותר בליקו"ה מגלים שהשגות אלקות שייך לכל אחד, ולא רק שייך לכל אחד, אלא כל אחד ואחד צריך להגיע ל"השגת אלקות להפיר אותו יתברך אשר לך נוצרנו, כי כל אדם מקרר שיבא לזה, כי רק בשביל זה בא לעולם, וכל העולמות נבראו רק בשביל זה בגין דישתמודעון ליה" (ליקו"ה השכמת הבוקר ד').

מוהרנ"ת בתפילתו משווע וזועק "למדני והורני, באיזה דרך באיזה אופן באיזה זכות באיזה עצה ותחבולה, אופה אנכי גם פן להשיג השגת אלהותך אשר לך נוצרתי, באשר אתה ידעת כי לא נבראתי בעולם השפל הזה, אלא כדי לרדף אחר התכלית הטוב הזה, להשיג השגת אלהותך יתברך".

וכאן הבן [החכם] שואל, מה לי ולהשגות אלקות, כולנו חכמים ונבונים ויודעים שהגענו לעולם, לקיים את תרי"ג מצוות, להתפלל וללמוד, ואם הוא חסיד ברסלב יודע וגם יודע שצריכים להתבודד כל יום שעה שלימה ולקום בחצות לילה ולילך עם תורה, ולשבר את התאוות ומידות רעות, והרשימה לא נגמרת, אך מה לנו ולהשגות אלקות.

השגות אלקות הכוונה להכיר את ה'

אך השגות אלקות פירושו, תפיסה ב[גילוי] אלקות, כשאומרים לתפוס דבר רוחני הכוונה להכיר אותו, להכיר את ה', מוהרנ"ת מביא הרבה בפעמים בספרו את מאמר הזוהר הקדוש כל העולם לא נברא אלא בגין דישתודמעין ליה - כל העולם לא נברא אלא בשבילו שיכירו אותו. וכאן השאלה עוד יותר מתעצמת מה זה נקרא להכיר את ה'?

נתחיל עם דבר שכל ברסלב'ר חסיד חווה בתחילת התקרבותו ועד היום הוא מרגיש אותו לפעמים, והוא להכיר את רבינו הקדוש, לפני התקרבות או בתור בחור קטן ידעו שיש צדיק שנקרא בשם ר' נחמן מברסלב, אך לא ידעו מהו ומהו עושה, אך כל אחד ואחד היה איזה שלב, שהוא התחיל לקלוט יש צדיק - יש רבינו בעולם - אוהה איך העולם עדיין לא מכיר אותו. זה היה הידיעה ראשונית, כלומר השגה ראשונית בהשגה ברבינו הק', וכמובן שכמה שהוא יותר משקיע ללכת בעצותיו ולהכיר פני רבו [-בתורתו בעיקר, ביאה"ל על התורה] הוא מתחיל לקלוט יותר ויותר מהו גדולת רבינו הקדוש, מהו עושה, מה כוחו, עד שהוא ממש נקשר אחריו חזק מאוד. וזה נקרא שאדם השיג את רבינו הק', הוא תפס מהו, וכמובן שיש בלי סוף עבודה בהשגה ובהכרת ובקירבת רבינו הקדוש.

אותו דבר כלפי ה' יתברך, שהעיקר שהגענו לעולם הוא להכיר את ה', וגם זה כל אחד הרגיש ומרגיש, כל אחד יש לו במשך חייו איזה השגחה פרטית מדויקת עם נס נפלא, שבאותו רגע שהוא תפס איזה נס קרה לו ואיזה השגחה פרטית קרה לו, או באותו רגע הוא הכיר את ה', הוא

אף אתה אמור לו שזה הכוח

שמתקרבים לרבינו הק',

שאדם שמקורב אליו, אז

נדלק בו נשמתו ומאירה

עליו שהאדם כל היום כולו

רק יכסף לה' יתברך, וכדי

להתקרב הוא לומד כמה

דפים גמרא, וכשלומד יודע

שכל רגע הוא עושה נחת רוח

לה', וכשלומדים בכוונה זו

אז מתנוצץ באמצע הלימוד,

כיסופין גדולים לה' עד

שמורידים דמעות

וביותר עומק לבוא
לתענוג הרצון,
דהיינו להתענג על
עצם שהוא רוצה ולא
מגיע, ואכמ"ל.

וזה מה שצריכים
להתקרב לצדיק
העליון שיאיר בנו
את אור ה' יתברך,
כי אפשר להניח
תפילין שהם השיעור
והגבול כדי להתקרב
לה', אבל אפשר
להניח תפילין כמצות
אנשים מלמודה, ולא
בשביל להתקרב
לה' יתברך שכאמור
להתקרב לה' יתברך
הכוונה להכיר
ולהשיג אותו, ולא
דווקא שצריכים
בהנחת תפילין
להרגיש אור האלקי
בעת הנחת תפילין,
אלא מניחים תפילין רק מתוך כוונה לעשות נחת רוח לה' יתברך.

וזה כל עסק של כל הצדיקים בכל הדורות כולו להביא לידי אנשים
שיתקרבו לה' יתברך, לא רק שהם יעשו הרבה תורה ומצוות, אלא בעיקר
שהם ירגישו ויכירו בה' יתברך, ובפרט בעת קיום התורה והמצוות שהם
הכלים האמיתיים לבוא להתקרב לה'.

עיקר עבודה בקיום התורה והמצוות להשחיר העיר ולרצות רק את ה' יתברך

ובזה עבודה לקחת את השכל התחתון - שהם שיעורי התורה והמצוות,
ולהתמקד על המכוון להתקרב לה', לעשות נחת רוח לה', ובזה תלוי כל
דרגות הצדיקים כפי השחרות שבעין, זאת אומרת כמה שמכווצים את
העיניים בעשיית המצוות מבלי לרצות כלום, לא כבוד ולא ממון ולא
שום סיפוק אפי' סיפוק רוחני, כי אם דבר אחד רק לעשות נחת רוח לה'
יתברך, כן זוכה שהמצוות שהם השכל התחתון הם כלי לשכל העליון,
[ואהבת ממון השחור שלעומת זה, הוא לרצות דווקא את הכלים
ולשנוא את אור, ואי"ה במאמרים הבאים נאריך בזה]

וכמו שסיפר ר' לוי"צ בנדר שבאומן ראו לא פעם אחד איך אנשים
מורידים דמעות בעת לימודם, וכאן ישאל הבן [שאינו יודע לשאול]
מה שייך להוריד דמעות בעת שמתפללים בלימוד הגמרא, אם זה היה
מוסר של הגמרא עוד אפשר להבין, אך איך אפשר להוריד דמעות בעת
שלומדים שור שנגח את הפרה', אף אתה אמור לו שזה הכוח שמתקרבים
לרבינו הק', שאדם שמקורב אליו, אז נדלק בו נשמתו ומאירה עליו
שהאדם כל היום כולו רק יכסף לה' יתברך, רק משתוקק כל היום
לעשות נחת רוח לה' יתברך, וכדי להתקרב לה' יתברך הוא לומד כמה
דפים גמרא, וכשלומד יודע שכל רגע הוא עושה נחת רוח לה', וממילא
כל הלימוד הוא רק כאמצעי להתקרב לה' יתברך, וכשלומדים בכוונה זו
אז מתנוצץ באמצע הלימוד, כיסופין גדולים לה' עד שמורידים דמעות,
[וכמובן שזה דברים שא"א להסביר בשכל אנושי, וזה התשובה לאינו
יודע לשאול, שדברים כאלה א"א להסביר, וכמו שמובא בתורה הרבה
ובליקו"ה, שלהשיג את ה' א"א בשכל אנושי כלל, כי זה דבר יותר גדול
משכל אנושי]

לא ייתכן להתקרב לה' בלא התורה והמצוות

וכאן ישאל הבן [הרשע] אם העיקר להתקרב לה', א"כ די שאני מאמין
בה', כמו האומרים שהם יהודים רק בלב [והמעייין בהשתשלות קלי'
זו, יראה שתחילת דרכה היה בחכמות חיצוניות בדרכי חקירה להשיג
את ה', ועל זה צווח רבינו הק' וביטור בספרי מוהרנ"ת על התורה גודל
החורבן שיוצא מזה, ואח"כ שערך החכמה ירדה והתגבר יותר התאוות
ואח"כ מידת הפיקרות והריקנות, הגיעו למסקנה שדי להיות יהודי בלב,
אך הצד שווה שבהם שהם לא רצו את קיום מעשה התורה והמצוות,
ואכמ"ל], אף אתה הקהה את שיניו ואמור לו, שא"א להשיג כלל את
ה', וא"א להאמין בו [שכאמור אמונה בו ית' הוא נקרא השגה אלקות]
רק ע"י התורה והמצוות, כי המצוות הם חכמות הבורא יתברך שמו' כי
כל מצוה ומצוה יש לה שיעורים אחרים וגבולים כגון מפני מה המצוה
הזאת מצוותה בך? מפני שפן חיבה חכמתו יתברך שמו' וכן מצוה אחרת
מצוותה בך? לפי חכמתו יתברך שמו' וכל מצוה ומצוה יש לה אותיות
ותבות וענינים שהם שיעורים וגבולים, שמצמצם בהן חכמתו יתברך שמו'
שזה בחינת התלבשות השכל העליון בשכל התחתון שעל ידי זה זוכין
להשגות אלקות פנ"ל, ורק כך אפשר להאמין בו יתברך, ורק ע"י שאדם
מקיים כל התורה והמצוות הוא מסוגל להאמין בה' יתב', ויכול לאהוב
אותו יתברך עד תכלית המדרגות שהוא 'רצון מפולג לה' יתברך' אך כל
זה תלוי בקיום התורה והמצוות בדקדוק רב.

[והוא הדברים בהתקרבות לרבינו הק' שלא ייתכן להתקרב לרביה"ק,
לאורו ודעתו, רק ע"י קיום כל הנהגותיו [ולפחות לרצות לקיים] כמו
לא לשנות קפה לפני התפילה וכדו' שכל אלו הם צמצומים להתקרב
לרביה"ק, ואסור לזלזל בשום ציווי, וכן להיפך אין לעשות תכלית רק
מהנהגות, כי התכלית הוא פניו ושכלו ותורתו, וא"א זה בלא זה].

דרכו של רבינו להאיר את נשמה למעלה מהשכל אנושי

ובזה אפשר לומר שהיה צדיקים שדרכם בקודש היה שכדי להכיר את
ה' יתברך, צריכים להבין כל דבר עפ"י השכל אנושי, שהוא דבר יקר
מאוד, כי שאדם מבין דבר ע"י קל להאמין יותר כידוע, אבל כאן בתורה
הקדושה מגלה רבינו שאמנם דרך זו יתכן שהוא טוב לבן החכם והתם
[שעל זה מסובב הלשונות התורה של ה'מלמד' ו'הרבי' שהם יכולים
להאיר בהם השגות אלקות], אך כהיום שאנו בגדר חולים שזה הבן
הרשע, שהשכל של אדם פגום ונשחת, או שמרוב שעובר עליו הוא כבן
שאינו יודע לשאול [שעל שתי בנים מסובב הלשונות התורה של 'אומן'
ורופא] א"א להאיר בו כי אם ע"י אמונה בלבד, ולפעמים ששומעים
שעיקר אמונה, חושבים א"כ הוא מדרגה פשוטה מה הרעש בזה, אבל
רבינו הק' אמר שאצלי 'אמונה הוא דבר גדול' [כי זה דרכו להאיר באופן
של אמונה, באופן שלא נתפס בשכל אנושי] ואמונה אינו הכוונה שלא
יודעים שום דבר, כי יש דרגות רבות באמונה, יש אמונה פשוטה, ויש
אמונה חושית, עד שיש 'אמונה בידיעה רוחנית', שהאמונה בהירה מאוד
להאדם כמו שהוא רואה ויודע אותו, וכמו שאמר ר' נתן שהוא מאמין
כמו שהוא רואה.

וזה האמונה רוצה רביה"ק להביא לנו, אך הוא בדרך שמתנוצץ אור,
מבלי שיובן בשכל אנושי היאך מגיעים לזה או מהות הדבר, אלא אור
שנדלק באדם, וזה אור שראו אצל אנ"ש תמיד חיו בכיסופין גדולים לה'
יתברך, ובפרט אצל שר צבא ה' החסיד ר' שמואל שפירא זיע"א שהיה
יכול לבעור ליל שבת שלם בתפילת ערבית, שהתנוצצות באלקות שהיה
לו באותו לילה א"א להסביר כלל, ורק ע"י שמקורבים לרבינו הק' יכול
גם בדורינו אברך פשוט לכסוף לה' באופן נפלא, וכל זה כי הוא הולך
ומקיים כל הצמצומים שהורה לו רבינו הק', ונסיים עם תפילת מוהרנ"ת
על התורה ושלח לנו הגואל צדק במהרה בימינו, ויקים מקרא שפכתוב,
כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. וזפני מהרה לעלות ולראות
ולהשתחות לפניך בבית בחירתך בשלש פעמי רגלינו.

שני מכתבים מכת"י הרה"ח ר' יהונתן דוד לוינזון זצ"ל
שנפטר בחודש תשרי ש.ז. תנצב"ה
תשנ"ח להאבדך היקר שמסרם לנו לזיכוי הרבים

אם מקושרים לרבינו חוסכים הרבה מחשבות זרות

ב"ה אור ליום עש"ק פ' אם בחוקות

לכבוד חברי אהובי כנפשי כמר שמואל משה [קרמר] נ"י

אני ב"ה בריא ושלם בגשמיות הלואי הייתי בריא ושלם גם על הנשמה, קבלתי המכתב הנעים ממש החיית אותי מאד מאד, היה לי מאד עגמת נפש ממה שנשעת על שבת העבר לבית חלקי אחד העקריים שאני בא לירושלים לדבר אתך בעצות רבינו ולא זכיתי. אתה כבר יכול להבין איך אני רחוק מעבודת הד' שד' מסבב סיבות כאלו למעני. איפה אנחנו בעולם כמעט שעברו ימי הספירה ומה יהיה?! הולך שנה אחרי שנה והחיים כצל עובר ואנחנו לא מיישבים [עצמנו] בשביל איזה תכלית באנו לעולם.

היה אחד מאנ"ש שספר ספירה כל ימי חייו, אני מתעגעגע מאד מאד על ימי הספירה של שנים הקודמות שהלכנו להתבודדות ---, עצת רבינו בענין סור מרע ועשה טוב שצריכים לעשות רק טוב במילא יפול הרע זה אני חושב שיש ראייה מהפסוק אוהבי ד' שנאו רע איזה קשר זה לזה אם הוא אוהב ד' איך יכול לעשות רע ח"ו אך לפי רבינו זה מובן שצריכים לעשות רק טוב מצוות ומ"ט, אז הרע יפול ממילא.

בס"ד יום רביעי פ' תולדות

לכב' ידידי היקר הרב שמואל משה נ"י

מה שלומך הטוב ובריאותך הטובה? אצלי ב"ה בקו הבריאות אקוה שאצלך ג"כ הכל כשורה.

קבלתי מכתבך עם דברי חיזוק ונהייתי מאד. ראיתי בשם רבינו בחיי על פרשת השבוע שעשו מכר הבכורה ליעקב אבינו בלחם ונזיד עדשים, שהוא החליף עולם עובר עבור עולם הבא ואח"כ ויצעק צעקה גדולה, אז הוא אומר שככה הרבה אנשים עושים רח"ל ומחליף הזמן היקר עבור העולם הזה ואח"כ בסוף ימיו מתחרט וצועק וזה לא עוזר.

מה אוכל לכתוב לך לפי מדרגתך, אני מתחזק לפעמים מה שרבינו אמר

למורנ"ת (אביסלע

איז אויכעט גוט)

בעולם הזה יש

שקונים יהלומים

יקרי ערך ויש

שקונים דברים

של מה בכך, אבל

בכל זאת אשרינו

שאנחנו אווזים

באור כזה, שאנחנו

ברסליבר חסידים,

וכל אחד מרגיש

את זה. בטח אתה

מרגיש הרבה יותר

היה אור ליום עש"ק פ' אם בחוקות
לכבוד חברי אהובי כנפשי כמר שמואל משה [קרמר] נ"י
אני ב"ה בריא ושלם בגשמיות הלואי הייתי בריא ושלם גם על הנשמה, קבלתי המכתב הנעים ממש החיית אותי מאד מאד, היה לי מאד עגמת נפש ממה שנשעת על שבת העבר לבית חלקי אחד העקריים שאני בא לירושלים לדבר אתך בעצות רבינו ולא זכיתי. אתה כבר יכול להבין איך אני רחוק מעבודת הד' שד' מסבב סיבות כאלו למעני. איפה אנחנו בעולם כמעט שעברו ימי הספירה ומה יהיה?! הולך שנה אחרי שנה והחיים כצל עובר ואנחנו לא מיישבים [עצמנו] בשביל איזה תכלית באנו לעולם.
היה אחד מאנ"ש שספר ספירה כל ימי חייו, אני מתעגעגע מאד מאד על ימי הספירה של שנים הקודמות שהלכנו להתבודדות ---, עצת רבינו בענין סור מרע ועשה טוב שצריכים לעשות רק טוב במילא יפול הרע זה אני חושב שיש ראייה מהפסוק אוהבי ד' שנאו רע איזה קשר זה לזה אם הוא אוהב ד' איך יכול לעשות רע ח"ו אך לפי רבינו זה מובן שצריכים לעשות רק טוב מצוות ומ"ט, אז הרע יפול ממילא.

התועלת הנצחית שאתה מקושר בקשר אמיץ וחזק בהנחל נובע, וב"ה אני מרגיש שצריכים ללחום כ"פ לחסוך מחשבה לא טובה, כמו שמורנ"ת אמר שכדאי לבוא בעולם הזה ולחיות שנותינו ולחסוך רק מחשבה אחת פחות אז כדאי, ובפרט אם מקושרים לרבינו חוסכים הרבה מחשבות זרות.

אנו מקוים [שיתקיים בנו כמון] המשל הידוע של הבן מלך שהיה חולה אנוש ונתנו לו עצה שצריכים לטחון הרבה יהלומים ולהשפירץ עליו אולי יכנס בפה שלו כמה טיפות אז יהיה לו רפואה. אם אני שומע הרבה דיבורים התעוררות והתחזקות אז נכנס כמה טיפות קדושה, ד' יעזור לי שאני יוציא הכיסופים למעשה אז כבר מזמן רב הייתי ג"כ מקושר לרבינו.

נא להתפלל עלי יהונתן דוד בן אסתר שינידל

המשך "המנין שלכם"

<< המשך מעמ' 4

השכנים והסמוכים ויוצא מזה קידוש השי"ת, ושם רביה"ק, והסכים על ידי. ולקח אברך חשוב מאד מאנ"ש, שמו רבי מרדכי טורץ שליט"א, והוא לומד כבר בכל לילה ש"ע וגמרא בסברה נעימה.

וגם תלו בכותל הביהמ"ד תקנות, ואחת מהתקנות היא שלא להתעסק בביהמ"ד כי אם לתורה ולתפילה ולא להכניס כאן שום ענין של חילוקי דעות, לא חיצוני ולא פנימי.

אחד מזקני אנ"ש שמתפלל שם הוא הגאון הצ' רבי אלחנן ספקטאר שליט"א ויושב ומקשיב את התורות מהאברכים.

בגליון הבא נסקור בעז"ה פעילות ביהמ"ד ועוד.

בירושלים, ששכרו שני חדרים בקומה ד' בבנין חרדים (השכר דירה וכו' עולין לד' מאות לירות לחודש). בבית המדרש מתפללין משלושה עד ארבעה מנינים קהל חשוב של אברכי אנ"ש ת"ח יראים ושלמים בצוותא בלימוד ובתפילה ובלמוד סיפורי מעשיות אחר תפילת שחרית של שבת. וגם בסעודה שלישית נמצאים אברכים שאומרים תורה בליקוטי מוהר"ן...

חיזקתי את המנהל של בית המדרש הנ"ל הרה"ח יוסף כהן בארזעסקי שליט"א שיקח אברך תלמיד חכם שילמוד בכל לילה שיעור לפני אברכים ובעלי בתים, בשולחן ערוך ובגמרא, כי דבר זה מקרב מאד את

ניצוץ של אור

סיפורי התקרבות

הרה"ח ר' בנימין זאב קנפלמכר שליט"א

כמו שאומרים: הצצתי ונפגעת. ראיתי שיש כאן משהו שלא אמצא בשום מקום אחר, והתחלתי לבוא לביהמ"ד לעתים תכופות יותר, לתפילת שחרית או למנחה-מעריב ובכל עת מצוא.

ערב אחד בתפילת ערבית אני רואה את רבי יעקב מאיר מתפלל בדבקות, ובאמצע התפילה בנו הקטן קופץ לו על הגב... חשבתי שבטח הוא יגיב בחומרה, אך לא, רבי יעקב מאיר המשיך להתפלל כאילו לא קרה כלום!

מצאתי את אותו חבר ואמרתי לו: "עליו אתה אומר שיעור של זקנים? הרי זה אדם מסוג אחר לגמרי!"

ביקשתי אז מר' יעקב מאיר, שאנחנו, שלשה בחורים משיבת פרעשבורג, מבקשים שיגיד לנו פעם בשבוע שיעור בביתו, ואכן כך היה. זה היה כל יום שלישי אחר מעריב, הוא כיבד אותנו בשתיה, אבל העניות היתה כה גדולה, שהוא נתן לנו לשתות בכוסות של 'לבן' שהיו אז מזוכיות.

את השיעורים אני זוכר עד היום, אבל מהשלשה נשארת רק אני ברחמי הקדוש ברוך הוא המרובים.

הייתי כבר בחור בשנים בהם כבר לא מסתכלים כ"כ על ה'מה יאמרו', ועשיתי חשבון לעצמי: 'יש לי בחירה באיזו חסידות אני רוצה להיות. בשביל מסגרת טובה יש עוד חסידויות, אולי אפילו יותר טובות מברסלב. אבל אם אני רוצה רבי שייתן לי דרך חיים, מהבוקר עד הערב - זה רק רבי נחמן, כי בברסלב תובעים ממך משהו; רוצים שתשנה את החיים שלך ואת כל המהות שלך'.

שהרי, מי שהוגה בספרי רבינו חייב להשתנות. אני מדגיש שוב: מי שמחפש בברסלב את 'מה שמסביב' - לזה יש חסידויות יותר מוצלחות; יש אדמו"ר, יש 'מצב', יש הכול. אבל מי שרוצה תוכן יסודי שישנה את כל כולו - לזה אין שום מקום אחר!

אני יכול להעיד על עצמי כי אילולי עצותיו וספריו של רבינו הקדוש לא ידעתי כהיום אנא אני בא...

לאחר התקרבותי היו לי מעט מניעות. אמי היתה אומרת לי "מה בחרת להידבק אל ה'טויטע חסידים?", אבל לא התנגדה חלילה. לעומת זאת אבי, שהגיע מצ'כיה, על אף שהיה רחוק מחסידות התפאר בי שנהפכתי לחסיד, כמו כן עוד שניים מאחי נהפכו לחסידים.

פעם אחת היה לי סיפור: הייתי הולך לכותל המערבי כשבאמתחתי ליקוטי תפילות. נעמדתי סמוך לכותל בסוף הרחבה עם סטנדר, ואחזתי עוד ספר שיסתיר את הליקוטי תפילות וכך הייתי שופך את לבי בהתעוררות. יום אחד ניגש אלי בחור מבוגר מהישיבה והרים את הספר וראה תחתיו את הליקוטי תפילות והתחיל לזלזל באופן נורא, אבל ה'

10 << המשך בעמ' 10

"אם אתה רוצה לישון, לך לברסלב'ר שול"

היה זה לפני חמישים שנה, כאשר יד ההשגחה העליונה סבבה שנקלעתי לביהמ"ד הגדול - ה'שול' במאה שערים.

הייתי אז בחור בישיבת פרשבורג, והחברים בישיבה שוחחו בהתפעלות על יהודי יקר ששמו ר' יודל כהן שתפקידו להעיר כל בוקר את הציבור לתפילת וותיקין. אמרו שהוא קורא בקול נעים ובניגון מתוק: "ישראל עם קדוש, שטייט אויף צו (=קומו ל) עבודת הבורא, כי לכך נוצרת" - "יהודה בן תימא אומר הוי עז כנמר וקל כנשר רץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים" ... עוד אמרו, שאין אחד ששומע אותו ולא נכנס בו הרהור תשובה... בתחילה היה נוהג כל לילה, בסוף ימיו היה מעיר רק בשבת.

החלטתי שאני רוצה לשמוע אותו, וכיוונתי לנצל את ביקורי במא"ש עד תום, לכן קבעתי אותו לליל שב"ק, כך אוכל גם לחזות בעריכת השולחן - ה'טיש' - בתולדות-אהרן. כשזה הסתיים בשעה שתיים בלילה, חשבתי להניח את ראשי לשעתיים, ואז לקום ולשמוע את ר' יודל.

מיד כשהנחתי את ראשי על השולחן, ניגש אלי יהודי זקן ואמר לי: "כאן לא ישנים, תיכף נועלים את בית הכנסת. אם אתה רוצה לישון, לך לברסלב-שול"...

באתי לברסלב, ואני מגלה שכאן כאילו אין לילה: ר' שמואל שפירא, ר' הירש לייב ליפל וכל שאר העובדים קמו עתה לערוך תיקון-חצות. חשבתי לעצמי: 'אני אלך עכשיו לישון כשהם קמים!' הרגשתי שאני חייב לברר מה קורה פה. מי האנשים האלה ומה מעשיהם.

בימים ההם לא היה ביהכנ"ס מלא והיה חבל לחמם את כל הביהמ"ד, אז מתחת לעזר"ב הישן, איפה שארון הספרים, עשו מחיצה מעץ כך שהיה חדרון קטן, ורק שם חיממו.

בשבת אחר הצהריים חזרתי לבית המדרש והנה אני רואה יהודי טוב מדבר בהתלהבות בפני קהל. היה זה הרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר. בשיעור ישבו שני אנשים - שני בני ר' יחיאל גרינוולד ז"ל שהיה תומך כל השנים בר' יעקב מאיר שכטר שהיה עני ואביון - ויחד איתי היינו שלושה. הוא כמעט ולא הזכיר את השם 'ברסלב' אבל נוכחתי אחר כך לדעת שכל דבריו מבוססים על תורת ברסלב.

במשך הזמן השיעור הזה גדל, והוא עבר למסור את השיעור בהיכל הכולל, שהיה מלא מפה לפה, עד שאנשים עמדו מחוץ לכולל לשמוע אותו והיו ביניהם הרבה מחסידויות שונות וגם ליטאים.

חבר אחד, ששמע כי הייתי בשיעור הזה, אמר לי בבז: "מה יש לך לשבת בשיעור של זקנים!" וממש כפסע היה ביני לבין עזיבת השיעור, אבל ה' היה בעזרי והתגברתי בעזות דקדושה להמשיך ולבוא לשיעור, ובפרט שהתעוררתי הרבה, וה' ברחמי נתן לי עזות דקדושה שלא התחשבתי בהערותיו.

לאסוקי שמעתתא

ליבון דברי רביה"ק ותלמידיו

שאלה: מדוע חייבים להגות ולעסוק בספרי מוהרנ"ת כשיש לנו את ספרי רבינו הקדוש?

תשובת הרה"ח ר' שמואל משה קרמר שליט"א

א. ראשית כל התשובה פשוטה, שכן מוהרנ"ת מחבר ספרי "ליקוטי הלכות" הוא תלמידו המובהק של רבינו הקדוש זי"ע שסמך ידיו עליו, ובכמה תורות הסמיכו להיות הממשיך עניינו כתלמידו הראשון, וממנו יקבלו התלמידים ותלמידי התלמידים, אשר על ידם תוקד אשו של רבינו עד ביאת המשיח בב"א. וראב"נ כותב שא"א לקבל מרבינו הק' כי אם ע"י תלמידו הק' מוהרנ"ת.

זאת ועוד, מוהרנ"ת חיבר ספריו ליקוה"ל ע"פ פקודתו של רבינו זי"ע, ולפ"ז נחשב הליקוה"ל כספרו של רבינו ז"ל בעצמו, וכמו שאמר ראב"ר"נ (כוכבי אור, הקדמה): "שמעתי מאבי שיש לעסוק בספרי מוהרנ"ת ז"ל יותר מספרי אדמו"ר זצ"ל בעצמו". והרי מוהרנ"ת הוא בבחי' תלמיד (ליקו"ת סי' ז') דעל ידו נמסר סוד ההתחזקות הנפלא של רבינו ז"ל והם פזורים בליקוה"ל והם מוכרחים לכל אחד ואחד. מה גם שמוהרנ"ת בעצמו במכתביו מחייב ללמוד את הליקוה"ל.

וז"ל מוהרנ"ת בהקדמתו: "כי כן צונית מפיו הק' לחשוב ולעיין בכל הלכתא והלכתא עד שיאיר ה' עיני לחדש בהם איזה חידוש וכל מה שזכני ה' לחדש בהם וכו' הכל מיוסד ע"פ ההקדמות והיסודות שקבלתי מרבינו הק' והנורא צוק"ל שהם ליקו"מ א' וב' ולפעמים הוצאתי איזה הקדמות נוראות מהמעשיות הנוראות וכו' וקויתי לה' אשר עיניך תראינה נפלאות ברוב המקומות מה גדלו מעשי ה' מאד עמקו מחשבותיו כי ע"פ הדברים האלה המבוארים בספרים האלה יוכל כל אדם להבין ולהשכיל מרחוק גדולות נוראות ונפלאות כל מצוה ומצוה וכל דין ודין מפרטי המצוה וכו' וכו' ובחסדי ה' באלה הספרים ירוה את נפשו הצמא לשמוע דבר ה'". ועי"ש בהמשך דבה"ק שמסביר את חיוב הלימוד בספריו הק' ודבה"ק שם מיוסדים על דברי רבינו הק' בתורה ס"א ועי"ש אריכות דבריו הק' בכל ההקדמה מראשו ועד סופו.

כן יש בהרבה מקומות בליקוה"ל שמוהרנ"ת מבאר בהם פשטות כוונת רבינו בדבריו בליקו"מ, שבלתי דברי מוהרנ"ת לא היינו מבינים זאת, כי אינם מבוארים בפירוש, רק מוהרנ"ת הבין אותם במוחו הצח והקדוש, ע"י שהיה מבוטל ביטול גמור לרבינו ולדבריו הק'.

ב. רבינו אומר (בתורה ק"מ) שא"א להשיג את הצדיק כ"א ע"י תלמידיו ואנשיו, ומי לנו גדול מתלמידו המובהק מוהרנ"ת ז"ל, ונמצא שע"י ספרי ליקוה"ל מבינים יותר את הליקוטי מוהר"ן. ושמעתי זה איזה ימים בשם הגה"ח רא"י כרמל זצ"ל שאפשר לומר כי הליקוה"ל הוא בבחי' התורה שבע"פ וערך הליקו"מ הוא התורה שבכתב וד"ל.

שמעתי זה איזה ימים בשם הגה"ח רא"י כרמל זצ"ל שאפשר לומר כי הליקו"ה הוא בבחי' התורה שבע"פ וערך הליקו"מ הוא התורה שבכתב

ג. מרגלא בפומי דאנ"ש כי מוהרנ"ת הוא הרבי המלמד אותנו איך להיות תלמיד של רבינו, ובדבריו בכמה מקומות מבואר עד היכן צריכים אנו לחפש את הצדיק שבלתי ספריו לא היינו יודעים זאת, וכן עוד כמה וכמה עניינים של רבינו שמוהרנ"ת מרחיב בהם את הדיבור ומאיר בהם את עינינו בהם, ויש דברים שרבינו ציוה לו בפירוש להרחיב את הדיבור בהם, כגון ענייני אמונה וענין גדולת הצדיק ותיקוניו.

וראה בתחלת הקדמת הליקוה"ל כותב מוהרנ"ת לענין הבנת גדולת רבינו ז"ל: "אך המעיין בספריו הקדושים בעין האמת ונבון יוסיף לקח לשום עין עיונו בדברי אלה אשר חנני ה' בכוחו המבוארים בספרים האלה יבין וידע כי כל השבחים והתהלות והגדולות שכתבתי עליו ז"ל עדיין לא הגעתי לקרסולי שבחי תהלתו, כי שגבה מעלתו וגדולתו ותקפו עד אין סוף ואין תכלית מה שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב".

וראה עוד בהקדמת ליקוה"ל כותב על ספריו "הפותחים שער לכל דופקי בתשובה החפצים לצאת מחושך לאור להתקרב להשי"ת לאור באור החיים".

הרה"ח ר' אליהו גודלכסקי שליט"א

אין שום מקום לשאלה כזאת, שכן רבינו עצמו העיד "לולא ר' נתן לא היה נשאר ממני בלעטיל שמות", וכמו שאנ"ש מבארים, שהיה נדפס הליקוטי מוהר"ן אך היו משתמשים בו כסגולה להנצל משריפות וכדו', או אפי' סגולות רוחניות ליראת שמים וכדו'. אבל שכל אחד יבין כי גם אני "קרב בעיני השי"ת והוא מתאוה לתפילתי והוא מייקר העבודת ה' שלי יותר מכל המלאכים, ושלחם אינו שוה כלום לעומת דיבור שלי" (מכתב ר"ז) זה מגלה רבינו בליקוטי מוהר"ן, ובלי ר' נתן לא היינו מספיק מודעים לזה. לא היינו יודעים שליקוטי מוהר"ן שייך אלי ואלוהיך ואל כל אחד ואחד.

את הנועם אלימלך ושאר ספרי החסידות לומדים רבים כסגולה ליראת

שמים וכדו', אבל כשמאמינים בכח רבינו ולומדים ספרי ר' נתן, בפרט עלים לתרופה, משיבת נפש, השתפכות הנפש, האדם יראה איך שרבינו מדבר אליו ואיך גם הוא - איך שהוא ובכל מצב שהוא - יכול לזכות להיות ירא שמים.

פעם שוחח יהודי חסידי עם ברסלב'ר חסיד, אמר החסיד: הרבי שלי יכול להחיות מתים, הוא יכול לגשת לקבר לדפוק "יענקל תקום" והיהודי יקום ויחיה כאחד האדם.

ענה לו הברסלב'ר: אני מאמין לך שהרבי שלך יכול להחיות מתים, אבל תדע שהרבי שלי מחיה חיים! הוא מפיח רוח חיים באנשים שכבר התייאשו מעבודת ה' ומקרבת אלקים, והוא מראה להם איך גם הם יש להם תקווה לכל הדברים הטובים. ואת הנקודה הזו אנו יודעים רק ע"י ר' נתן.

ע"כ צריך לומר באופן הכי ברור שיש: אי אפשר להבין כלום בענין רבינו בלי ר' נתן.

וכך אמר רבינו "ממני יודעים רק נתן ונפתלי מעט" וכפי ששמעתי רבות מרלו"צ, הניגון של השיחה הוא כך: "יודעים ממני רק ר' נתן - נקודה. ור' נפתלי - מעט". והכוונה, שהחלק הנוגע לכלל ישראל יודע ר' נתן בתכלית השלימות, אמנם בגדולת רבינו גם הוא יודע מעט.

והנה, הספר ליקוטי מוהר"ן בא ללמד איך כל אחד יכול להיות קרוב להשי"ת, וזה מה שמגלה ר' נתן בספריו וזה כל מטרתו של רבינו בחיבורו את ספריו להראות שאצל כל אחד טמון אוצר של יראת שמים.

וכמו שהעולם אומרים כי הספר "נועם אלימלך" זה ספר לצדיקים ספר ה"תניא" לבינונים וה"ליקוטי מוהר"ן" לרשעים, והאמת כך הוא, כי בנועם אלימלך ובתניא לא נמצא תקוה לאנשים הנכשלים בעבירות כמו שיש בליקו"מ, ובאמת בליקוטי מוהר"ן הנקודה הזו אינה גלויה כ"כ לכל, כי את זה רק רבינו מגלה ע"י ר' נתן, בספרו ליקוטי הלכות ובמכתבים.

המשך "ניצוץ של אור"

« המשך מעמ' 8

וידידי ר' יהושע דוב רובינשטיין היה הולך לבקרו. כאשר בא אמרו לו הזקנים מהמעון הורים "איצ'ה בערל אנו ממש מקנאים בר' יענקל, הוא מתחיל להתפלל בותיקין וגומר בצהריים, יורד למטבח לאכול. מה שאצלנו ארוחת צהריים אצלו ארוחת בוקר, והוא גם משמח את כולם".

תקופה ארוכה, הייתי מתפלל בבית מדרשו הגדול במא"ש, שם זכיתי לראות את גדולתו של ר' שמואל שפירא זצ"ל. הייתי מתפלל בעזרת נשים החדש בקול גדול כדי שלא להפריע למתפללים, בשבת אחת ראיתי את ר' שמואל שפירא מגיע יחד עם בנו ר' מרדכי לעזר"נ, הוא התיישב בצד והתפלל ולא העיר לי כלום. לימים נודע לי שכל עלייתו לעזר"נ הייתה עקב מחלתו, שלא יכול היה לסבול את הקולות בשול אלא היה צריך שקט, ועל אף שהגיע מהפח אל הפחת לא העיר לי אפילו ברמז. אהה! איזה אריכות אפיים שרבינו כ"כ מדבר ע"ז בליקו"מ.

ועוד סיפור לראות מה זה כח התפלה של חסיד ברסלב.

סיפר לי ר' יעקב מאיר, כי אחד בא אליו ואמר לו שאחיו שגר בסאן פרנסיסקו שלח לו בדואר סכום גדול של כסף וזה נעלם, והוא ביקש מרי"מ שיתפלל עליו כי זה כמעט כל כספו. ממשיך ומספר ר' יעקב מאיר, התפללתי עליו שה' יחזיר לו את הכסף באופן פלאי, והנה תוך שבוע הגיע משהו מהדואר ונתן לו את כל הכסף.

ישבתי פעם עם כמה מאנ"ש. ישב שם יהודי חשוב ששאל אותם: "הגידו לי, מה חידש ר' נחמן שלא חידשו שאר הצדיקים? חוץ מ'תיקון הכללי' כמובן". קם אחד ואמר: "כל הצדיקים דיברו על כל הנושאים, אבל מי שהצליח להכניס את דיבוריו ללב ההמונים זה רק רבינו. למשל, הרבה צדיקים דיברו על חשיבות הקימה בחצות הלילה, אבל למעשה רק רבינו הצליח למשוך אנשים מהמיטה בחצות. הצורה שבה רבינו הכניס את הדברים לעולם, היא חדשה לגמרי".

יש סיפור שלם איך עברה עלי הנסיעה הראשונה שלי לאומן, תחת אימת המשטר הקומוניסטי, אך נשאר זאת להזדמנות אחרת אי"ה.

יתן ה' ואזכה להיות מקורב לרביה"ק באמת, לקיים את דבריו בתמימות ובפשיטות, אמן.

היה עמדי ולא עשיתי לו חשבון. אי ואוי ואבוי אם הייתי שומע לו. כן קיבלתי עידוד גדול מאדמו"ר ר' משה מרדכי מלעלוב זצ"ל, כי טרם התקרבותי הייתי מסתובב אצלו, לאחר מכן שאל פעם לאחד הבחורים שם "א וואו איז בנימין זאב קנפלאכער, מ'זעט אים שוין נישט?" [איפה בנימין זאב קנפלאכער, כבר לא רואים אותו?] ענה לו ער איז געגאנגען אין ברסלב [הוא הלך לברסלב]. נענה האדמו"ר: "ס'פאסט אזוי פאר אים" [זה כ"כ מתאים לו].

ראש השנה בקיבוץ באתרא קדישא מירון

לפני החתונה חשבתי לבא לקיבוץ בירושלים על ראש השנה ולהתפלל בביהמ"ד הגדול מא"ש, שם שימש ר' יעקב מאיר שכתר שליט"א כבעל תוקע ולא היה אחד שלא התעורר מהפסוקים שקרא קודם התקיעות, אבל משמים רצו אחרת ומעשה שהיה כך היה. אחד מהמתפללים בחבורתו של אבי ז"ל היה החסיד ר' בצלאל פרידמן ז"ל שהיה איש אמיד והיה נוסע בכל ראש השנה עם בנו למירון ברכב פרטי, כן היה שוכר דירה סמוך למערת הציון, בער"ה שאלו אבי ז"ל אם הוא יכול לצרף אותי לנסיעה למירון והוא נענה בשמחה רבה.

במירון היו אהלים גדולים שבנו בני הרה"ח ר"ג קעניג מצפת ור' חיים מן ז"ל. התפעלתי מהכנסת אורחים המופלאה, אך עוד יותר, כאשר הגעתי לתפלה - הייתי המום ממש, מעולם לא ראיתי כזו תפלה! כל הציבור התפלל בצעקות, היה שם החסיד ר' אליה ברגר ז"ל שהיה מרים קולו כל התפלות והיו שומעים אותו מעל כולם, את הש"ץ שמעו רק בקדיש ובסיום פסוקי דזמרה והמלך. הדבר הרשים אותי מאד, בפרט שהציבור מלווה את החזן בקטעים רבים במשך התפילה ובחזרת הש"ץ, דברים שלא ראיתי במקומות אחרים.

כן זכיתי לראות את ר' שמואל שפירא זצ"ל ובניו, שהצטופפו בתוך הגדר של ציונו של ר' שמעון בר יוחאי (התפללו אז באולם הגדול בו נמצא ציונו של ר' אלעזר טרם שנבנו המחיצות לעזרת נשים), הם מחאו כפיים כל התפלה בהתעוררות מרובה, מה שלא רואים כל כך היום לדאבונינו.

בשחרית התפלל לפני העמוד ר' יענקל קלמנוביץ - מלמד ז"ל, הוא היה מתפלל בכאלו געגועים. עיניו זלגו דמעות במשך כל התפלה והוא לא השתק אלא המשיך להתפלל כדרכו.

יש לציין כי כאשר הזקין, הוא היה במושב זקנים בסנהדריה המורחבת,

עיקר העבודה

דברי פתיחה הר"ר ראובן שיף

התכנסנו כאן לטכס עצה להתחזק בעצתו אמונה של רביה"ק לקום בחצות לילה. אקריא קטע מהתפלה מליקוטי תפלות תפלה פ"ח על התורה קמ"ט: "רבש"ע אתה הזהרתנו בכמה אזהרות לקום תמיד בחצות לילה ממש, כמ"ש בזה"ק אזהרות נוראות על זה" [התפלה היחידה שר' נתן מצטט את ה"זה"ק], אך אתה יודע כי רבו המניעות שמתגברים על כל אחד ואחד להטרידנו מזה, עד אשר אבדנו רוב הלילות שבטלנו מלקום בחצות, ע"כ באתי לפניך אשון כל רב להושיע, תן לי עצה איך לזכות לזה לקום בכל לילה בחצות ממש וכו'". ור' נתן ממשיך להתפלל שיזכה לנצל את הלילה בתורה ותיקון חצות. כל אחד צריך להתפלל להשי"ת שיחונן אותו דעת איך לזכות לזה, ר' נתן מבקש "תן לי עצה" הרי לנו שצריכין איזה עצה לזכות לזה. בכך נקיים 'אז נדברו איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע', ללבן את העצות והדרכים הנכונות ולהאיר את הנקודה שיש בכל אחד.

כאן המקום להודות לאברכים היקרים המוסרים נפשם למען 'איחוד האברכים', שכבר זה שנתיים ויותר שפועל ללא ליאות למען הכלל תמיד יומם ולילה לא ישובתו, בפרט לאחרונה עם כנס התבודדות וחצות ותפילה בכח ועוד. ויהי נועם ה' אלינו עלינו.

שאלה א

מה עושה אברך שיש לו שני סדרים בכולל; לפנה"צ ואחה"צ, ואינו מורגל ללכת לישון מוקדם, כך שאינו רואה בעצמו שום שייכות ואפשרות לזכות לענין החצות עד שהוא מרגיש כאילו אין זה שייך אליו כלל?

שיש הרפואות של רבינו "ולהבילי מתרפא בהם אבדה תקוותו". נתאר לעצמנו אחד שנחלה וכאשר הרופא יתן לו רפואה יאמר לו שאינו יכול לקחת הרפואה כי יש לו מניעות מחמת סדר היום שלו לכן יקח את זה באופנים אחרים... אפילו נחשוב כי הוא צודק באי לקחת הרפואה מחמת מצבו, אבל רפואה לא תהיה לו.

לקחת את הרפואה

כך גם בענין קימת חצות, רבינו מגלה בתורה נ"ד כי ע"י קימת חצות זוכים לזכרון בעלמא דאתי, וכמו שיש בגשמיות אלצהיימר רח"ל שאינו זוכר רק את העבר, כן יש חולים שאינם זוכרים שיבא יום ויתנו דין וחשבון על מעשיהם והרפואה לכך אומר רבינו ז"ל כי רפואתם היא קימת חצות, ומי שאינו לוקח את הרפואה, כמה שיהיה צודק אמנם לא תהיה לו הרפואה.

ולמעשה, הרי ר' נתן כותב שעיקר ענין חצות הוא שבירת השינה, מי שכבר לא קם חצות חמש שנים הרי שהוא ישן את ימיו זה חמש שנים ואם פעם אחת בתוך שנים אלו יתגבר לקום הרי ששובר שינה של חמש שנים ויש לו שבירת שינה גדול יותר. ומי שמתגבר פעם אחת בחייו לקום הרי הוא שובר שינה גדולה ביותר של שבעים שנה, ובכך, אפילו אם זוכה להתגבר רק פעם אחת, יש לו שייכות עם הענין של חצות, ולא אבדה תקוותו כי הרי לקח את הרפואה.

הר"ר שמעון צבי שפירא:

ראשית, אני מסייג את דברי שאי אפשר בענייני שאלות באופן כזה לקבוע מסמרות לכולם לעשות כך וכך, רק כל אחד יקח את הדברים באופן ששייך לו.

עבודת הכיסופים והתפילה

לענין השאלה, הרי רבינו למדנו כי לכל דבר שבקדושה יש עבודה של כיסופין. מי שבא למעמד זה הרי מגלה דעתו כי רוצה שיהיה לו שייכות לחצות, לא כמו שיש האומרים שהעבודה של חצות הוא רק ליחיד סגולה ולא לכל אחד. מי שבא לכאן מודה בכך שיש עבודה נפלאה כזו ורוצה לזכות אליה.

זאת ועוד, הרי שכל עבודה שרוצים להגיע אליה ואין זוכים, לשם כך יש את עבודת התפלה. אני מכיר כמה וכמה אברכים ובטוחני כי כל אחד מכיר מידידיו כאלו שלא היה להם שום שייכות ואפשרות שיוזכו לזה; אם מבחינת השינה הקשה שלהם או מצד בני הבית וכדו', ובכח התפילה זכו לכך בקביעות, אך צריך שיהיה ברור כי דבר זה שייך לכל אחד וכל אחד יכול לזכות לזה.

הר"ר נתן פישר:

בקשר למה שהתחיל ר' שמעון צבי, ר' אברהם ב"ר נחמן ז"ל כותב

לכן כשאחד יבקש מתי יוכל לזכות לכך, כגון כאשר נוסעים לציון רביה"ק או בבין הזמנים שאין סדר יומו כרגיל, והוא משתדל לתפוס מה שיכול, בכך יש לו שייכות עם חצות.

כך גם בענין הרצונות, יש שרוצים לזכות למעלה ועבודה מסויימת, ומרבים בתפילות והשתדלות אך בפועל אין רואים כלום, יש לזכור כי רבינו אומר שלפעמים האדם עצמו אינו זוכה רק בניו יזכו למעלות ועבודות אלו ע"י הכיסופים שלו.

הר"ר אליהו קירשבוים:

זקני ר' יענק'לה גלינסקי היה אומר: לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה - הדרשה אינו העיקר אלא המעשה שמספרים... ואספר: כאשר הייתי גר בירושלים, הייתי הולך לישון מוקדם בשעה שמונה, שמת שיען מעורר כדי לקום חצות, ביקשתי מחבר שיתקשר אלי אך השינה היתה גדולה ממני, הייתי יושן עד הבוקר. אמרתי באירוניה: 'מתוקה שנת העובד' כי הולך לישון מוקדם וקם מאוחר...

עצם ההשתדלות גדולה מאד

אך האמת היא, כי כאשר מתעקשים בהתבודדות ועושים ההשתדלות כל מה שיכול, אפילו אם אינו הולך לו, זה לבד הזכיה הגדולה. אבי מורי שליט"א מדייק בסיפורי מעשיות מחכם ותם, שאצל החכם מספר רבינו כאשר בא אליו השליח של המלך עשה סעודה גדולה בלילה... זו היתה תחילת נפילתו. לא כן מי שעושה השתדלות ומנסה ככל יכלתו לילך לישון מוקדם ומרבה בתפילות על כך, בסוף יזכה.

ר' אליהו גודלבסקי מספר, כי היה מקורב אחד שהיה קשה לו מאד שלא לאכול בצלים חיים, אך לא הרפה מלהתפלל על כך, כל יום במשך כעשר שנים התפלל והתחנן שיזכה לשמוע בקול רבינו, במשך כל השנים הלל עדיין לא ראה תוצאות, עד שזכה ביום אחד שיצא לו הטעם לגמרי מלאכול בצל חי. וידוע הסיפור על אחד מהראשונים ר' מנחם רקאנטי, שעד גיל שישים היה מחו סתום עד שלילה אחת זכה שנפתחו לו שבילי השכל להבין תלמודו, וכולם היו מתפעלים מגודל שינוי הטבע שנעשה. אך ראי' כרמל ז"ל היה אומר כי זכה לכך מחמת כי עד גיל שישים לא התיימש מלהתפלל על הבנת התורה.

זאת ועוד, כידוע אצל רבינו עצם הרצונות והכיסופים הם דברים גדולים עד למאד, גם אם לא יזכה אף פעם לקום, כי זה העיקר וכמש"כ ר' נתן (הלכות ברכת הריח ד' - על תורה ח') שע"י הכיסופין כבר מאיר עליו אור המצוה גם אם אינו זוכה לקיימה בסוף. לכן יש לזכור, כי גם אם יבא אליהו הנביא ויגיד לאדם שהוא לעולם לא יזכה לקום - עצם הרצון הוא דבר גדול והוא העיקר. עוד כותב ר' נתן בליקוטי הלכות (הלכות נותן טעם לפגם ב' - על תורה ס"ח תנינא) על מה שרבינו אומר כי אם רואה בעצמו שהוא רחוק מהקדושה, זה בעצמו שידוע שהוא רחוק מזה יכול להחיות עצמו. ומבאר ר' נתן כי עיקר הטעם הוא מהקדושה; טעמו וראו כי טוב ה', כך גם טעם האיסור נמשך מניצוצי הקדושה המחיים אותו, וזה שיש לו טעם ונראה שהוא מקדושה הוא שקר וע"כ הוא אסור, וע"כ כאשר נפגם הטעם ויודע את ריחוקו מהשי"ת זה בעצמו כבר מוציאו מידי איסור, כי עיקר הריחוק מהשי"ת הוא השקר, ובעצם ידיעת הריחוק מהשי"ת כבר מתקרב אליו, לכן על זה בעצמו שאנו יודעים שיש דבר כזה חצות ואין אנו זוכים אנו יכולים לרקוד משמחה מעצם הידיעה.

לקום לילה מסויימת בקביעות

עוד רציתי להדגיש נקודה, לאלו שעדיין לא זכו לקום בכל לילה, לדעתי יש ענין לקבוע לו לילה אחת כגון בליל שישי וכדומה שישתדל לקום בכל מאוודו, ולא סתם לתפוס מפעם לפעם, כי בזה שעושה לעצמו קביעות, אזי כל פעם שאינו זוכה לקום נקרא אנוס, כמו שאמר החפץ חיים על המשנה באבות 'אם אתה בטל מן התורה יש לך בטלים הרבה כנגדך', כי כל אחד יש לו הרבה ביטולים ואינו יכול ללמוד, וכאשר יגיע לעולם העליון וישאלו אותו למה לא למדת ויענה שהיה לו טרדות והיה אנוס, אזי יבדקו אותו ברגעים הפנויים אם אז כן חטף זמנים ללמוד, אזי אכן יהיה פטור מטעם אנוס, אבל אם גם אז התבטל מדברי תורה הרי שיש לך בטלים הרבה כנגדך שלא תוכל לענות אנוס הייתי.

וידוע מר' נתן ליברמנש על המעשה ממלך שגזר שמד, שכל אחד צריך לרצות ולכסוף כ"כ כמו האנוס שברגע ששואלין אותו מה אתה רוצה מיד הוא יודע לענות שהוא רוצה להניח טלית ותפילין בפרהסיא, כמו"כ צריך לזכור תמיד את הרצון ולא לשכוח ולהתקרב ממנה, וע"י רצונות כאלו נקרא אנוס וע"כ מתבטלין כל הקליפות לגמרי.

שאלה ב'

כבר זה זמן רב שאני רוצה לקום בחצות, ואני שם כל יום חמשה שעונים מעוררים, הראשון לנקודת חצות, השני בסוף השעתיים, הג' לפני עלוה"ש, הד' לפני ותיקין והחמישי קודם מנין שני וכו'. השאלה היא, אם לוותר על השייכות וההשתדלות לקימת חצות בהכוונת השעונים, שזה כל מה שיש לו עם עצה זו, וע"כ אולי יזכה לקום לפחות למנין של זמן קריאת שמע הראשון?

הר"ר נתן פיישר:

בספר אוצר נחמני (ס' אס"ק) מספר, כי ר' גדליה ברגר שאל את ר' אברהם בן ר' נחמן ז"ל שהוא 'פאפער' [רמאי] גדול ואינו מצליח לקום בחצות, ענה לו ר"א שיקום לכה"פ אחר חצות, אמר לו ר"ג כי גם זה אינו יכול, אמר לו ר"א לפחות ותיקין ואם לאו אזי לפחות מנין שני, וכאשר אמר לו כי גם זה אין בידו לקיים, אמר לו ר"א: אם היצה"ר גנב לך הלילה תפוס אתה לכה"פ את היום.

עצות ותחבולות גשמיות

אבל בכל זאת, יש לבקש עצות ודרכים לזכות לקום בחצות, ר' נתן

מבקש בתפלה פ"ח "תן לי עצה איך לזכות לקום בחצות" ולכאורא מדוע אינו מבקש בפשיטות שיזכה לקום בחצות, הרי לנו כי צריכים לחפש ולבקש עצה לזכות לזה. כמו שיש בזה"ק המעשה מכמה תנאים שבאו לאכסניא וביקשו תרגול שיוכלו לקום בחצות, ענה לו בעל הבית שבכאן אין צריך תרגול כי יש איזה תחבולה ע"י מים שבחצות נעשה רעש גדול וכולם מתעוררים. אגב יש גם עצה פרקטית, כי הבן איש חי כותב שגם הנשים צריכות לקום בחצות והראיה כמו שכתוב באשת חיל "ותקם בעוד לילה", ולכן יש לעשות שהבית יתנהל באופן כזה, שכולם יקומו לחצות ובני הבית יעשו אז עבודתן, בכך יהיה הרבה יותר קל לקום בחצות. כמו שהבאנו מהזה"ק שכל בני הבית היו מתעוררים

אפשר לומר, כי הענין שצריכים גם עצות גשמיות כי כאשר השינה מתגברת נכנסים לתוקף העשייה של החושך הגשמית, לכן מלבד התפילות והרצונות צריכים גם לעשות תחבולות גשמיות.

הר"ר שמעון צבי שפירא:

קצת קשה לענות על שאלה כזו. אך ראשית דבר, זה שהוא מכין לעצמו חמשה שעונים מעוררים זה כבר דבר גדול. כשלעצמי אין לי את הנסיונות האלו, אבל שמעתי מאנשים שיכול להיות להם שעונים שעושים קולות וברקים וזה לא מעורר אותם כלל, אבי ז"ל היה לו שעון קטן על היד ומיד כשצלצל היה קם ועומד. אבל יש אנשים שנכנסים לשינה עמוקה ואינם מתעוררים מזה, אבל לכה"פ יש להם את הרצונות.

לשמור על יהדות פשוט

ולעצם הדבר, יש לברר את סדר העדיפויות. ראשון לכל הוא להיות יהודי, הגם שחצות גם מובא בשו"ע, אבל דבר ראשון יש להיות יהודי כשר ולשמור את השו"ע בפשיטות, דהיינו לקום לכל המאוחר למנין שמתפלל בזמן קריאת שמע שרבינו הקדוש כ"כ הקפיד והחמיר על זה וכן כל אנשי שלומינו הקפידו ביותר מכל העולם, שלא ויתרו והתפשרו בענין לקום ולהתפלל בזמן. פעם הייתי נוכח בדיון בין הרבה ערליכע אידן מה יותר חשוב: לקום בחצות או להתפלל כותיקין, שהרי חצות היא מעלה גדולה וחשובה וכן ותיקין היא מעלה גדולה וחשובה, היו כאלו שטענו כי להתפלל כותיקין יותר חשוב כי כתוב בחז"ל דברים גדולים מאד על זה כדוגמת 'מובטח לו שלא יהיה ניזוק כל היום' וכן הלאה, אבל אחרים טענו ולכאורה כך היה הדעה הרווחת אצל אנ"ש, ורלו"צ היה חוזר על כך תמיד בשם ר"א בר"נ, כי חצות הוא ענין חשוב ביותר לעומת ותיקין על אף שזה הידור בתפלה אך גם אם יקום לאחר הנץ עדיין יכול להתפלל.

להשתדל בשתי השעות של חצות

לכן, ראשית יש לשמור על זמן קריאת שמע, שזה יהדות פשוט "זיין א איד", לאחר מכן, יש את העת רצון של שתי השעות בחצות. פעם נכנסתי לביתו של יהודי אחד מאנ"ש וראיתי במטבח שלו שעון מעורר שבו מחובר מנורה קטנה. לשאלתי אמר לי כי כל לילה הוא משתדל להיות ער בשתי שעות אלו של חצות הלילה. לאחר מכן, לפעמים היה נשאר ער עד הבוקר ולפעמים היה חוזר לישון. אך בעיקר היה שם את כובד המשקל להיות ער בשתי שעות אלו.

מסירות נפש כדורינו

עוד נקודה חשובה שיש להדגיש, מדברים כאן על כיוון שעונים, באמת זה עבודה גדולה להרבה שב"ה נתברכו עם שינה עמוקה וטובה, אך יש אנשים שיש להם בעיה הפוכה שלא מצליחים להירדם...

אך יש לדעת, כי אחד הדברים שהכי מעלים את האדם למדרגות גבוהות זוהי מסירות נפש, הגם שבדורות האחרונים א"א כמעט לדבר מעניינים של מסירות נפש, על אף שלאחרונה עם כל הגזירות על הדת כן צריכים להגיע לעניינים של מסירות נפש כמו שראינו בתקופה האחרונה שצריכים מסי"ב על כל דבר שבקדושה; על מקוה על תפלה בציבור וכן הלאה, אבל ר' לוי יצחק היה אומר שהדבר האחרון שנשאר לנו בדור זה שיש בו משום מסי"ב הוא: לבעוט את השמיכה מעליו ולקפוץ מהמיטה!

ידוע שר' לוי יצחק דרכו היה להכין 'נעגל וואסער' ליד מיטתו שלא יצטרך לרדת מהמיטה. ובחורף שהיה קר וקשה לקום, אזי תיכף כשהגיע חצות לילה זרק את השמיכה מיד למרחק, והיה אומר, כי עד שנוטלים ידים וקמים להחזיר את השמיכה הוא כבר מתעורר לגמרי

ושוב לא יחזור לישון.

כבר הזכירו את זה, כי מהתיקונים הכי גדולים המובאים בספה"ק זה לשבר את השינה, כי השינה היא אחד משישים ממיתה שהוא טומאת מת בחינת פגם הברית, ולכן מובא בספה"ק ובפרט בראשית חכמה, ששבירת השינה הוא תיקון גדול. ידוע שרביה"ק למד את הספר 'ראשית חכמה' פעמים אין מספר, ובסוף הספר יש חיבור ממנו שנקרא "קיצור ראשית חכמה - תוצאות חיים", שם מביא בתמצית כל העניינים שהביא בארוכה בספרו הגדול, בשימת לב נראה, כי הכי הרבה סעיפים בחיבור זה, למעלה מחמישים סעיפים סובבים על ענין חצות לילה, והוא כותב שם למה האריך כ"כ על ענין חצות הרי יש הרבה עניינים בעבודת השם, 'כי ראיתי כי הוא יסוד גדול בעבודת השם והתיקון הכי גדול שיכול להיות'.

על כל אחד עובר מה שעובר וקשה מאד לדבר על עניינים וסיגופים, אבל הענין היחיד שנשאר לנו זה לשבור את השינה, ובפרט למי שיושן עמוק והכל שקט וקר וכו', זה לא פשוט וקל אבל זה התיקון הכי גדול, רבי נתן מדבר מזה, לפני כן ראיתי לשון של ר' הרשלה זידיטשובר ז"ע כי שבירת השינה חשוב יותר מכל התעניתים והסיגופים.

ע"י קימת חצות תיקון את הכל

אסיים במעשה נורא מר' חיים וולוז'ינר, שבא אליו ילד שנכנס בו 'דיבוק' רח"ל, וכאשר התחיל לעסוק בענין אמר לו הדיבוק שהוא המלמד של הילד עצמו שנפטר בצעירותו, וביקש בהיותו והוא חייב למאן דהו סך של 18 רובל יחזירו להלה את החוב ובזה יבוא על תיקונו. בתוך כך שאלו אותו הרי ידוע שנכשלת בעבירה חמורה בענין פגם הברית ואין זה אתה מבקש רק להחזיר החוב בכדי לבא על תיקונך, ענה הדיבוק שמיד לאחר שנכשל בעבירה זו הלך לאחד הגדולים שיעץ לו לקום כל לילה בחצות הלילה ולמד כל לילה שלש שעות אחר חצות לילה ובזה נמחקו כל עבירותיו וחטאיו ונשאר לו רק החוב הזה בכדי לבא על מקומו. הרי לנו כי לפעמים מחפשים כל מיני ענייני גדולים ונשגבים, אבל יש לנו את הענין של חצות, ענין כזה עבודה גדולה כזה שהוא קצת, או יותר מקצת, קשה, אבל זה שווה, בפרט שיש כשיש לנו כזה תפילה נוראה מר' נתן שלא יארע לי שום חולי ולא שום כאב ראש על ידי זה.

הר"ר אליהו קירשבוים:

לפי הבנתי השאלה היא, האם להתפזר בכל העולמות דהיינו לנסות לתפוס חצות או ותיקין ואם לאו זמן קר"ש, או להתמקד על נקודה אחת מהם. ולכן אענה את חלקי מצד אחר לגמרי, יש לי הרבה מה להאריך על זה ע"פ תורה מ"ט, והמה בכתובים, הגם שיהיו כאלה שדברי יהיה נראה להם כאילו זה נגד דעת רבינו ח"ו, אני מוכן ללמוד עם כל אחד שיבקש את תורה מ"ט בפנים שורה בשורה ויראה שכתוב שם בפירוש, בכאן אזכיר את הנקודה בקיצור נמרץ.

צמצום והדרגה

יש ענין הנקרא 'צמצום', זה מוזכר כמה פעמים בספרי רבינו, אבל יש ענין בתורה מ"ט שמשום מה לא מדברים על זה, בו מגלה רבינו את הענין לילך 'בהדרגה'. בדרך כלל חושבים כי ריבוי אור זה לעשות 'ווילדע זאכן', אבל לדעתי, וכך מפורש בדברי רבינו, וגם ר' נתן אומר זאת בפירוש (הלכות נדרים ושבועות הלכה ג' אות ג') שצריך הרבה להתפלל על זה לדעת בכל דבר מה כן לעשות ומה לא, כי לפעמים אפשר לגרום לריבוי חושך וצמצום דס"א ח"ו.

ושורש הנקודה היא, שכאשר אדם נמצא בתחתית ההר ורוצה להגיע למעלה הוא חייב לעלות בהדרגה, הן אמת כי לא כל אחד שוה בדרכו, אבל בזה כולן שווין שיש לילך בהדרגה. וכדי לדעת את הדרך ילך בה,

יהיה בנוי טוב. ואיני מדבר על מתי לקום, אפשר גם לקום חצות וגם לקום מניין שני, אבל הענין הוא הגישה וההסתכלות הנכונה. שמעתי מאנ"ש כי טוב לשים שעון אפילו בשביל לכבותו, כי גם שניה אחת זה שבירת השינה בבחינה מסויימת.

אבל זה ברור כי צריכים להתחיל מלמטה, היינו לקום לזמן קר"ש, ולא להתפזר ולנסות לתפוס כל העולמות. זה הצמצום שרבינו מדבר עליו, אכן ברצון צריך לכסוף להכי גדול, אבל למעשה צריך להתחיל מלמטה ולעלות לאט לאט בהדרגה.

על האדם לדעת שני דברים: האחד מה אני רוצה מה המטרה שלי, והשני: היכן אני נמצא ובאיזו דרגה ואיך אני מתעלה מהמקום שלי.

ודבר זה הוא יסוד גדול בכל הענין של רבינו, וכמו שהזכיר ר' שמעון צבי, הדבר הראשון הוא שו"ע, אך יש לדעת כי זה לא רק לקיים את השו"ע, אלא גם לדעת כיצד לקיים זאת כראוי.

לדוגמא אם רוצים לעבוד על תאוות אכילה, הדבר הראשון הוא לומר את הברכות בחיתוך האותיות ובכוונה, ולא רק בגלל שמוהרנ"ת אומר שזה עיקר בירור הנוגה אלא כי בזה מתחיל יהדות פשוט - שהיסוד

שאלה ג'

אני יודע ושמעתי ולמדתי הרבה מגדולת חצות, ובכל זאת קשה לי ללכת לישון מוקדם ולקום חצות, אבל הרבה פעמים אני ער בזמן חצות, או שאני יכול להישאר ער לזמן חצות בפרט בחורף, אבל אז אין לי שום הרגשה בחצות מתוך טרדות היום ועייפות בשל השעה המאוחרת, וזה לא הרגשת העבודה החצות כפי שאני מצייר לעצמי, שחצות היא כשקמים מהשינה בהתחדשות ליום חדש, ומפני כך אני נמנע מלנצל את הזמן אפילו כשאני ער. מה העצה לזה?

בכל החצות.

הר"ר נתן פיישר:

שאלו איך זוכין להיות 'מרגיש' זיין בתיקון חצות אפילו שלא קם, כמו ששמענו מר' אליהו באריכות, וכמו שכל אחד מבין שאם ישמע שמחלקים אלף דולר לא יבוא מאן דהו ויאמר אין לי הרגשה ללכת וליקח רק אם תהיה לי התעוררות אבוא...

הדיבור מביא את ההרגשה ואת המעשה

בתורה ס"ו אומר הרבי בתחילת התורה על הענין של ההרגשה להרגיש את הצדיק, שהעליות והירידות כמו ענפים באילן, ואין שם עצה איך לבא לזה עי"ש. אבל כאשר נעין בקשרי התורה בהמשך רואים שיש בכל דבר מחשבה דיבור ומעשה, ואם יראה שמישהו חשב מחשבה ועשה מעשה ולא הוציא את הדיבור, אע"פ שאינו מרגיש בכל זאת נהיה מכך בחינת דיבור. הרי לנו, כי הדיבור מביא את ההרגשה וגם מביא את המעשה. ולעניינו, כעת ששומעים דיבורים נפלאים צריכים להכניס את זה לדיבורים דקדושה כגון שיחת חברים והתבודדות, וזה יביא את ההרגשה ואת המעשה.

ולא רק זאת, אלא כמו שאמרנו, גם אם לא ידבר, אם כאשר מגיע שעת חצות והוא מפנה את עצמו תוך כדי הטרדות לעבודת ה' אפילו לו רק לכמה דקות, עי"ז יכול להרגיש את החצות.

בספר המדות אומר רבינו, "מי שמדבר דברים בטלים תיקונו שיקום בחצות", והרב מטשערין מביא את הפסוק: קדמו עיני אשמורות לשיח באמרותיך, שהתיקון לדברים בטלים זה לקום בחצות ולדבר בדיבורים קדושים, וזה שני חלקים בעצה לזיזר לא לדבר דיבורים הפוכים וגם לדבר דיבורים קדושים.

הר"ר שמעון צבי שפירא:

בדור זה מדברים מהרגשות, אני זוכר מאבי מורי הכ"מ שהיתה לו הרגשה בקברי צדיקים, ובעת שישבנו עליו שבעה סיפר ר' שמואל << המשך בעמ' 16

הר"ר אליהו קירשבוים:

כאשר אני פוגש את שכני בתחילת הלילה ואני אומר להם 'לילה טוב' הם אומרים לי 'בוקר טוב'..., ובבוקר כאשר אני חוזר מהתפילה ואומר להם 'בוקר טוב' הם אומרים אז 'לילה טוב'...

שאלה כללית בעבודת ה'

חושבני כי זוהי שאלה כללית בעבודת השם ולא דוקא בעין חצות. כבר דיברתי על זה הרבה עם אברכים, שיש דברים רבים שבנויים אצלנו על הרגשות וזה טעות גדולה מאד. לדוגמא אנשים שלא נוסעים לראש השנה של הרבי כי הרגישו טעם נפלא בקיבוץ בירושלים או במירון ובאומן לא הרגישו כן... וזוהי טעות כללית בכל הבנין של עבודת השם, כי היסוד הראשון בעבודת השם צריך להיות תמימות ואמונה. ר' נתן מדבר על זה (הלכות גילוח ד') שם מביא מהזהר על הפסוק 'בזאת יבא אהרן', כי הספירות מתחילות במידת המלכות מלמטה. הבנין בעבודת השם צריך להיות התמימות של 'פאלגן דעם רבין' און פאגלן די תורה.

לעשות כי הרבי ציוה

הרי במצות תפילין אין את הנסיון הזה, הגם שלצערינו אין לנו הרגשה באור המוחין של התפילין אבל כל אחד מבין שמניחים תפילין כי אנו יהודים ומי שמרגיש הארה בזה אשרי לו ואשרי חלקו. כן הדבר בכל עצה והנהגה של רבינו, אני עושה כי אני מאמין ברבי והוא ציוה עלי לעשות כך וכך, גם מבלי שארגיש.

ר' לוי יצחק כשהיה מדבר על תורה ה' שם אומר רבינו שצריך לפשפש עצמו באמונה ולחזק עצמו באמונה, היה, כדרכו לקשר כל דבר לקימת חצות, מבאר כי האדם לא קם מחמת שאין לו מספיק אמונה בחצות.

יש תשובה מהבן איש חי שאחד שואל אותו שהוא אומר חצות בלא לב ולב, והוא עונה לו: כך צריך לעשות כי כן ציוה לנו בוראינו.

אכן, צריכים הרבה להתפלל על זה שתהיה לנו אמונת חכמים בחצות וגם ללמוד הרבה בספרים מענין חצות. כתבתי בתיקון חצות שלי הנקרא "כתוב עלי" ללמוד כל פעם איזה קטע באוצר היראה שמדבר מגדולת חצות וכאשר נגישים באופן כזה אז אכן זוכים להרגשה אחרת

הנסיעה שהולידה את מערך ההדפסה הגדול

כל אותה הדרך דיבר היהודי ודיבר מתורות ושיחות מורי ורבי לעתיד; רבינו הקדוש מוהר"ן מברסלב ז"ע, אך משום מה לא דיברו אלי כל שיחותיו, ולא היתה לי הרגשה והשגה מיוחדת בהם.

לפתע סובב היהודי פניו אלי ולהפתעתי אמר כדברים האלה:

"רואה אני שהדיבורים שלי לא עושים רושם מיוחד עליך, אולי נעבור מדיבורים למעשה, ותדפיס ספר מאחד הספרים השייכים לתורת ברסלב!..."

מה אומר ומה אדבר, נדהמתי למשמע ההצעה, אך מן השמים הכניסו בפי את התשובה הבאה:

"כן! הנני מוכן ומזומן! כן, השבתי ללא היסוס והתלבטות.

תשובתי החיובית הפתיעה גם אותו וגם אותי... ועד היום איני יכול להבין כל צרכי מדוע אכן הסכמתי מיד למשאלתו ומה ראיתי על ככה, ומה גם שהייתי מודע היטב באותה שעה כי הוצאת ספר בימים ההם כרוכה בהוצאות כבירות.

אך כאמור, תשובתי היתה חד-משמעית חיובית!

ומדיבורים למעשה; מיד קבענו להפגש באחד הימים הקרובים ולנסוע לירושלים לשם הדפסת הספר. בתכניתנו היה להדפיס את הספר "תורות ותפילות" - כמה תורות מליקוטי מוהר"ן כשאליהם נלוים התפילות של מוהר"ן ז"ע מספרו ליקוטי תפילות על התורות הללו, אשר ר' ישראל בער ראה בו ספר מועיל ביותר בעת ההיא.

ביום המיועד נפגשנו, ויצאנו באוטובוס ירושלימה.

באמצע הדרך התפרץ לפתע רבי ישראל בער בבכי עז... בכה ובכה מבלי הפוגות, עד שלא יכול להוציא הגה מפיו מרוב הבכיה. ואני ישבתי נבון ולא הבנתי כלל את סיבת בכייתו הסוחפת.

רק כשנרגע מעט פנה ואמר לי:

"בודאי חפץ אתה לדעת את סיבת בכייתי, ובכן, ראה נא, אתה הינך בחור די מודרני, ואין לך עדיין שום השגה בעניני רבינו הקדוש ובספריו הקדושים, וראה זה פלא, מיד כשהצעת לי לפניך הדפסת ספר - הסכמתי מיד ללא מחשבה שניה, הגם שהוצאה של הון רב כרוכה בכך, ואילו אני... המשיך ר' ישראל בער בהתייפחות, אני כבר "ברסלב חסיד" כל כך הרבה שנים ועדיין לא עשיתי פעולה של מסירות נפש כזאת למען הפצת דעתו הקדושה של רבינו בעולם.

כה סיפר הרה"ח ר' יצחק אייזיק זילברמן:

באלול של אותה שנה, שנת תשי"א, הצטרפתי למישהו שנסע למירון לציון התנא האלקי הרשב"י ז"ע.

מיד בהכנסי לראשונה לתוך מערת הרשב"י אפפה אותי הרגשה נעלה מאד מקדושת המקום הנורא שלא אוכל לצייר אותה, ואגב אציין את הרגשתי המוזרה באותה שעה כאשר הבחנתי באנשים עומדים וספרי תהלים בידיהם וממלמלים חרש; חשבתי אז לעצמי: מה?! רק זה עושים במירון, מקום קודש הקדשים הזה; ממלמלים חרש פסוקי תהלים?! וכמובן שמחשבה מוזרה זו התעוררה אצלי מחוסר השגה.

כאן נולד הניצוץ הראשון למהפכה שהתחוללה בקרבי ששינתה את כל מהלך חיי מאז ועד היום הזה.

עודי עומד מהורהר במפגש הראשון עם ציון קודש הקדשים הרשב"י ז"ע, ניגש אלי יהודי מבוגר, בעל פנים מאירות ושמחות (שלאחר מכן נודע לי שהוא רבי ישראל בער אודסר זצ"ל מזקני חסידי ברסלב), וקבלני בשמחה ובמאור פנים בלתי רגיל. הדבר ריגש אותי במאד וטעמו נשאר חרות בלבי זמן רב מאד.

כל אותה השנה, עד אלול של השנה הבאה, נשארה חרותה בלבי הנסיעה המרגשת למירון, ובמיוחד עמדה לנגד עיני צורתו המאירה של אותו חסיד יקר שפגשתי שם. מאד התגעגעתי לשוב למקום הקדוש, ובמעמקי לבי ייחלתי לפגוש שוב את היהודי שהושפעתי ממנו כל כך.

באלול תשי"ב נסעתי פעם נוספת למירון. ואמנם לאושרי הרב פגשתי אותו שם. מיד הכרתיו עקב מאור פניו המיוחד במינו והרצון להיטיב שהיה נסוך על חזותו המאירה, אך הוא לא הכירני. עכשיו כבר לא המתנתי שהוא יגש אלי; אני נגשתי אליו ואמרתי לו: שלום עליכם. נסיתי להזדהות לפניו ולרענן את זכרונו כי אני הוא היהודי המודרני שפגש באלול בשנה שעברה, אך הוא לא זכר מאומה. בלבי פנימה גמלה אז ההחלטה לא להפרד יותר מיהודי יקר זה, אך לא ידעתי כיצד לשמר את הקשר בינינו. והנה לשמחתי כאשר אמרתי לו שאני דר בתל אביב בקשני מיוזמותו שאבוא אליו לביקור בביתו בעיר יפו, ואף מסר לי כתובת מדויקת: "רחוב רבי חיים בן עטר".

מיד כשחזרתי לביתי, בהזדמנות הראשונה, נסעתי אליו ליפו, אך למרות רצוני העז לא הצלחתי לאתר את ביתו, וחזרתי כלעומת שבאתי בהרגשת אכזבה קשה. שוב ושוב נסעתי ליפו לחפש אחר היהודי היקר שנפשי יצאה מגעגועים להתראות עמו, אך אוכזבתי כמה וכמה פעמים, כי משום מה לא מצאתי את ביתו (ברבות הימים, כשהייתי משחזר את הקשיים לפגוש בו, תרגמתי אותם כמניעות לפני ההתקרבות לצדיק).

והנה, באחת הפעמים שיצאתי מביתי לנסוע ליפו, בעודי עומד וממתין בתחנת האוטובוס, מה רבתה תדהמתי כאשר ראיתי את היהודי שכה צפיתי לראותו... מיד ניגש אלי במאור פנים ויחד נסענו לביתו.

אט אט התקשרתי מאד אל ר' ישראל בער, והוא אשר זירזני להדפיס את ספרי רבינו ולהפיצם בעולם. אכן במשך הזמן הדפסתי ספרים רבים וספרי ליקוטים לזכות את הרבים בתורות רבינו המדברות באופן ישיר אל כל נשמה מישראל ללא יוצא מן הכלל (ואף פזרתי למענם כמעט את כל הוני שהבאתי מחו"ל).

שנים על גבי שנים נמשכה ידידותי האמיצה עם החסיד הישיש רבי ישראל בער אודסר, אשר רק בזכותו נתקרבתי לאור גדול כזה, אורו של רבינו הקדוש והנורא אשר האיר את כל חיי בזה ובבא בעזר ה' יתברך, ומאז שהתקרבתי לרבינו, הפכו כל ימי חיי לבעלי תוכן והרגשתי עצמי מאושר בחלקי.

בנימה אישית: רבי יצחק אייזיק היה ברסלבר חסיד בל רמ"ח ושס"ה,

עד יומו האחרון - זה היה כל מחשבתו וכל מהותו, לא היית יכול לדבר אתו שום נושא רק בענייני רבינו, גם את כל הונו ואונו נתן עבור ענייני רבינו להדפיס הספרים ולהפיצם בישראל, וכל זאת בזמן שכמעט ולא נכנס לביהכ"נ עשרות שנים, אעפ"כ לא הסיח דעתו מרבינו הק' ועצותיו וכו'. היתה תקופה שהיה בא אלי שאבדלח"ט כמעט מדי יום למסור לי חידושים ורעיונות בספרי רבינו, ולמרות שעבר חיים קשים, אורו עיניו ופניו זרחו כל אימת שדיבר מרבינו. מה אני יכול להוסיף, כמעט שלא רואים כזאת כהיום.

הרה"ח ר' בצלאל פרידמן שליט"א

כפי שהעלה על הכתב מפי ר' יצחק אייזיק ז"ל

בספרו "חידושי אבי"ר"

המשך "רב שיח - עיקר העבודה"

« המשך מעמ' 14

בפועל לקום או לא.

היה אחד מהצדיקים הגדולים הרש"ש הקדוש שהיה נשאר ער כל לילה עד לחצות, כדי שלא יישן ח"ו בנקודת חצות כמבואר בזוה"ק ובכתבי האריז"ל, רבינו רק הוסיף לנו עבודה של שבירת השינה, אבל וודאי שיש להזכיר לעצמנו לפעמים בגודל יקרת הזמן הזה ולהכניס בליבנו מה זה חצות ומה קורה בעת זו בכל העולמות וגם בעולם הזה, וצריך להוציא את זה בפה.

לחטוף חצות לפחות כמה דקות

הבה לא נרמה עצמינו, ישנם אברכים שבאמת לא יכולים לקום בחצות, אכן זה ענין גדול וצריכים להכניס בבית ההרגשה שמגיע חצות, בפרט כעת בשעון החורף, אזי כאשר מגיע שעת חצות, אומרים בבית "עכשיו חצות" ומתיישרים באיזה חדר או פינה לכמה דקות לתיקון חצות או התבודדות.

הזכירו לפני כן שאת מצות תפילין מקיימים גם בלי הרגשה. ר' נתן מדבר על זה שצריכים להאמין שהתפילין האלו עם הרצועות הפשוטות האלו גורמים לתיקונים נוראים וגדולים, ומובא בכוכבי אור כי בזמן הראשונים אחת הסיבות שגרם לגירוש ספרד היתה בגלל שהיו חכמים גדולים שלמדו הרבה ולא הניחו תפילין כי הרגישו שזה לא התפילין עם כל ההארות כמו שידעו. זה אחד מהדברים הכי קשים כשמאבדים את ההרגשה. וכן בענין חצות, בודאי ישנם מדרגות אין סוף אבל יש לעורר עצמינו מה זה חצות ועצם התיקון אינו קשור לשבירת השינה, הגם שצריכים לזכות גם לזה.

המשך השאלות והתשובות יבואו בגליונות הבאים בעז"ה.

מאיר חשין, כי באחת הנסיעות הלכו מאור הגנוז עד צפת, וכאשר שאלוהו 'מה אתה מרגיש?' ענה: "איני מגיש כלום, אני מאמין!".

כמו שר' אליהו האריך, אין לחכות להרגשות, מי שזוכה וקם בקביעות, בטוחני כי כל מי שיושב כאן וכל יהודי יודע ההרגשה הנפלאה כאשר קמים לפנות בוקר. בימי הסליחות, בפרט כשהיינו ילדים וסיפרו לנו על המעוררים ה"וועקערס" שהסתובבו ושרו 'ישראל עם קדוש', היתה אז אווירה והרגשה מאין כמותה. אבל בקימת חצות, זה ענין אחר לגמרי. בפרט למי שקם בקביעות, לפעמים מאבדים את ההרגשות. והאמת, שכך הוא בכל ענייני עבודת השם, בהתחלה יש הרגשה "אין חוזק כתחילת החסידות" ואח"כ לוקחים זאת מאתנו.

לזכור על העת רצון של חצות בעצמה

ולעצם הענין יש לדעת, כי יש שתי נקודות: ראשית הרי רבינו אמר: דער עיקר איז דער אויפשטיין, ואכן ידוע אצל אנ"ש העבודה הגדולה של לקום בחצות ולשבר את השינה. יש תמונה ידועה של ר' שמואל שפירא ור' לוי יצחק שיושבים ביחד בחתונה של דודי ר' מרדכי שיחי. אני זוכר אותו, כי בחתונה זה מעט לפני חצות הניח את ראשו ותפס תנומה קלה כדי לקיי את ציווי רבינו 'לקום' בחצות.

אך, מכיון שמרבים לדבר על גודל הענין הנשגב של קימת חצות שוכחים שיש עצם העבודה של 'חצות לילה', לכן כדאי מאד ללמוד בחצות ובגמרא וחז"ל ועוד מקומות, אודות העת רצון הגדולה בשעות אלו, כמו שאמר בגמ' שהקב"ה יושב ושואג כאר, רלוי"צ היה חוזר תמיד על לשון הזוהר "חברים מקשיבים לקולך". כדאי לנסות לצייר לעצמו במחשבה מה קורה בעולמות במתיבתא דרקיעא ובהיכלות, ללמוד מספרי הליקוטים כדי לקבל הרגשה בחצות, ללא קשר אם זכית

קול "מורשת הנחל"

02-502-6343

מהנעשה והנשמע וכן עדכונים והודעות מחבורות הנערים •
חבורות הבחורים • חבורות האברכים • חבורות כלליות • פעילות
חודשית • כינוסי חגים וזמנים

שאי סביב עיניך כולם נקבצו....

הרגשי הלב, רשמים ותוכנות, לקחים והשגחות פרטיות,
שנשלחו אלינו ע"י כמה מאנ"ש ששהו בכמה עיירות
שנתפזרו ונפוצו לשם לקראת קיבוץ ראש השנה תשפ"א
העל"ט, כל אחד כפי שהולך אותו בדרכיו הנפלאים,
להשתדל ככל האפשר לעשות רצון צדיק לבוא אליו על
ראש השנה ובפועל להיות בכיטול גמור לרצון הקב"ה כי
הנסתרות רק אליו יתברך.

ר' אליעזר קירשבוים

אומן

"יש להם הרבה מאוד ללמוד מאנ"ש
'מסירות נפש לרבי מהי'!"

אל אנ"ש היקרים והנלבבים הע"י

כידוע, כשלשה חודשים לפני ראש השנה תשפ"א, הקמנו - ע"פ בקשת
זקני ורבני אנ"ש - את "האיגוד הפועל" על מנת לפעול למען קיום
קיבוץ תשפ"א.

סיומה של הפרשה אף הוא ידוע, ולא באתי כאן, ע"ג גיליון קדוש זה,
להרחיב בפרטים ולספר את השתלשלות העניינים, אלא לשתף את
הקוראים במעט מתחושותיי והמסרים שלמדתי לכל אורך התקופה,
בפרט ברגעים אחרונים.

מעל 120 יום זכיתי לנסות לפעול לפרוץ את הדרך. היו רגעים שנראה
היה שהדרך באמת נפתחה, אבל בסוף התהפך הגלגל ורק מי שהגיע
מוקדם, או בדרך לא דרך, היה בפועל ממש באומן.

היצה"ר ניסה לשבור את הלב, לרסק את הנפש: למה יגעת לריק? מדוע
בזבזת המון שעות לחינם? איפה הבטחת רבינו הק' 'מה לכם לדאוג
מאחר שאני הולך לפניכם'? האם באמת גברה יד הסט"א, או פשוט אין
לנו מושג בדברים שמימיים מעין אלו?

קשה, קשה מאוד לדבר עם מאות ואלפים, שנסעו והיטלטלו על
פני מדינות ויבשות, כשאתה יודע שיש לך חלק בכל זה; שלא לדבר
על רגשות האשם שכסף יהודי הלך לטמיון; על אלפי אנשים ששהו
בתנאים לא תנאים בכל העולם ובעיקר בבלארוס. האם זו הדרך?

אכן, היו לי רגעים שלא יכולתי לשאת את זה. הקושי הוא ממש בלתי
ניתן לתיאור. אך לאחר ששוחחתי עם מאות (!) מאלה ששהו בבלרוס,
במודובה, בלונדון ועוד, הבנתי שבאמת אני לא מבין כלום. השנה רבינו
עשה תיקונים נפלאים שלא היו מימות עולם. איזה פרסום שם הצדיק,
איזה כרוז של הר"ה היה בעולם, איזה פרסום של מוסרי הנפש של

חסידי ברסלב - עד שבן דודי, משפיע חשוב מחסידי חב"ד במוסקבה,
אמר לי שחסידי חב"ד יש להם הרבה מאוד ללמוד מאנ"ש 'מסירות
נפש לרבי מהי'! ואיזו אחדות אמיתית בין אנ"ש זכינו לראות! הרי לנגד
עינינו התקיים מאמר רביה"ק 'ראוי שיתמהו על האהבה שבינינו'!

והנקודות אלה, הם אלו שנתנו לי את הכוח להמשיך עד שקיעת החמה
של תש"פ, ולהתחזק באמונה תמימה בהבטחת רבינו הק' 'ניצחתי
ואנצח'!

כמה מידידי הקרובים, שזכיתי ללוות אותם כמה שבועות (!) במסע
מפרך, שבסופו אף לא זכו להגיע בפועל ממש לאומן, התבטאו, 'אנחנו
לא מבינים מה אתה שבור, הנסיעה הזו הפכה אותנו ואת בני-הבית
ל"חסידים אפויים"! קיבלנו תובנות חדשות ורבים עמוקים באמונת
צדיקים טהורים'!

למרות הכל, אנצל במה מכובדת זו לבקש את מחילת כל אלו שנגרם
להם נזק ועגמת נפש מחמתי. השתדלתי בכל הדרך לפעול ללא שום
נגיעות אישיות, כאשר אך ורק טובת הציבור היתה לנגד עיני. לצערי
לא תמיד מצליחים במשימה, ולפעמים יש דברים נעלמים שמסובבים
משמים.

למרות שבגלל "קריית הלינה" נסעתי מוקדם מאוד, וזכיתי להיות נמנה
עם אלו שזכו להיות בפועל באומן, הרי שהשמחה היתה קצת מאיתנו
והלאה, כפי שיעיד כל מי שהיה באומן השנה. הכאב שהקיבוץ כ"כ קטן,
הכאב המור על האלפים השווים בכל העולם, ובפרט בבלארוס, ולא
זכו להגיע לקיבוץ באומן, לא הניח לנו לרגע ולא אפשר לנו לשמוח
כפי שראוי באמת - אך גם את גזרה זו השתדלנו לקבל באמונה טהורה.

בטוחני, שאם במסירות של המעשה הידוע - מעשה הגביע - ברבי אבא
תלמיד רביה"ק, אמר רבינו שיוציא לס"מ את העיניים והשיניים, הרי
שעל אחת כמה וכמה כיסופין וגעגועין שכאלה, מסירות נפש שכזו,
סכומי עתק שכאלה - של אלפי אנ"ש היקרים, בוודאי שרבינו יעשה
מזה מטעמים נפלאים, ונזכה לראות בעינינו את ביאת משיח צדקינו
בגאולה השלימה במהרה.

בידידות עוז.

טשייקה, בלארוס - ירושלים

רשמים ותוכנות מהנסיעה לבלארוס לקראת ר"ה וההשתתפות בפועל בקיבוץ בירושלים

ישיבה על קברו

בתחילת אלול התחילו לדבר שצריך להקדים את הנסיעה מהתאריך שדובר מראש, ולפי שיקול דעת המארגנים דובר כי ביום ח"י אלול נוסעים בעזה"י לאומן.

כיון שעומדים לשהות כשבועיים באומן עם עשרות בחורים יקרים, כמובן שא"א להביאם לאומן ללא תכנית לימודים מסודרת עם דרבון של מלגה כנהוג, לכן כך נכנסו הנהלת "מורשת הנחל" לעובי הקורה ולאחר שהושגה תרומה נכבדה ממדי לב שהבין גודל נחיצות הענין, הכינו סדר לימוד שמתאים לתקופה זו ולסוג שהייה כזו.

אבל יושב בשמים ישחק, וכבר בשלב זה הקב"ה התחיל ללמדנו פרק בביטול כל הישות אליו ית', ולהפסיק לתכנן תכניות כפי שאנו רגילים עד היום, אלא רצונו שנחיה כל רגע בהרגשה שאנו לא יודעים את הצפוי לנו ברגע הבא.

מקימת חצות לא מפסידים!

ב' אלול הודיעה ממשלת אוקראינה כי בש"ק י' אלול ייסגרו גבולות המדינה לתושבי חוץ, ובעקבות זה ניסו לארגן טיסה ביום ה' עבור מורשת הנחל. ברצון השי"ת הדבר לא יצא לפועל, אבל עצם הדבר שמאות אנשים הסכימו וכמובן עם הסכמת בני ביתם לצאת מוקדם כ"כ ולנסוע בלי לדעת לאן נוסעים וכיצד יסתדרו, וודאי שדבר זה הוא זכות גדול, וע"ז כבר אמר הנביא זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותייך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, אבל עדיין דיברו שמנסים כל מיני כיוונים כיצד להיכנס לאומן.

כידוע בימים אלו עד שב"ק ניסו רבים להגיע לאומן. חלקם אכן הצליחו בקלות וחלק נעצרו ועוכבו שעות ללא תנאים מינימליים. ב"ה רובם ככולם מקבוצות אלו זכו בסוף להגיע לאומן. מן הענין לציין, כי שמתי לב בימים אלו וכן בהמשך התקופה, שעל כל אחד ששמעו שזכה להגיע לאומן, שמחו כולם עמו שמחה אמיתית עם פרגון אמיתי ללא שום צרות עין, וגם זה חלק מאהבת ישראל שהשי"ת רצה להכניס בנו.

אחר שכבר נסגרו גבולות אוקראינה ובהמשך חודש אלול אנשים רבים יצאו לכל מיני מקומות בעולם שמא יצליחו דרך שם להגיע לאומן, אך אני כל הזמן אמרתי שבנתיים אני רואה טעם לצאת כשאין שום מידע שאמנם יש סיכוי להיכנס ממדינות אלו.

בליל שישי אור לט"ו אלול הלכתי כהרגלי לישון מוקדם. כאשר התעוררתי בחצות אני רואה כי חברי ר' מ.ש. חיפש אותי. מיהרתי לחזור אליו והוא אומר לי: מה אתה ישן, כל ברסלב על גלגלים, העסקנים אמרו שבעקבות הסגר שעומדים לעשות בא"י, יש לצאת לבלארוס ויש דיבורים רציניים שאחר יום או יומיים יאפשרו את הכניסה דרך שם.

כמובן כל הכרטיסים לבלארוס כבר נמכרו, ואנשים גם שילמו מחירים גבוהים מאוד, כך שלא היה נראה כי יש סיכוי לנסוע לשם. היה זה נסיון בשבילי לחשוב כי הפסדתי בגלל שהלכתי לישון כדי לקום לחצות. מיהרתי להתקשר לסוכן הנסיעות שלי והוא הבטיח לי שהוא שומר לי 2 כרטיסים. אך בכל זאת לא רציתי לסמוך רק על זה, אמרתי לידידי כי אם הוא יידע על אפשרות נוספת שיקנה גם עבורי, אחר חצי שעה בדרך לקבר רחל הוא מתקשר אלי, ומספר כי הוא דיבר עם סוכן אחד והלה אמר לו שהתפנו לו פתאום כמה כרטיסים במחיר מוזל. בזכות זה היה לידידי ואחיו ר' ש.ש. ולי ולבנינו כרטיסים בזול. מה שהתברר לאחר מכן, כי בעקבות טעות טכנית נפלו לסוכן שאתו דיברתי 24

כרטיסים מהרישום שלו, וכנראה שבזכות זה היה לנו כרטיסים. גם בזה השי"ת הראה כי רק הוא מנהל את העולם, ולא מפסידים כלום מקימת חצות, ואדרבא ע"ז הרווחתי כרטיסים במחיר מוזל, כי אם לא הייתי הולך לישון הייתי קונה בתחילת הלילה במחיר יקר יותר.

הארה בסיבת גלות בלארוס

ביום שני לפנות בוקר הגענו למינסק. כשבדעת כולם לנסוע לפינסק שם התאספו כבר מאות מחסידי ברסלב, אולם עם הנחיתה, כבר במטוס ציפתה לנו הפתעה כשהדיילים השמיעו לנו הקלטה של הרב פימה שליט"א המודיע שאין טעם לבא לפינסק כי כבר אין שם שום מקום, ולכן הוא הכין לנו מקום אחר נוח יותר וכו' בעיירת הנופש ששמה "טשייקה". היתה זו זריקת עידוד ראשונה מהשי"ת שלא הסיר חסדו מאתנו. כאשר הגענו לנמל התעופה קיבל הרב פימה בעצמו את כל אחד בהארת פנים ולא עזב את המקום עד שכולם היו מסודרים בהסעה אל עבר היעד בו הוא רוצה לשהות.

כאן המקום להודות ולהוקיר לאדם מיוחד זה, שהקדיש את כל שעות היום והלילה כפשוטו [הוא אמר לי כי בשבועיים אלו ישן בממוצע שעה אחת כל לילה ובשבת ישן 5 שעות], כדי לדאוג ולסדר מקום לינה ואוכל לכל מי שנחת בבלארוס, כאשר אף אינו מבקש שום תשלום על האוכל שהכין לכלל הציבור הקדוש. ואף כשהודיע שלא יגיעו יותר לטשייקה כי כבר אין שם מקום, ואנשים בכל זאת המשיכו להגיע, בכ"ז קיבלם בסבר פנים יפות ודאג למזונם וכו', ועם כל הלחץ העצום שהיה נתון בו ובפרט בערב שבת שלא הפסיקו לזרום אליו קריאות לעזרה באוכל ושינה מכל בלארוס, לא איבד את היישוב דעת וענה לכל אחד כאילו הוא היה בן יחיד. גם זה היה פרק ושיעור מהשי"ת עבורינו מהי אהבת ישראל אמיתית, ללא שום חשבון אם הוא שייך לקהילה שלי, אלא אם הוא יהודי וזקוק לעזרה, הרי חייבים לעזור לו. ישלם ה' משכורתו ויזכה לכל הברכות האמורות בתורה.

כשהגענו לטשייקה ביום ב' לפנות בוקר היינו בטוחים שזה ליום יומיים ומיד אנו נוסעים לאומן, ולכן אע"פ שביום א' הקרוב, כ"ד אלול, היה אמור להיות היארצייט של החפץ חיים זיע"א ויש לנו הזדמנות להשתטח על ציונו, לא רצינו לנסוע שמא אנו כבר נוסעים היום לאומן, ורק כשנתברר שפתיחת הגבולות בוודאי לא יהיה לפני סוף יום ג', התארגנו ביום ג' שני טנדרים גדולים ונסענו לוואליז'ין שם השתטחנו על קברו של הגר"ח מוואליז'ין ואמרנו שם בציבור גדול 'תיקון הכללי' עם ריקודים להמתקת הדינים עם הרבה כיסופים לזכות להגיע לאומן לר"ה. לאחר מכן נסענו לראדין להשתטח על ציונו של החפץ חיים זצ"ל, וגם שם נאמר ברוב עם תיקון הכללי עם הרבה שירה וריקודים.

בשלב זה חשבת, מה מטרת ביאתנו בכלל לבלארוס, הרי הקב"ה לא מביא אדם סתם לאיזה מקום, וכמו שאומר רבינו שאם מזדמן לאדם נסיעה שלא יתנגד, כי כל אחד יש לו תפקיד לתקן ניצוצות בכמה מקומות, ואם לא יילך לשם ברצון יצטרך לבוא שם בכח? ועלה בדעתי בדרך אפשר, כי בלארוס הרי היה מקום תורה ענק, כל הישיבות הידועות בעולם הליטאי היו בבלארוס, אך לעומת שאר הארצות באירופה כמו פולין הונגריה גליציה וכו' שהחסידות הגיעה והשלימה את לימוד התורה, בבלארוס כמעט לא הגיעה, והיה חסר חלק זה של חיבור עבודת ה' וקרבנות אלקים עם לימוד התורה, לכן הביאו את חסידי ברסלב לתקן זאת וע"ז לקרב את הגאולה.

אין לנו מלך אלא אתה!

ביום ד' אחה"צ הגיעה הידיעה על הריסת המחסומים בציון. היה נראה כי לאור המצב כל התכניות על השגת המתווה עם אוקראינה לפתיחת הגבולות ירד לטמיון ואבדו הסיכויים להגיע לאומן, בעצם כאן התחיל הנסיון על המשך הבטחון ואי נפילה ליאוש. נסיון זה התחזק ביותר ביום ה' בערב כשהגיעה ההודעה הרשמית מהעסקנים באומן כי אפסו

גבול בלארוס - אומן

כל אחד והמעשה שלו

לפעמים יכולים לחשוב "למה עשיתי כך, למה הייתי פזיז? אולי הייתי צריך לחכות... אולי הייתי יכול לטוס רשמי ולא להגיע בכזו דרך..."

אך כך סיפר רבינו במעשה מבערגער ועני, שלפעמים צריך לעשות מעשה שגוען ואי אפשר לגלות אור הצדיק בלי מעשה משונה. כי יתכן שאם היית הולך בדרך הרגילה היו מתגברים יותר מניעות.

ידוע מה שאמר התם לאשתו ששאלה אותו למה אחרים מרוויחים כך ואתה מרוויח רק מעט, אפשר לומר כי שאלת האשה היא רמז לבחינת מוחין דקטנות, שלועגת עליו למה עשית כך וכך, ועל זה צריכים להתחזק באמונה ולהאמין שכל אחד לא היה יכול להגיע לעניינו כי אם אחרי שעבר עליו החלק שייך אליו במיוחד. מה גם שיש להזהר לא להיות ח"ו תוהה על הראשונות הגורם להפסיד הכל.

נסעתי אכן יום לפני שסגרו את הגבול באוקראינה, ובכל זאת מן השמים נתקעתי לשבועות ארוכות בבלארוס.

ר' משה פימה אמר שמאז פרוץ השואה לא היה בבלארוס כזה קיבוץ. חשבתי, כי אמרו חז"ל שלא נתפזרו ישראל אלא כדי שיתוספו עליהם גרים, והאריז"ל מבאר שזה ניצוצות חלקי הקדושה שנתפסים במקומות רחוקים וכשישראל מגיעים לשם וכ"ש שמתפללים ולומדים שם בוודאי מתקנים אותם. איננו מבינים בסודות נוראים אלו, אך עלינו להאמין כי כל אלו שהיו בגולה יש להם קשר לכל זה, וזה חלק מהתירוצ' למה דווקא הם התגלגלו לשם. בדרך צחות אמרתי, כי אנו הרי נחזור לארץ ישראל אחרי הטלטולים

«» המשך בעמ' הבא

כשחזרה בנו ההבנה כי אנו עומדים לשבות את השבת האחרונה של השנה בטשיקה, היינו צריכים להכין עצמנו לש"ק. ראשית יש לדאוג לעירוב, וב"ה כיון שהמקום מגודר היטב, היה צריך רק לבדוק שאין פרוצות ולתקן במקום שצריך תיקון. היתה זו הזדמנות לתת לבחורים סיור חי כיצד בודקים עירוב, כאשר עובר לסיור התקיים שיעור קצר עם היסודות שבדיני רשויות וכיצד אמור להיות העירוב, תוך כדי הסיור גם הובהרו בעיות נוספות שיתכנו אפי' במקומות שנראה כגדורים היטב ואף נתחדשו כמה חידושים מעניינים ע"י המשתתפים בסיור. ב"ה בעזרת הבחורים תוקן העירוב על צד היותר טוב, בזכות זה היה אפשר לטלטל בש"ק בכל השטח, דבר שלא היה כמעט בשום מקום אחר בבלארוס שבו שהו אנ"ש. התפילות והסעודות עברו עלינו בהתרוממות ובהרגשה נפלאה [הסעודות עצמן היו באופן נפלא וכ"ז בזכות ההתמסרות של כמה מהאברכים שטרחו שעות רבות הן בעצם הכנת הסעודות והן בהגשתן, השי"ת ישלם שכרם]. ביום ו' קיבלתי טלפון שיתכן שאני אוכל להיכנס עם אישור של כניסת רבנים, הרגשתי מצד א' שהקב"ה רצה שאני לא יעבור את השבת עם עצבות ולכן שלח לי ידיעה עם תקווה, אבל מצד שני הרגשתי שזה נסיון נוסף כמה אני בוטח רק בהקב"ה, או שוב סומך על זה ועל זה, ולכן כל הזמן זעקתי לה' שיזכה אותי להרגיש שאני תלוי אך ורק בו בלבד.

אנשי הגבול יסובבו ולא יחוננו...

אנו כבר עומדים בשבוע האחרון של השנה, שעון החול מתחיל לאזול. שמועות מתחילות לפרוח על אפשרות כניסה בסכום מדומיין של אלפי דולרים, רבים היו מוכנים לשלם זאת ואף ניסו לעשות כך, אע"פ שלא היה ברור לי בזמן ההוא מחמת חוסר נתונים אם הדבר מותר מבחינה הלכתית, מ"מ ודאי שהשעשועים שנעשו מכך למעלה היה לאין שיעור, והקב"ה ודאי קרא לפמליא דילי וא"ל: "חזו בני חביבי - אברכים שאין להם שקל מיותר, מוכנים לשלם הון תועפות, כפשוטו, עבור ר"ה של רבינו" וכמובן שמסירות נפש כזו מגבירה את החשק ביתר שאת וביתר עוז, שזו כנראה היתה כל המטרה והראיה שבפועל הרי כמעט כל אלו שהסכימו לשלם לא נכנסו לבסוף.

בימים אלו התחיל החלק האחרון של התעצמות הכיסופים. בעקבות כל מיני שמועות וחשבונות החליטו כמעט כל היושבים בטשיקה לנסוע אל עבר הגבול ולהמתין שם לפתיחתה. זה היה מסירות נפש ומעשה של שיעון ממש, כי ידעו שנוסעים למקום שאין שם אוכל ולא שינה ובלי שירותים וכדו', אך היו מוכנים לשהות בלילה בקור גדול, עם ילדים ובחורים צעירים, רק על צד רחוק שאולי ואולי יפתח הגבול. אני עצמי מטעמים שונים לא נסעתי לגבול, אבל הרגשתי שזה הסימן האחרון של עקבתא דמשיחא המזכרים במשנה בסוף סוטה שעד כעת לא נתקיים: 'אנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו', וב"ה אחר שכבר זה גם נתקיים בהידור רב, ודאי שזכות מסירות הנפש המיוחדת הזו של מאות מאות איש יקרב את הגאולה בב"א.

הנסיון האחרון של השנה

לקראת סוף השבוע הבנתי שכנראה לצערי הרב אני לא יזכה להיות בר"ה באומן, וצריך להחליט היכן נמצאים בר"ה; בטשיקה או לחזור לא"י.

«» המשך בעמ' 27

טשייקה - גבול בלארוס־אוקריינא

נזקים אל כנפי ההשגחה

בימים של טרום הנסיעה היתה לי תחושה נוראה של חושך גדול. מחשבות מתרצצות במח: יהיה ראש השנה או לא? נהיה בארץ ישראל או באומן? ועל הכל הייתה בי השאלה הגדולה, האם ראש השנה בשבילנו הוא התבטאות של כוח ועוצם ידי? כי אני צריך להרגיש שהייתי באומן בראש השנה, או שאני באמת נוסע בשביל לקיים את ציווי רבינו?!

אך כל זה, עד לרגע שסגרתי את הכרטיס, מאז נחתה עלי הרגשה של אור עצום וחיבור שאני בדרך לרבי, דבר שבחיים לא היה לי. זו הרגשה חזקה, נפלאה ומעניינת שחשתי אותה לראשונה במלוא עוצמתה.

זאת ועוד, מטבעי אני אדם מאד מסודר. אני לא יכול לנסוע לפני שאני יודע שהכל מסודר, הדירה והאוכל וכו'. אבל כאן קיבלתי כזה אור והחלטתי שנוסעים מבלי לדעת איך ולאן. נסעתי יחד עם אחי ר' ראובן שיחי, הוא שאל אותי איך ניסע? עניתי הפעם אנו נוסעים אל הלא נודע אני'ש נסעו, גם אנחנו נוסעים, נזקים אל כנפי ההשגחה. בסוף בס"ד, ביום הנסיעה עצמה, אחד מהקבוצה שלנו היה בקשר עם משהו בבלארוס והכל חיכה לנו באופן מסודר.

ביום הנסיעה בבוקר קבלתי טלפון מאחד מאנ"ש שהוא גם אדם מאד מסודר וגם בעל יכולת, והוא מתקשר אלי ושואל אותי "אתה נוסע לבלארוס?" עניתי בחיוב. והוא ממשיך לשאול: שמעתי שהסתדרת עם לינה אתה יכול לעזור לי גם? אתה יכול לסדר לי אוכל ולינה וכו', אמרתי לו: אני לא מאמין, בעוד כמה שעות אנחנו נוסעים ואתה לא מסודר אפילו עם מוניט? ענה לי במטבע שאני עניתי מקודם: השנה נוסעים אל הלא נודע. אומרים שנוסעים אז נוסעים.

אמרתי לו: אינך יודע כמה חיזקת אותי. עכשיו גיליתי את היופי האמתי של ברסלב. עד השנה הכרנו את אומן, עם המלונות ואנשים משלמים אלפי דולרים ללינה וכל הנוחיות, אך ברגע שקילפו את החיצוניות, גילו שהפנימיות נשארה בטהרה, כאשר אנשים היו מוכנים לזרוק את הכל, זורקים את השכל, מוכנים לסבול ולא ליהנות כלל וכלל, על הספק שאולי יזכו להגיע לאומן...

עוד נקודה שרציתי להדגיש: בכל הזמן של טרום הנסיעה, היתה הרגשה כזאת, וכנראה עוד רבים הרגישו כן, מחשבות של כוח ועוצם ידי, אני אעשה ואני אגיע וכו'. למעשה, רבינו קילף מכולם את כל התוכניות ואת כל ההשתדלויות. כך שמי שהיה באומן זכה מה שזכה, אך מי שלא - זכה הרבה יותר, כי נהיינו נקיים מכל האנוכיות. כל האנשים; בעל יכולת ומי שאינו כזה, מקושר יותר או פחות, כולם הבינו דבר אחד שהגענו למצב שמנקים אותך לגמרי, אין לך שום תובנות ושום דבר, רק אהבת ישראל והנסיעה הגדולה לרבי.

גלות את כבוד השי"ת בעולם

בלארוס, האחדות וההתלכדות הנפלאים שהיו בין אנ"ש, הכמיהה והרצונות, הדיבורים והשבחות המרוממות שעברה עלינו, קשה לתאר אותם במילים. החיבור וההרגשה הנפלאה שהיתה שם בלי הבדל של מראה חיצוני ושייך קהילתי וכו'... והנפלא מכל שפגשנו את היהודי היקר הרב משה פימה שליט"א, שהוא ממש ספר מוסר מהלך, ראינו איך יהודי, עוסק עם ענייניו ומוסדותיו, שאינו חסיד ברסלב ואין לו שום קשר והתחייבות לראש השנה של הרבי ונותן את כל כולו למען הזולת, הוא לימד אותנו פרק מיוחד באהבת ישראל.

בליל שבת כיבדו את ר' משה פימה לשאת דברים והוא האיר נקודה נפלאה על חסידות ברסלב. כי הנה בשנה החולפת בעקבות התפשטות הנגיף והמצב של "סגר" וכו'. לדאבון כל לב פגע בראשונה בענייני הדת: בתי המדרשות, התלמודי תורה והישיבות שנסגרו, מה שגרם לכבודו של הקב"ה להיות

והייסורים, ובכל זאת זכינו לכזו עבודת השם, תפילות וריקודים וכו', בוודאי היתה שם עליית הניצוצות, ויתכן כי גם הרב פימה יסיים תפקידו ויחזור לא"י...

כל אחד שהיה בגלות צריך להאמין שהוא היה שליח וחלק לתיקוני ראש השנה באומן. אפילו אני, אחרי שזכיתי להגיע לאומן בדרך לא דרך, קנאתי באלו שנשארו בגבולות כי היתה להם כזו מסירות נפש. מי שזכה להגיע הרגיש שכבר הצליח, אבל אלו שעוד לא הגיעו הרגישו געגועים ועשו את כל תיקוני ר"ה. כמה כספים נשפכו וכמה שעות עמדו בגבולות, הרי בודאי שכל אלו שנשארו שם הם חלק בלתי נפרד מהתיקונים של ר"ה. ואי אפשר לדעת מי היה שותף יותר ויש לו יותר זכויות בתיקונים הנוראים.

כח התפילה

כאמור, הגעתי לבלארוס מוקדם, וגיליתי שהשערים נסגרו. ניסיתי לדבר עם העסקנים וכו', כאשר מיום ליום מופרחים שמועות והבטחות כי כבר, כבר פותחים וכו'.

למעשה, זכיתי להגיע לאומן רק בכח התפילה. כבר הייתי בגבול, על סמך הבטחות של כמה 'מאכערים', אבל ראיתי כי הכל עורבא פרח. חזרתי לאכסניא, הסתגרתי בחדרי ועסקתי כמה שעות בתפילה ובקשה ותחנונים שאזכה להגיע לאומן.

חזרתי לגבול, סמוך ובטוח רק על השי"ת לבד, מצוייד בכח התפילה. ואז משהו מציע לי את הרעיון שבזכותו זכיתי לעבור את הגבול ולבוא לאומן. בטוחני כי היה זה בגדר נס ורק בכח התפילה.

לכל להיות שאננים

באומן היה השנה דבר ששלושים שנה לא היה, הן מבחינת האחדות בין כל אנ"ש כל הגוונים והחוגים, הן מבחינת הנקיות הדעת בלי כל הבלבולים והזוהמה, והן מבחינת השיפלות. שוטרים הסתובבו כל הזמן וגרמו לשפלות. וגם הדרך ארץ בציון בעצמו, בהתחלה היה מסלול נחש, יתכן שרבינו רצה להראות שיש להכין עצמנו לפני שבאים להשתטח על ציונו. למדו להעריך כל רגע שהיו בציון.

כל אלו שהיו שם היו בהתקשרות מאד חזקה לאנ"ש שלא זכו להגיע, ועד הרגע האחרון התפללו עליהם שיזכו. היו כאלו שכבר הגיעו לאומן והחזירו אותם, זה הראה לנו כי אסור להיות שאנן רק לאחוז ראש ולהתפלל עד הרגע האחרון עלינו ועל כל חסיד ברסלב.

געגועים לארץ ישראל

בדרך חזור חיזקתי הרבה אנשים בדברי רבינו במעשה מהלב והמעין, שיש להתחזק בכיסופים לארץ ישראל. היו כאלו שלא רצו לחזור בשל הפחדים מהבידוד.

ב"ה זכינו. קיבלנו כוחות. צריך עתה לשמור את זה שלא יהיה קנאת המלאכים [עי' תורה א' ליקוטי תנינא], היינו כאשר אדם מקבל משהו טוב צריך לזהר שלא יאבד אותו; לזהר לא ליפול לידי כעס כדי שלא לאבד את מה שקיבלנו, שנזכה לראות את ההשפעות בר"ג שכל אחד זכה.

ויה"ר, כי מי שרצה ומי שהגיע יכתב בספר החיים ויראה המתקה בפרנסה ושלוש בית וסייעתא דשמיא. שנזכה להתחדש לקיים עצות הצדיק ועי"ז להמשיך את כל ההשפעות טובות שיצאו מהכח אל הפועל בעז"ה ונצפה שהשנה תהיה הגאולה השלימה וישועה לכלל ישראל "כי לא ישקט האיש כי אם כילה הדבר היום" רבינו לא ישקוט עד שבוודאי תהיה שנת ישועות וגאולה בבנין בית המקדש במהרה בימינו אמן.

האמעל (גומל) - גבול בלארוס - אוקריינא - טשייקה

אשריכם שלקחתם ע"ע לאסוף מרגליות יקרות המתבדרין בין אנ"ש הנאמנים והמסורים לקיים ציווי קדשו איש בל יעדר, כשכל אחד ניסה בכל כוחו ואפשרותו - ואף יותר מכוחו - ברצון, בטרחה ובממון, הכל כדי לזכות להצטרף לקיבוץ הקדוש הגדול והנשגב אשר יונצח לדורות בשם "קיבוץ ראש השנה תשפ"א", בו זכו חסידי ברסלב לפרסם ולגלות כלפי עולם ומלואו "חסיד" מהו! "תמימות" מה! ועד היכן כוחה של אמונה חזקה להוביל את האדם לידי מעשים ומאמצים שלא נשמעו בשום ציבור וקהילה שהם, כי ההכרה בענין הנשגב שאין דבר גדול מזה לא מותירה מקום לויתור ולא לשום תירוץ בנוסח של אונס רחמנא פטרי, כי על הדבר הכי גדול יעשה המאמץ הכי גדול, יהי מה שיהי.

אציין כמה עניינים ונקודות ששמעתי מחסידים ואנשי מעשה וקצת פרק בהשגחה פרטית, גם מה שהורגש בחוש מה שאמר רבינו "איך האב אויסגעקוקט אויף איטליכן באזונדער" - הסתכלתי על כל אחד בנפרד.

« המשך בעמ' הבא »

חסיד ברסלב מנסה להתחמק?! הייתי אחרי ארבעה ימים לא ימים כאלה בגבול, אבל לפתע הרגשתי כי ננסכו בי כחות עילאיים, וב"ה היה לי חלק בדבר הזה לעשות למען הקיבוץ בצ"ק.

שמעתי מאנשים, וגם חשתי בעצמי, שפתאום רואים אנשים מחוייכים ושמחים; שכל הדכדוך והדאגה אודות ההגעה לאומן התחלפו בשמחה נוראה ועצומה, כי ידענו שעשינו כל מה שמוטל עלינו, לא היתה לאנשים תחושת פספוס, אלא ראו כי מאמינים בזה בכל לב, כי רבינו אתנו.

היו אנשים שעזבו את הבית לשבוע, שבועיים ואפילו חודש, השקיעו ממון רב, בכרטיסי טיסה ומוניות וכו' והסיבובים במדינות ובסופו של דבר לא הגיעו לציון, ואנחנו הרי רק בני אדם שנבהלים מכשלונות, כך שעל פי הטבע האנושי היינו צריכים לשבת כל הראש השנה בדכדוך ומלאים טענות על... אבל פתאום ראינו מה זה ברסלב'ר חסידים שמאמינים באמת ברצון ונקודות טובות, אין כלום. אין שום שנאה, אין קנאה באלו שזכו להגיע. אשריהם, ואשרינו שאנחנו פה והרבי איתנו גם. ראינו את היופי של חסידי ברסלב שמאמינים באמת ומקיימים העצות.

כל הדברים האלו נתנו לנו הבנה חדשה מה נקרא שהרבי חי, מה זה העצות של הרבי והספרים והאור המפעפע בנו ומנהיג אותנו והולך אתנו לאורך כל הדרך.

גם ראינו בעינינו מה שהרבי אומר שהוא דואג להוצאות הדרך. אני בעצמי עד לזה, וגם שמעתי עוד סיפורים רבים, מאנשים שחזרו לארץ ותוך יומיים שלשה נפלו להם סכומים גדולים, ש'חזרו' להם מההשקעה בהוצאות הדרך. ראינו באמת שרבינו היה איתנו ושההבטחה הזאת גם התקיימה.

בטוחים אנו כי האור הזה שהיה בנסיעה הזאת התגלה ומתפשט בכל העולם. ברור שהיו פה תיקונים עצומים בכל העולם. כ"כ הרבה קיבוצים, כזה כרוז, כאלו כיסופים ורצונות שלא היו מימות עולם. רבינו וודאי עשה עם זה מה שעשה, ובכל זאת אנחנו רוצים ומקווים להיות ר"ה אצל הרבי בפשיטות. ויהי' שנוכה לזה ולגאולה השלימה בקרוב ממש אמן.

נרמס. מה עשה הקב"ה להרבות כבודו בעולם, לקח הקב"ה את חסידי ברסלב שהם קיבוץ גלויות מכל הסוגים והגוונים ומכל מקומות בעולם, והפיצם בארצות ובמקומות נדחים - בדרך אל הרבי, ככה כל העולם רעש ונעשה פרסום גדול מה אנשים מוכנים לעשות למען כבודו ולמען שמו יתברך.

כדברים האלו נשמעו בכל התקופה הזאת, בשבתות, בשיחות ובנסיעות ממשפיעי אנ"ש שהיו בכל העולם, בלונדון ושאר מקומות שאנשים הרימו גבה, ואמרו שידעו שיש סיפורים כאלו מזמן הבעש"ט וכו', אבל שהיום אנשים יעשו דברים כאלו להגיע לרבי. אם לא הייתי שם, הייתי אומר שזה מילים יפות בשביל סיפור...

נפשי לה' משומרים לבוקר

יחד עם כולם הלכנו לגבול, לשמור ולחכות את דרך עץ החיים.

התלאות שעברנו שם, היו נוראים ואיומים. במשך 4 ימים היינו שם בתת תנאים, חלק באהלים, חלק באוטובוסים, חלק על הרצפה עם ג'וקים ושאר רמשים; בגשם ובשמש, חום וקור בעירבוביא. כל עונות השנה עברו שמה ביום אחד: בלילה קור מקפיא של 4- מעלות, ביום חום מהביל וביניהם גשמים... בלי שירותים מסודרים ועם אוכל שמגיע לפרקים מבלי לדעת מה יהיה.

בימים אלו פרחו שמועות סותרות מיניה וביה, ומי שרצה היה יכול לעזוב את הזירה ולחזור לארץ מבלי שאף אחד ירגיש, ובכל זאת נשארנו שמה כולנו מבחירה. לא כי חשבו שיצליחו להיכנס, אלא כי האמינו שעושים את מירב ההשתדלות בשביל להראות את הרצון, ורבינו אומר שהעיקר זה הרצון.

היו שם דמויות מכל הסוגים. מאנשים הכי פשוטים, בקושי שומרי תומ"צ, עד אברכים חשובים שלא מבטלים רגע אחד מלימוד על אף חוסר היישוב הדעת הנורא, יחד עם אנשים מפונקים וכו', וכל אחד התרגש מהשני שהוא מסכים לישראל שם בחוסר תנאים למען המטרה. ושוב, זה הראה שיש פה רבי שהוא לא רק חי אלא הרבה יותר מחי; שהוא וכל מה שיש לנו מרבינו, מבלי שתהיה לנו הנהגה מפורטת מה לעשות בשעה זו אלא הכל תהיה אחת גדולה ובכל זאת אנשים בוחרים להתייסר בייסורי גוף ונפש ובלבד שלא לעזוב את הרצון לקיים את דברי הרבי.

הרבי חי!

כאשר הבינו שהכל סגור ולא נזכה להיות באומן, השתנה כל מצב הרוח במאה שמונים מעלות... בתור ברסלב'ר חסידים, שאנחנו יודעים שיש רבי חי וקיים אצלינו ברוח, כולנו היו בשמחה נוראה כאילו אנחנו באומן. כולם הרגישו שהרבי פה אתנו היום. גם האנשים שנראים כ'קאלטע', גילינו אז את נשמתם הפנימית... כאשר במרחב הפתוח בצ"קה התאספו לומר את התיקון הכללי בכזה התעוררות ועיניהם זולגות דמעות, אנשים העידו כי לא היה להם ערב ראש השנה כזה אף פעם!

אותי זיכה הבורא לדאוג להכנת הסעודות לכל הציבור, כך שלא הייתי פנוי בערב ראש השנה להיות חלק מההתעוררות הזאת.

למעשה נכנסתי לזה על פי בקשת ר' משה פימה. היות שבעבר עסקתי בתחום, ובשבת הקודמת בצ"קה היו קצת בעיות במטבח והתבקשתי לתת עזרה. אך כאשר באתי להיפרד ממנו לחזור לארץ, הוא אמר לי "הרי ראיתי אותך בשבת שאתה מבין כיצד להכין סעודות וכו', אתה לא חוזר. אין לי מי שיפעיל לי את העניינים בצ"קה אמורים להישאר בבלארוס כאלפיים איש. אני רוצה שאתה תיקח את הפיקוד בצ"קה". במחשבה ראשונה, לא יכולתי לחשוב להיות עסוק בכל הראש השנה במטבח ובארגון הסעודות, ואמרת לי שיש לי שחפש אנשים אחרים. אך כאשר יצאתי ממנו היכתה בי ההכרה: הנה יש מישהו שאין לו כל קשר עם ברסלב ובכל זאת הוא מוסר את כל כולו למען הכלל, ואני שאני

ואקדים: לפני מס' שנים זכיתי לשמש בנסיעה לר"ה את הרה"ח ר' שלמה אהרן גוטליב זצ"ל, שנסתלק בחודש אלול האחרון, אשר כידוע היה דמות מופת לאמונתו בר"ה של רבינו והסעודות מצוה שעשה לכבודה של מצוה לפני ר"ה ואחריה. באותו ערב ר"ה אמר לי רש"א, "התעורר אצלי חקירה: הרי רבינו ציווה לשמוח כל השנה למי שהיה אצלו, א"כ על מה יש לשמוח עכשיו, על מה שאנו נמצאים השנה, או שמא על מה שהיינו שנה שעברה?!"

תמיד היה נראה לי שזו שאלה תיאורטית בעלמא, אך השנה, בימים של הקושי והדאגה אם נגיע בסוף או לא, נזכרתי בחקירה והתחזקתי שבאמת יש לי לשמוח עכשיו במה שזכיתי להיות על ר"ה הקודם וכן בשאר עשרות הרה"ה שהייתי, מה גם שאין למעט מהרה"ה הנוכחי עם הקשיים והתיקונים הנוראים, ושכרו העצום לפי הצער שבו.

אור בהירות הדרך

עכשיו לגופה של הנסיעה: כל הרעיון של הנסיעה התבשל בחפזון כמו ביציאת מצרים, שבעצם הגיע אחרי שבועות וימים של בירורים ספיקות וחששות, כשפתאום עברה השמועה שהנה אָט-אָט נפתח הגבול של בלארוס לכיוון אוקראינה ותיכף ומיד יסגר ולכן חייבים לדאוג להיות שם בהקדם האפשרי. אחרי בירור קצר אני שומע שאפי' קהילת "קרן אור" וישיבת ברסלב ברכפלד מצטרפים לנסיעה זו, מאידך אני שומע בביהמ"ד שלנו הסתייגויות חזקות, אף נשמע שקרן אור דחתה טיסה אחת ליום א', אך כמו שרבינו מביא בתו' קכ"ג, עם נבל שזרקו החכמות ורק עי"ז קיבלו התורה, וכן התם שקיבל קריאה מהמלך אף לדרוכו מבלי לשקוע בחשבונות כמו החכם, וכן במעשה בערגרי ועני רואים שבלי לעשות מעשה פזיז לא יכולים לצאת מהסט"א.

אני מתקשר לבני נחמן נ"י מה האפשרות לשהי' שם בצורה הגונה, הוא חוזר אלי כי במרחק של כחצי שעת נסיעה משדה התעופה, יש כפר נופש שמור בשם טשייקה ובשדה תעופה כבר יחכו לי ויביאו אותי לשם.

אך נעקרו גלגלי המטוס מארץ הקודש והנה המניעות מתחילות לצוץ. אני שומע כי אין מקום בטשייקה, כי התפוסה שם 100%, אני מנסה לברר אצל חברים במטוס מה האפשרויות, אחד אומר לי שבעיירה 'מיר' יש אפשרות לינה ואוכל, בלי לדעת אם המקום יהודי או גויי, שמור או לא.

לאחר התייעצות עם גיסי היקר הרה"ר שלמה יצחק רוזנטל הי"ו שליווה אותי כל הנסיעה עד שחזרנו לארה"ק, אנו מחליטים לנסוע למלון הסמוך לשדה תעופה במינסק, שם, שמענו, שוהים העסקנים וכמה רבנים, אולי נתייעץ אתם איך ממשיכים על הצד היותר טוב. אנו מגיעים לשם, מתברר לנו כי המצב לא פשוט, המקום ממש פרוץ והרבנים בעצמם מחפשים דרך לברוח משם. נשארנו באמצע כרך גדול של רומי, מבלי לדעת להיכן לפנות.

פתאום עלה רעיון לאחד מהקבוצה שלנו ה"ה האברך היקר ר' אהרן אייזנבאך שיחי', כי יש עיר הסמוכה לגבול עם אוקראינה בשם 'גומל', שם יש קהילה עם ביכנ"ס ומקוה וכו', זה היה נשמע כמעט כמו טשייקה. בס"ד אנו משיגים טלפון של הרב שם ושואלים אם יש מקום לקלוט 13 יהודים. ב"ה מתברר שיש מקום לכל הקבוצה שלנו, ויהי בנוסע, מתחיל להתבהר התמונה כי אין שם מקוה רק נהר... ואין זה בית הארחה שמור כי אם מלון גויי גדול בדומה לזה שברחנו משם בעיר מינסק. אנו שואלים את עצמינו האם לכזה מקום צריך לטרוח בנסיעה בת 4.5 שעות, אך אנו מתחזקים כי מכיון שהעיר קרובה לגבול, אזי ברגע שיפתח נהיה מוכנים ומזומנים. מה גם שאנחנו לא יוזמים דרכים רק נשאבים עי" כח עליון המכין לנו תיקון גדול כפי השייך לשורש נשמתינו.

וכאן רק מתחיל אור בהירות הדרך. הגענו למקום סואן מיוחד, צמוד

לתחנת רכבת ולתחנה מרכזית. אך ה' האיר בי, כי הנה רבינו מביא שסוד כוונת אלול הוא "הנותן בים דרך ובמים עזים נתיבה", הכוונה שלמצוא את האבידות שאיבדנו על ידי פגמים וחטאים לא ניתן למצוא אותם עי" מנוחה, כי אם עי" טלטול קשה במקומות קשים. על אף שבגשמיות סוללים דרך ביבשה במקום מוצק ולא במקום שיש גלים שוטפים המסוגלים להטביע את העובר שם, וקברניט מוצלח מנהל את ספינתו במים שקטים ולא היכן שיש מערבולות וכו'. לעומת זאת גילה לנו רבינו כי דרך התשובה היא דווקא במקומות מסוכנים, וכמבואר בעלים לתרופה מכתב ע"א בארוכה שזה סוד הליכת ישראל במדבר מקום נחש שרף ועקרב, שמרמז על מקומות רוחניים מסוכנים נמוכים ופרוצים, שרק עי" החזרה לכאלו מקומות מתקנים אותם, וכן בתו' פ"ב על בחי' תשר"ק שלא כסדר המביא את תיקון הנפש, וכמו שאמר רבינו "איך האב ליב א געפרעגלטער חסיד" - אני אוהב חסיד 'מטוגן', והכוונה חסיד שמתחזק למרות כל הנסיונות והקשיים, כי רק עי"ז מתקנים נשמות ישראל, ובמקום שנראה ירידה גדולה זהו עלי', זהו נתיב התשובה ואין בלתה, דווקא לעבור במקום מים עזים תוקף הנסיונות והחושך שהופך לאור גדול.

אנחנו מגיעים למלון מתברר לי שכל האוכל לכבוד שב"ק שהכינו זוגתי תחי' ערב הנסיעה, הכל התקלקל חוץ מהדגים, ושם בעיירה מה שלא הבאת - אין, כמו בעוה"ב. ואם לא די בכך, הרי אמרו על העוה"ב אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו, בני נ"י הביא איתו דפים כתובים מכל השיעורים שלמד באלול, אך שכח להביא גמ', ושם לא היה רק ש"ס אחד בביהמ"ד המרוחק מהלך של 10 דקות מהמלון, בדרכים שאין לבחור יהודי להסתובב שם, וגם לא היה פתוח אלא מס' שעות ביום.

גיסי רש"י מחזק אותנו, כי כל מה שכבר נעשה זה שייך לידיעה ולא לבחירה, ואין מה לעסוק בזה ולייגע סתם המח בדברים שלא למעשה, אך אני מנסה לומר לו שעדיין יש לנו ימים לפנינו, מה עושים עם זה.

והנה ה' מאיר לנו השגחה פרטית בצורה נפלאה ביותר. באותן שעות שאני עומד וחושב מה אני עושה עם שני בחורים צעירים במקום שממה כזה, באותו זמן מתקרבים לעברינו קבוצה שלימה שהובילה ההשגחה העליונה ישר לכיוון המלון ששהינו שם, כאשר למעשה הם כלל לא תכננו את זאת, כי הם רצו ליסוע לח"ה הטמון בעיירה הקרויה בשפה המקומית 'ראדון', אך מכיון שאצלינו העיר נקרא 'ראדין' הוביל אותם הנהג אל עיר זו הסמוכה ל'גומל' וכאשר ראו כי לא הגיע אל יעדם פנו למלון בו אנו שוהים, והאלקים אינה שהם יבואו בדיוק למלון שלנו ולא למלונות אחרים הנמצאים באזור.

זאת ועוד, בבוקר של יום ששי אני מתבשר כי חתני כבני, ר' שרגא ש. טווערסקי, יחד עם גיסי היקרים ר' אליהו ור' אלחנן קירשבוים הי"ו נמצאים במלון שלנו. לר"א היה מחשב עם תכנת אוצר החכמה והדפיס לי הדפי גמרא שבני היה צריך, וחתני נעשה לחברותא של בני יום יום, עד החזרה לבית. ממש הצלת נפשות.

אין שום יאוש בעולם!

על השהיה בגבול גם אין מה להאריך, כי כבר נתפרסם התנאים הקשים, ביום אכלנו חורב וקרח בלילה, וכו'. אציין רק מה שלמדתי כמה נקודות חיזוק.

ביטוי נפלא בשלב זה של הנסיעה כי הזעקה שצעק רבינו מעומק הלב: גיוואלד, זייט אייך נישט מייאש!!! המהדהדת בעולם יותר מ-210 שנים, מקצה העולם לקצהו, קיבלה עכשיו משנה משמעות, שברסלב'ער חסיד אינו גורס כלל את התיבה יאוש!!! גם כשגדולי עולם ושרי מעלה (כפי שהיה נראה בחוש שזה מלחמה למעלה עם השמים של כל אומה ולשון) מייאשים אותנו, כי גם כאן היו מעורבים כוחות אדירים, מלכים ושרים ממש שדחפו לכאן ולכאן, וכמו בסיפור הראשון בסיפורי מעשיות, שאנשים גדולים יאשו, מ"מ כאן התנהגו חסידים ברכסב כאילו לא קרה דבר, ועשו כל פעולה אפשרית בכל תנאי ובכל

מסע שאי אפשר לעצור...

ברגשות מעורבים וחרדת קודש ציפו כולם לראות מה ילד יום. חלק עדיין בבית שמש, חלק בגומל או בצ"קה או בפנסק ומינסק וראקוב ועוד ועוד...

אבל ברגע שהתחיל החזן "אשרי יושבי ביתך" לפנות בוקר של ליל זכור ברית, הרי שכולם כאילו שכחו היכן הם בעולם, והתאחדו כאחד בהתקשרות לרביה"ק, כל אחד ואחד ממקומו.

ערב ראש השנה. לבבות הומים וכיסופים מבצבצים ורוצים לפרוץ את הסכר והדמעות מבקשות לפרוץ ולגלוש על הלחיים, לשחרר את המטען העצום שהצטבר כל השלשה שבועות האחרונים, כפצצת אנרגיה המשתחררת בהטלה מהאוויר.

כל אחד נכנס לבית הכנסת ומחפש לו מקום להתרפק ולהתבודד כמה דקות לפני מנחה או אחרי מנחה ולפני מעריב.

אני על מקומי בביהמ"ד "נחלת חן". מדמה לעצמי מה כל אחד חושב לו עמוק בפנים, כמה רחוק וכמה קרוב אנו עכשיו לציון רבינו הקדוש. אנחנו מכאן והם משם, מרוסיה הלבנה ומאוקראינה; מפאריז ומרומניה כולנו מתאחדים בדקות אלו ליד הציון כי במקום מחשבתו של אדם שם הוא, וכלנו מצפים ומייחלים להיכתב לשנה טובה, אבל המקום, או המקום כאן זה משהו שונה לגמרי. זה לא, זה לא אומן זה לא הקרבה, אבל זה כן בהתקשרות לצדיק.

והנה, רק ניגש החזן ופותח ב"ברכו..." כולם יחד, כל הסכרים נפרצו, כל המאגרים מתרוקנים, הכל פורץ וגולש החוצה...

השמחה פורצת גבולות: ניצחנו! אנחנו ב'קיבוץ' כולנו כאיש אחד בלב אחד, מכאן ומשם, הקיבוץ השנה הוא ענק וחובק עולם והוא מתרחב ומתפשט עד עיירות נדחות בבלארוס, וגם באירופה ובארה"ב, באומן ובית שמש...

אוי אוי אוי - - - אין מילים היכולים לתאר את המתרחש כאן. אם הלבבות היו שקופים... הטוהר וההזק והצח' של כל אחד ואחד, הכיסופין שנתגלו בשנה זו!

אני מוכרח לומר, כי ב"ה הרגשנו את הקיבוץ, כל אחד הרגיש את חברו בכל מקום שהוא, מאחל לו 'שנה טובה', ורואה את חברו מרחוק מאי שם בעולם עונה לו 'לשנה טובה...'.

כך עובר כל הראש השנה בקיבוץ גדול, מכל העולם יחד, דווקא נגד הסט"א. הוא לא רצה בקיום הקיבוץ והנה היה קיבוץ גדול ביותר, בכל רחבי העולם!

בטוחני, כי מהשנה כולנו ניסע ביתר חשק וביתר כיסופין, על אף הנוחיות שקיבלנו כאן קרוב לבית וקרוב לרבינו, נמשיך את המסע הזה לכל השנה כי את זה אי אפשר לעצור כלל.

נשאר במדבר מתוך תפקיד ומטרה לעסוק שם בתיקון נשמותיהם של כל דור המדבר, והוא אמור להכנס לא"י עמהם, שנאמר ויתא ראשי עם וכפירוש הב' ברש"י על אתר, מכל מקום נמצא שהכתוב מקלסן ומשבחן על בחירתם זו. ואכמ"ל.

יעזור ד' ונזכה להתקרב מחדש לרבינו ולקיים כל עצותיו, וכמו שגילינו כחות של מסירות נפש אדירים לקיים את הראש השנה העולה על הכל, כך גם נזכה להתחזק לקיים את העצה שהיא מעלה עליונה וגדולה מן הכל שהיא ההתבודדות, שצריכים בזה לא פחות ממסירות נפש, ונזכה לגעזונטער ווינטער, ולמלאות אוצרותינו בלילות הזהב היקרים, אמן.

מצב, לא להרים ידיים. וכפי שפירש מוהרנ"ת על המשפט צריך להיות עקשן גדול בעבודת ד', שמהותו של עקשן שאין לו דעה, הוא מתנהג ללא שום הגיון ודעת, נעול על מטרה ולא זז ממנה, כן התנהגנו נגד כל הסיכויים ונגד כל הגיון, כל הזמן ציפו לנס, וגם כשהסיכוי האחרון ירד מהפרק, שמחים מתוך הכרה כי 'לית רעותא טבא דאתאבד' כל שכן שמעשה גדול ומסירות נפש אינו חוזר לריק, ובודאי פעל מה שפעל מבלי שאנו ראויים לראותו בעיני בשר, "בשביל זה יש אמונה", וכדברי מוהרנ"ת הנ"ל יגעת ומצאת תאמין, תיקון כל הה' חושים וכו'.

עוד נקודה שהאיר את עיני הרה"ג ר' אליעזר דייטש שליט"א: שכאן הגיע ר"ה מסוג חדש, נטול כל תנאי גשמי ומסוכך באופן יוצא מהכלל, יקר מאוד מאוד! ועכ"ז לא עצרו חסידי ברסלב אלא הפקירו עצמם לטלטולים קשים והוצאות כבירות בכלל לא שוות ערך לתנאים הגשמיים שקיבלו תמורתם, העיקר לא להפסיד את עצם הרה"ה, ולו בתנאי מחתרת ובפחדים עצומים, מסירות נפש ממש! ועי"ז זכו שסופם הוכיח על תחילתם, שתמיד בכל הנסיעות שקדמו גם אם היה נראה נוח ומגושם, מ"מ הכוונה היתה הרה"ה עצמו, כי בפנימיות רצונו בתיקוני הנפש של רבינו.

צדיקים ירשו ארץ

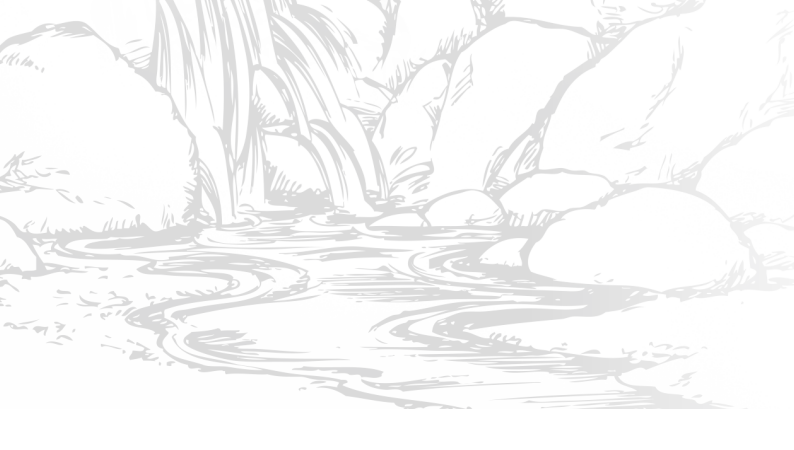
ברגע שהתברר שאין שום אפשרות להגיע לאומן, התעורר חלוקת העצה היכן לשהות בר"ה. במושכל ראשון לא בא בחשבון לקיים ר"ה בעיר פינסק בין כל הגויים, ואני מצידי אחרי שטעמתי טעמה של 'גומל' לא היה לי הו"א להישאר שם על ר"ה. אך ככל שחיפשתי אפשרות לחזור לארה"ק, לא עלתה בדי, וכאשר שמעתי כי ב"ה יתקיים גם קיבוץ בטשיקה שמחתי על כך. אולם היה לי הרבה חלישות דעת שאני נשאר באיזה עיירה נדחת בחו"ל, כמו שהזהירו אותי חברי עוד טרם הנסיעה. וגם רחוק מאנשי מעשה עובדי ד' העוסקים בהתבודדות ובליקוטי תפילות יום יום המוכרים לי מבית מדרשינו, מצד שני לעומת זאת התחזקתי במעלה מיוחדת כזו, שלא היה מעולם, קיבוץ עם ציבור בעלי מסירות נפש שכבר מספר שבועות מתגלגלים חוץ לביתם והוציאו הוצאות כבירות למען הקיבוץ הק', וכידוע הכרתו של החסיד המ' מוריני רלו"ב בנדר זצ"ל, שצעק "דער רבי איז דא", ק"ו כאן שנמצאים באמצע המסע אל הרב"ע, ודאי שהוא יה' עמנו.

(כאן המקום להודות לרב העיר ר' דוד זלקינדגר ומנב"ת נו"ב שיחי', על עזרתם בכל צרכי אנ"ש (עשיית עירוב, הזמנת מלון, הזמנת הסעה, סעודת שבת וי"ט, ועוד), זכות רביה"ק תעמוד להם ולב"ב עד עולם).

לתוספת חיזוק האיר ה' את עיני, ונזכרתי כי גסי היקר ר' יוסף פראנק הי"ו הראה לי פעם כתב יד שכתב אביו המופלג הרה"ח ר' יודא לייב זצ"ל בעת ישובו במטוס בדרך לאומן, שכותב לעצמו: אני תוהה מה רצה רבינו מאתנו, שנטמא בטומאת ארץ העמים? הרי מי כרבנו שהפליג בקדושת א"י ומסר נפשו בשנות מלחמה לחונן את עפרה וכו' וכמה תורות יש בליקו"מ בהפלגת מעלת קדושת אר"י, עד שבסוף הוא מסכם שהרי רבינו אומר בתו' בשם זקנו הבעש"ט על הפסוק 'צדיקים ירשו ארץ' שקבורת הצדיק קדוש בקדושת א"י, א"כ יוצא שנוסעים מא"י לא"י דרך חו"ל, עכ"ד.

והנה בעת כתיבת שורות אלו מראה לי ר' מרדכי לובצקי הי"ו כי זה פסוק מפורש בדברים ששבת גד בחרו נחלתם בעבר הירדן, כי שם טמון משה רבינו כנאמר בפסוק 'וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספון' עי' רש"י שם, וראה גם בתרגום אונקלוס (ושאר התרגומים) "ואתקבל בקדמיתא דיליה ארי תמן באחסנתה משה ספרה רבא דישראל קביר ונפק ועל בריש עמא". ושאל הלה: היתכן שמקום שמה רבינו רצה בכל לבו ונפשו להיכנס לארץ ישראל והוריד ע"כ תקט"ו תפילות, יוותרו שבת גד על ההזדמנות להיכנס לא"י? ותירץ לפי הנ"ל שמקום קבורת הצדיק זה בחי' א"י.

והאמת שבמפרשים מביאים מדרשים שבני גד ראו כי משה רבינו

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים

הפאר שהתגלה

הפעם נעסוק במקום ציונו של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א הקדוש, בעיר בארדיטשוב שבאוקראינה, העיר המעטירה שעד לימי השואה היתה ידועה כעיר ואם בישראל, כאשר במשך שנים רבות היו היהודים רוב מנין ובנין של תושבי העיר.

בקרב חסידי ברסלב שמורה פינה חמה ומיוחדת לבארדיטשוב, לא רק משום שגב גדולת הרה"ק מבארדיטשוב אשר רביה"ק שיבא אותו גדולות ונצורות, אלא גם משום שבעיר זו התגוררה חבורה נכבדה של עובדי ה' מופלגים חסידי ברסלב, תלמידיו של איש האלוקים ראב"ן זי"ע, שאף הקדיש ימים ושבועות בשהותו בעיר זו כשהוא דולה ומשקה ממי הנחל הנובע.

מה שהניע אותנו לעסוק בנושא זה כעת, היא התגלית המרגשת שהערישה את כל העולם היהודי בתקופת חודש סיון האחרון, כאשר נחשפה המצבה המקורית העתיקה של הרה"ק מבארדיטשוב, לאחר שנים רבות של חוסר וודאות שהובילו בין השאר להקמת מצבות שונות במקומות שנתבררו כעת כבלתי מדויקים.

העיר ברדיטשוב

ברדיטשוב היתה ידועה ומפורסמת כעיר גדולה לאלוקים, וכונתה "ירושלים דוואלין", בפרט לאחר שזכתה לרב קדוש ונורא כדוגמת הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א. צדיקי החסידות אף התבטאו כי עצם הזכרת העיר "ברדיטשוב" מסוגלת לישועות, מפני שבעיר זו חי ופעל סניגורן של ישראל.

העיר עצמה הוקמה בשעתו במיוחד עבור העם היהודי. ומעשה שהיה כך היה: היה זה בסביבות שנת ת"נ כאשר הרה"ק רבי אליעזר ליבער הגדול, דור רביעי למקובלים הקדושים רבי שמשון מאוסטרופולי ורבי יחיאל מיכל מנעמירוב ה' יקום דמם, ומיוצאי חלציו של המגלה עמוקות, היה אברך צעיר כבן 22 והתגורר בעיירה קטנה באיזור. (ציזין כי הרב מטשעהרין כותב בצוואתו בשם זקנתו אשת ר' אהרן הרב מברסלב כי היא היתה ממשפחת ר' ליבער הגדול).

במקומה של העיר ברדיטשוב העתידית היה אז יער עבות ועצום שהשתרע על פני כל השטח. מדי פעם היה ר' ליבער פורש ליער, חוצה את הנהר (העובר היום בטבורה של העיר) ומתמקם ב'קרחת יער' מבודדת בה היה עוסק בהתבודדות ותפילות לפני השי"ת. יום אחד נקלע למקום הפריץ המקומי שנסע על סוסו האביר כדי לסייר במרחבי היער שהיה שייך לו, והנה כאשר הסוס גילה לפתע טלית צחורה מתנועעת, נבהל ונרתע לאחוריו וכתוצאה מכך נפל הפריץ מעל גבי הסוס... הפריץ וחבורתו החליטו לנקום ביהודי שלדעתם גרם להשפלה כזו, והפליאו בו מכות גדולות ואכזריות עד שהטלית הצחורה התמלאה בדם.

מששב הפריץ לארמונו שהתנוסס על ראש הגבעה המשקיפה על פני היער, תקף אותו שיתוק פתאומי... לא היה צריך להיות נביא כדי להבין שמדובר בעונש מן השמים על התקיפה של היהודי הצדיק. לאחר

שבירר את מקום מגוריו בעיירה, שלח הפריץ את מיטב הרופאים כדי לרפאות את ר' ליבער, ולאחר שהחלים מפצעיו הובא אל הפריץ שביקש את מחילתו.

ר' ליבער ענה לפריץ כי אך בזאת יסכים לסלוח, אם יפקוד הפריץ לבנות במקום היער עיר גדולה לעם ישראל, ובמקום קרחת היער שם נהג להתבודד - להקים בית כנסת. הפריץ הסכים מיד, והפלא התרחש לעיני כל העמים, כאשר עם כל התקדמות בבניית העיר ובית הכנסת - חלה בד בבד התקדמות בהחלמתו של הפריץ עד להבראתו המלאה עם גמר הבניה.

העיר עם הקמתה כונתה "ליבער-דיטשוב" על שמו של ר' ליבער הגדול שהתמנה לרב העיר, אולם בהוראת ר' ליבער הושמט מאוחר יותר שמו והכינוי שנקבע עד היום הזה הוא "בארדיטשוב". בערוב ימיו התקרב ר' ליבער לבעל שם טוב הקדוש והיה מבני היכלו. משמו של הבעש"ט אף יש האומרים כי התבטא נוראות על ר' ליבער: "יש צדיקים שזוכים לגילוי אליהו, אבל אצל ר' ליבער להיפך, אליהו הנביא זכה שר' ליבער יתגלה אליו..."

ביום כ"ח חשוון (וי"א תשרי) תקל"א הסתלק ר' ליבער הגדול. מקום קברו נשמר במשך השנים בקדושה ובטהרה ע"י יהודי ברדיטשוב, וכיום הוא נמצא בטבורו של גן משחקים עירוני. מקום בית מדרש של חסידי ברסלב בבארדיטשוב היה בשעתו סמוך וקרוב לציונו של ר' ליבער ומשכן היו מרביתם להשתטח על קברו (שיש"ק ג' תרי"ד).

כארבע עשרה שנים לאחר פטירתו, בשנת תקמ"ה, זכתה העיר ברדיטשוב וסניגורן של ישראל התמנה לשמש כרב העיר, שם כיהן בתפארתו עד להסתלקותו ביום כ"ה תשרי תק"ע.

להשלמת פרטים אלו מן הראוי להוסיף סיפור נורא שמסופר בשיש"ק (שם): "מספרים שפעם הופיע רבי ליבער בגלגלם להרב מבארדיטשוב

אהלה שהוקם בשנת תשנ"ג

אהלה העתיק כפי שנחשף בשלימותו מתחת לאהל החדש

ואמר עליו שהיה חד בדרא.

"מענין מאמר בראשית לעיני כל ישראל (לקוטי מוהר"ן ח"ב ס"ז)... שגארה בחוש שהתורה הזאת נאמרה כלה ברוח הקדש. כי אמרה בליל שבת קדש בראשית, ואז לא נודע עדין שום דבר מפטירת הרב מברדיטשוב עד איזה ימים אחר שבת באה הידיעה לכאן. ואז ראו והבינו למפרע איך שכל ענין זה הוא מרמז בבאור היטב בתוך דברי המאמר הנ"ל. והנה במאמר זה מבאר שפשוט נסתלק הצדיק הראש בית. על ידי זה נתגדלין ונתפרסמין בעלי שמות הטמאה וקדריים וכו', וכן על ידי זה באים שרפות רחמנא לצלן. וכל זה ראינו בעינינו בסמוך אחר פטירת הרב הקדוש הנ"ל..." (וראה באריכות ענין זה בימי מוהרנ"ת).

אבן שואבת

עוד בחייו של רבי לוי יצחק, הסתלק על פניו בנו הגדול ר' מאיר בשנת תקמ"ו ונטמן במרכזו של בית החיים שבברדיטשוב. אולם האהל במקום הוקם כנראה רק עשרים וארבע שנים לאחר מכן, כאשר ביום כ"ה תשרי תק"ע הסתלק אביו הגדול והוא נטמן לצידו. כנראה שבאותה תקופה הוקם אהל גדול ומפואר על קברותיהם, ובמשך השנים שלאחר מכן נטמנו גם שני בניו האחרים ר' דב בער (בשנת תקפ"ג) ור' ישראל מפינקוב (בשנת תקע"ח). וכן הצדיק הנסתר ר' משה יאחניס שחי בזמנו של רבי לוי יצחק ולפי המסורת נטמן באהלו.

אהלו של הרה"ק מברדיטשוב הינה אבן שואבת ורבים נוהגים להשתטח על קברו. במיוחד יש לציין את אנ"ש חסידי ברסלב שהרבו לפקוד את

ואמר לו, היות שהיה שמש אחד בבית הכנסת בעיר שהיה תמים מאד במעשיו ודבוק בעבודתו עבודת הקדש, ולרב אהבתו ושמחתו שהיה לו בהדלקת המנורות התלויות שבבית-הכנסת, התקרב בכונה יותר מדי למנורות עד שאחזה בו האש ונשרף למות למענו יתברך. והנה נשמתו של השמש, נדה ונעה כבר למעלה משמונים שנה ללא תקון אף על פי שעשה דבר זה לשם שמים, ועל כן בא אליו שישתדל לתקנו, ותקון נשמתו של השמש יהיה בזה שיטבול הרב עצמו ליד קברו של רבי ליבער, ובזה יוכל רבי ליבער לתקן את נשמת השמש.

וצוה הרב לחפור בור ליד קברו של רבי ליבער, ותיכף שפתחו בחפירה יצאו מהקרקע מים רבים, אולם נפל וחרו העפר וכסה את הבור, וכן היה כמה וכמה פעמים, כשראה הרב מגדל המניעות הרבות לדבר זה, התאמץ מאד ותיכף פשהתחילו שוב לחפור ויצא מים, תיכף הניח רגליו במקום החפירה, וכן המשיכו לחפור עד שטבל בו הרב, ונשאר חפירת הבור ליד הקבר עד לזמן האחרון, ורבי לוי יצחק (בנדר) ז"ל עוד ראהו שם.

כאמור בברדיטשוב התגוררו בשעתו חסידי ברסלב רבים, כאשר חלקם המכריע עברו מאוחר יותר להתגורר בארץ ישראל בהשפעת מאיר דרכם רבי אברהם ב"ר נחמן. ביניהם יש לציין את החסידים ר' בנימין פארבער (ברגר), ר' נפתלי כהן חותן ראבר"ן, ר' יעקב פילמר וחתנו ר' שמואל מאיר אנשין, ר' יוחנן גלנט ואביו ר' ברוך, ר' שמואל העשיל פרידמן, ר' שמשון איסרוב ועוד רבים. כמו כן התגורר בעיר החסיד הנודע ר' שמעריל מברדיטשוב, מגדולי תלמידי ראבר"ן וממעתיקי כתביו, אשר מצבתו נחשפה בשנים האחרונות סמוך ונראה לאהל הרה"ק מברדיטשוב וחוקק עליה פ"נ החשוב ר' שמריל ב"ר אברהם אלי מחסידי בראסלעווער נפ"ב דר"ח חשון תרע"א תנצב"ה.

פייער פון די אויגן (אש מהעינים)

במסגרת קצרה זו לא נוכל להרחיב על תולדותיו בקודש ובוודאי לא על גדולתו של הרה"ק מברדיטשוב שנשגב מבינתנו, אולם פטור בלא כלום אי אפשר, ונסתפק בהבאת חלק קטן מדיבוריו הנוראים של רבינו הקדוש הננמ"ח זי"ע אודותיו, כפי שהעלה אותם מוהרנ"ת בחיי מוהר"ן: "פעם אחת אמר לי בזה הלשון: "דאס ווייסטו נישט אז דער פארדיטשובער רב זאגט 'דער בורא' שפריצט איהם פייער פון דיא אויגן" [זה איך יודע ששקשרב מברדיטשוב אומר 'הבורא' נישט אש מהעינים] ודחק תבות 'דער בורא' [הבורא] ואמרם באימה ויראה, והיו הדבורים מרתתין כשיצא מפיו הקדוש".

"צוה לקרות אחד לבדק תפלו. ענה ואמר מחמת שהרב מברדיטשוב הוא נוסע וסובב עתה על המדינה, מחמת זה אני מצוה לבדק התפלין שלי... כי הרב מברדיטשוב הוא גדול בעיני מאד וכשגדול ומפרסם כזה הוא הולך וסובב, זה בחינת פגם ההתפארות חס ושלום כביכול. כי ישראל הם התפארות של השם יתברך והגדול בישראל הוא עקר ההתפארות. כי הוא חשוב ומפאך בישראל..." (בימי מוהרנ"ת מתייחס מוהרנ"ת באריכות לענין זה עיי"ש).

"פעם אחת ספרו לפני זכרוננו לברכה אודות הרב דקהלת ברדיטשוב שלא רצה לילה למקוה בבקר של חג השבועות עד שיראו לו המרפבה שראה יחזקאל. והתפלאו העולם מאד על זה, וגער בהם רבנו זכרוננו לברכה ואמר, ומה זאת לפלא כל כך בעיניכם הלא גם יחזקאל היה בן אדם וכו', וכבר מבאר במקום אחר ההפלות שהפליג בשבח מעלת קדשת הרב הנ"ל".

"ושמעתי שאמר עליו שאלמלא מה שהוא יושב בברדיטשוב וכו' היה זוכה עלידי עבודתו הגדולה למדרגת הרב המגיד זכרוננו לברכה ממזריטש. ויש אומרים שאמר שהיה זוכה למדרגת הבעל-שם-טוב זכרוננו לברכה. ושמעתי מאחד מחשובי אנשי-שלומנו, שספר עמו רבנו זכרוננו לברכה מקדשת הרב הנ"ל בסמוך אחר פטירתו זכרוננו לברכה,

תומו התחיל לשרוף את אצבעותיהם, ומיד התחזקו והתחילו לעבוד עבודתם שוב.

והראה לי רבי יעקב את הליקוטי מוהר"ן שלו שהיה מפורק דפים דפים, כדי שיוכל ליקח דף ולילך עמו בכל מקום, ולחזור בו היטב, עד שנקלט ונחלק הדף הזה במוחו ולבו היטב, ואיזה דפים היו שרופים קצת, מחמת כי היה נדרם לפעמים עם הנר בין אצבעותיו, ונפל הנר על הדפים ונשרפו מעט, וכן עשו עבודתם זאת הרבה שנים לערך שלשים שנה בכל לילה ולילה, ושום איש לא ידע מזה עד שרבי יעקב הנזכר לעיל נסע לארץ ישראל.

וכן סיפר לי כי בשלשים שנה הנזכר לעיל, שהיה משתטח בכל לילה אצל ציון הרב הצדיק מבארדיטשוב זצ"ל, היה נכסף ומשתוקק הרבה ומבקש ומתפלל לזכות לעלות ולבא לארץ ישראל, עד שהשם יתברך עזר לו בדרך נס ופלא, ובהשגחות נפלאות שזכה לבא לארץ ישראל.

אכן, לגבי ר' בנימין פארבער מסופר בשיש"ק (ה' רצ"א): "היה נוהג מדי לילה אחר קומו לערוך תקון חצות ללכת להתבודד אצל בית ציון הקדוש של הרב מבארדיטשוב, שהיה קופץ בדרך בזריזות מעל גדר בית הקברות והולך להשתטח על הציון, והיה דרכו לעמד פה אצל הציון הקדוש והתחיל לגנוח גניחות רבות אחת אחר השניה, וכך היה מתלהב ומתרגש עד שלפתע היה מתפרץ בבכי רב ושופך דמעות פנחל".

הרס האהל בשנות הזעם

שנת תרח"ץ. העיר ברדיטשוב שוממה מבניה, השלטון הקומוניסטי דואג למחוק כל זכר ושריד לתורה, יהדות וחסידיה, מתי מספר מיהודי העיר עדיין מתגוררים במקום, והנה נשמעים שמועות איוב, הנאצים הארורים ימ"ש שועטים לגבולות אוקראינה ועל כל היהודים מרחפת עכשיו סכנת כליה כפשוטו.

מאותם ימים לא השתמרו תיעודים ועדויות, אולם כעת אנו כבר יודעים כי יהודי ברדיטשוב דאז שמעו ככל הנראה על הנוהג האכזר של הנאצים, להטפל בראש ובראשונה למקומות הקדושים, בתי הכנסת וקברי הצדיקים כדרכם כסל למו. הדאגה לשלום האהל הקדוש גרמה ליהודים לגשת אל האהל המפואר, להרוס את חלקו העליון, כשהם משאירים רק כמטר אחד מעל פני האדמה, ומכסים את שרידי האהל והמצבות, שנשארו בשלמותם כמובן, בעפר הריסות האהל, ומלמעלה יצקו ריבוע גדול של ביטון שכיסה את כל המקום, באופן שלא יהיה לרשעים מה להרוס.

לאחר השואה הקימו, מי שהקימו, בצד ריבוע הביטון מצבה קטנה ועליה כיתוב מפליא שאינו מתאים כלל לגדולת הרה"ק מברדיטשוב: "פ"נ איש חשוב ונכבד הרב הגאון לוי יצחק ז"ל... כך זוכרים אנ"ש את הציון בשנים הראשונות כאשר החלו לנסוע לאומן.

המצבה המשוערת

בסביבות שנת תשנ"ג הוקם אהל מעל ריבוע הביטון, בעל גג ירוק שנראה למרחקים, האהל הוקם ע"י הרב שלמה ברייער ששימש אז כרב העיר ועסק בקירוב יהודים לאביהם שבשמים. היות ולא היתה שום עדות לגבי המקום המדויק של המצבה, הוא הקים מצבה במרכז האהל מתוך השערה בעלמא.

בשנת תשס"ח חודש שוב האהל ע"י הרב ברייער, כאשר הפעם הוא הפך לגדול ורחב יותר, והמצבה נקבעה סמוך לקיר הצפוני, וכך היה המצב עד לחודש סיון האחרון.

בשנים האחרונות התמסר למקום הרב משה שמואל טאלער, שליח חב"ד בעיר, כאשר הוא משקיע טירחא ודמים מרובים בשימור וחשיפת המצבות העתיקות בבית הקברות מסביב לאהל הרה"ק מברדיטשוב. במשך השנים הוא הצליח לאתר מצבות רבות של אישים ידועים

המצבה הקודמת

ריבוע הביטון שכיסה את שרידי האהל

מקום ציונו. וכך מתאר לנו הרה"ח ר' שמואל הורביץ בספרו ימי שמואל (ק"ע):

"בבארדיטשוב היה קיבוץ מאנשי שלומנו יפה מאד, ורבי אברהם ברבי נחמן הלוי ז"ל, היה אוחד את עצמו עם הקבוץ מבארדיטשוב באהבה ואחזה מאד, והם קרבו אותו בכל מיני התקרבות. ושם היה רבי ברוך מבארדיטשוב מאנשי שלומנו, שהיה עובד את ה' בהתלהבות גדול...

וכן היה שם איש אחר מאנשי שלומנו ושמו רבי בנימין, המכונה רבי בנימין פארבער, כי אומנותו היה צובע, והיה עובד את ה' בהתלהבות והתעוררות רב, ובעת שהיה צובע את הבגדים, או כשהיה נותן את הצבע ליורה, היה לו בחיקו איזה דפים מליקוטי מוהר"ן, או מליקוטי הלכות מה שיצטרך ללמדם ברבים, והיה חוזר בהם בהתעוררות רב...

והם היו החברים הנאמנים של רבי יעקב (פילמר) הנזכר לעיל. וסיפר לי כי הוא רבי יעקב, התחיל בכל לילה לילך על הבית החיים של בארדיטשוב, והיה נכנס באהל הציון הקדוש של הרב הצדיק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זצ"ל, והיה מבלה שם רוב הלילה בהתבודדות ותפלות ותורה, וכך עבר איזה זמן עד שהרגיש בו חברו רבי בנימין פארבער הנזכר לעיל, והיה מתפלא "מה זה שחברי יעקב שניידער נעלם ממני פתאום בכל לילה?" ולא היה יכול להבין אפוא הוא הולך. והתחיל רבי בנימין לבקשו הרבה שיגלוהו מקומו איה, אולי יזכה גם הוא לעשות כמוהו, וגם יהיה גם לו טובה בעבודת השם, עד שרבי יעקב גילה לו, היות שיש לו מפתח של הציון של הרב הצדיק הקדוש מבארדיטשוב זצ"ל, על כן הוא הולך בכל חצות לילה לשם ומבלה שם עד הבוקר, וגם הרבה פעמים הוא מקדים לבא שם בתחלת הלילה, והוא ניעור שם עד הבוקר.

כאשר סיפר לו את זה, הרבה רבי בנימין לבקשו שיקחהו יחד אתו וילכו ביחד. וכן היה שהיו הולכים בכל לילה, ומקודם טבלו במקוה, ומשם על הציון הקדוש הנזכר לעיל, וביחד היו עוסקים בלמוד בספרי רבנו ז"ל, ותפלות והתבודדות ותהלים בהתעוררות רב, וכאשר נפל עליהם שינה, היו מדליקים נר קטן בין אצבעותיהם, וכאשר דלק כל הנר עד

קבר רבי שמעריל ברדיטשובער ברקע האהל הקדוש

לפני עלות הכורת. מתברר כי האהל היה מפואר למדי, ניכרים בו הדלת והחלונות, וכן זויות מעוצבות היוצרים כעין צורה של 'משושה'. על הקרקע התגלו גם המרצפות העתיקות העשויות בשלל צבעים כמנהג הימים ההם, כן, אותם מרצפות עליהם נקו דמעותיהם של ר' יענקל פילמר, ר' בנימין ברגר וחבריהם - - -

כמו כן ניתן לשער כי סדר המצבות הוא כך (מפנים האהל כלפי הדלת): המצבה השנייה היא של ר' לוי יצחק, והקברים הצמודים אליו הם בנו ר' מאיר שנטמן שם כבר בחיי אביו, ובנו ר' ישראל שנסתלק כשבע שנים לאחר אביו וכנראה נקבר לצד אביו, הרביעית היא כנראה בנו ר' דב בער שנסתלק בשנת תקפ"ג, והחמישית, שניכר עליה כי היא מחוץ לשורה, היא כנראה של הצדיק הנסתר ר' משה יאחניס.

אכן, מדובר בתגלית עצומה, ורבים משוחרי החסידות מצפים שיפתחו השערים לרווחה ונוכל להשתטח על הציונים הקדושים באוקראינה מתוך הרחבת הדעת, ולזכות לכל הישועות בזכות הצדיקים הקדושים אשר בארץ המה.

ומיוחסים, כאשר הוא מתקדם לאט לאט, וחושף ומנקה עוד ועוד מצבות, בפרט בשטח שמאחורי האהל הקדוש.

בשנת תשע"ח, תוך כדי חשיפת המצבות בסמוך לאהל בצד ימין לכניסה, הוא גילה יסודות של אהל קטן ובתוכו סימנים לכמה מצבות סמוכות אחת לשניה. המידע שכתבנו לעיל על הריסת האהל בשנות השואה עדיין לא היה ידוע אז, ולכן הוא חשב לתומו כי הוא גילה בעצם את האהל המקורי, וכי האהל הבנוי בעשרות השנים האחרונות אינו במקומו. הוא אף השקיע דמים מרובים והקים מצבות שיש חדשות, ועליהם חרוטות שמותיהם של הרה"ק מברדיטשוב ובניו.

החשיפה הדרמטית וההיסטורית

אולם הגיעו ימי הקורונה וגרמו לחשיפת האמת לאמיתה... הנתיבים הבינלאומיים בכל העולם התרוקנו, וכך גם הדרכים לאוקראינה שובשו, אין יוצא ואין בא...

משכך החליט הרב טאלער שכעת הגיע הזמן לממש את רצונו זה שנים רבות, להתקין מערכת חימום תת רצפתית משוכללת באהל הקדוש, דבר הכרוך בעבודת בניה שעלולה להפריע לעולים לציון הקדוש, ורק כאשר לדאבון לב אין מבקרים במקום ניתן לעשות זאת. (עלינו להבהיר כי אין במאמר זה שום הכשר או לגיטימציה לביצוע הדבר. יצוין כי לדבריו הוא קיבל אישורם של רבנים).

בעבודה עדינה ואחראית הוא החל לפרק את רצפת הביטון הישנה, צעד אחר צעד, ולפתע פתאום נפער תחתיו בור לא קטן... הוא מציץ פנימה והוא מגלה חלל מכוסה בעפר, ובצדדיו שרידים של קירות האהל העתיק... כך החלה העבודה הזהירה כשהפועלים מרוקנים את כל הריסות האהל הישן עד שאט אט נחשפו מול עיניו הנדהמות המצבות המקוריות של הרה"ק מברדיטשוב ובניו, כאשר על המצבה המרכזית ניכרות חריטות של שמות שנחקקו שם עוד באותם ימי הפאר

« המשך מעמ' 17

היתה נפלאה לראות את האחדות מכל הקהילות שנתקבצו יחדיו, הכל רק כדי לקיים רצון רבינו להתקבץ יחד בר"ה אצלו. כולם הרגישו כי רביז"ל נמצא עמנו. התפילות עם בעלי התפילה של ירושלים ואומן היו נפלאים, התשליך שהתקיים ביום ב' של ר"ה בחצר של בתי אונגרין והריקודים בחזור, החזירו אותי יותר מ-30 שנה לאחור, נזכרתי כיצד היו הריקודים בשנים ההם אחר תשליך עם כזה אחדות ושמחה שזכינו לקיים רצון רבינו ולהתקבץ יחד ברננה.

בשנה זו זכינו לדבר יחיד מסוגו, כאשר עקב התפוסה המלאה, הוחלט לעשות מניין מיוחד עבור כל הילדים על גג של השול מול מקום המקדש. כאשר כ-400 ילדי תשב"ר התפללו שעות רבות בכזה מתיקות והתעוררות, וכל זה בזכות מסירותם של כל האחראיים בדבר. לפי חשבוני הקיבוץ הכי גדול מבחינה מספרית היה אכן בשול בירושלים.

לסיכום, המסקנות היוצאות מכל זה לפי הבנתי, כי הקב"ה רוצה מאתנו חיבור יותר פנימי לרבינו, יותר תפילות ויותר כיסופים, עם הרבה אחדות ושמחה בין החברים, וכל זה מתוך אמונה שאנחנו לא עושים כלום והכל תלוי בחסדו ית'. כמו שאומר הכתוב בסוף שירת האזינו: 'ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי, אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא, ואין מידי מציל', וכשזה יתקיים, יתקיים גם המשך הפסוקים אח"כ 'כי אשא אל שמים ידי ואמרת חי אנכי לעולם', וכו' שהוא נקמת ה' בכל הגוים והבאת הגאולה השלימה בב"א.

היו כאלו מאנ"ש שסברו שצריך להישאר עד הרגע האחרון, אולם אני חשבתי שמבחינה טבעית לפי מספרי האנשים שצריכים לעבור את הגבול ושעות הנסיעה מהגבול לאומן, הרי שהרגע האחרון כבר עבר ביום ה' בצהרים, לכן החלטתי כי אם לא באומן ודאי עדיף להיות בארץ ישראל, אשר לפי כמה דעות יש בו את כל התיקונים כמו באומן. בסייעתא דשמיא מיוחדת השגנו כרטיסים ליום ו' ערב ר"ה בבוקר. זכינו לומר סליחות 'זכור ברית' בטשיקה בהתעוררות מיוחדת, ותיכף לאחריה נסענו לשדה התעופה להתפלל תפילת שחרית ולאחריה עלינו למטוס. נחתנו ב"ה בשעה 12.30 בצהרים, וכעת התחיל הנסיון האחרון של שנת תש"פ להתבטל בביטול גמור בתכלית השלימות להשי"ת. עיכובים שונים ומשונים צצו לפתע כך שערכנו אותנו במטוס למעלה משעה. בטוחני כי לא היה זה כי אם נסיון האם לכעוס על כל אלו שעושים זאת, או להבין כי מאת ה' היתה זאת והוא עושה לנו את הדבר הטוב ביותר. בגלל התחלת ה'סגר' ברחבי הארץ בשעה 2 בצהרים כמעט לא היו מוניות וכל אחת הפקיעה מחירים, אבל ב"ה השגנו מונית במחיר סביר ועם כל הפקקים שנוצרו בעקבות תחילת הסגר הגענו בשעה 3 בצהרים לבתינו.

בראש השנה זכיתי להשתתף בקיבוץ של אנ"ש בירושלים. היה זה מחזה נפלא ונורא לראות את כל הגלריות שהוקמו מכל הכיוונים, כדי לאפשר ולתת מקום לכל המאות שלא זכו להגיע לאומן, [וכל זה רק לתושבי ירושלים, כי במקומות אחרים היו קיבוצים נוספים], ההרגשה

שלהי ירח האיתנים ה'תשפ"א

לכבוד "מורשת הנחל" שלום ורב תודות על כל הפעילויות.

רציתי להביע רגשות שעלו על ליבי בפרוס עלינו לילות הזהב כשאני נזכר בכנס שהתקיים שלהי חודש אב תש"פ העל"ט.

אני מדמיין לעצמי שני אברכים עוברים ברחוב עזר לילדות בגאולה אחד חסידי והשני ליטאי הם שומעים מכיוון אולם הכתר שירי קודש הם נכנסים ותופסים אחד מאברכי מורשת הנחל ושואלים אותו של מי הכנס כאן? והם עונים בגאון: "עברי אנכי" - של חסידי ברסלב! זה כנס בשם 'עיקר העבודה' לחזק האברכים לקיים את עצתו אמונה של הנחל נובע לקום בחצות לילה לאונן ולקונן על חורבן בית המקדש! והשניים לא יודעים אם לבכות או לצחוק; דבר ראשון בלוח הזמנים היהודי כבר עבר לפני כשבועיים הזמן המיועד להיזכר בבית המקדש שהיה ואינו, ושנית האם לא מצאתם זמן יותר נוח לחשוב על הבית המקדש רק בזמן שכולם הולכים לישון?! ועוד וכי לא כל הראש של הברסלבים עכשיו היא בראש השנה שלכם אשר לטענתכם כל העולם תלי בזה?! ועוד האין לכם על מה להתפלל רק על הבית המקדש האם לו חסר לאף אחד ממכם פרנסה או בנים או שאר צרכי העולם?!

והאברך גם הוא לא יודע אם לשמוח או לבכות, אם לשמוח בחלקינו או להצטער על עוד יהודים שעדיין לא יודעים מאור האמת.

פתאום נופל לו האסימון. האמירה עברי אנכי היא לא משל אלא נמשל, וכי על מי אמרו חז"ל כל העולם בעבר אחד והוא בעברו השני אם לא עלינו ברסלב'ר חסידים. זאת ועוד, הוא מפנים כי כשרבינו קרא לזה עיקר עבודת איש הישראלי טמון כאן סודו של העבודת ה' הברסלבי: כל העולם בעבר אחד ואנשי הנחל נובע בעבר השני - השעון שלהם עובד אחרת בגלל חצות. הדאגות שלהם עובדים אחרת בגלל התיקון חצות. הכנסים שלהם מסודרים אחרת בגלל חצות. השמחות שלהם מזורזים אחרת בגלל חצות וכן הלאה.

(אגב כאן המקום להיזכר בהאי גברא רבא שנלקח מאיתנו כרצונו בזמן

שלא יכלו לבכות אותו כראוי, שהתנהג כאיש פשוט, שריד לדור דעה, שהשאיר לנו דוגמא לנקודה הזאת מדור העבר, ה"ה ר' נתן דוד שפירא ז"ל שהראה דוגמה חיה איך בגילו המתקדם היה עובר בשוק מאה שערים לעבר הכותל המערבי בחצות לילות מוצאי שבת החרפיים, כשכל הרחוב עדיין הומה מאנשים שעדיין לא כ"כ מתכננים ללכת לישון והוא כבר בבגדי חול קם לבכות במקום הקודש על בית המקדש).

אבל עדיין. האם עכשיו באמצע הלחצים הכבדים עם ההתכוננות לנסוע לרבינו על ראש השנה האם עכשיו הוא הזמן להתחדש בדבר זה? התשובה שעלתה לו לראש היא כי דווקא בקיום עצת עיקר העבודה, בזה יתגלה האם וכמה אני מתכוון באמת בנחיצות להיות אצלו על ראש השנה, אם בהעבודה היומיומית שצוינו ושם אין כ"כ לחץ חברתי ואין כ"כ מצפון למי שלא עומד שם שם דייקא היא המבחן.

וביותר עומק, הרי אנחנו יודעים שנשמת רבינו היא נשמת משה משיח והוא הגיע לעולם להביאו לתיקונו בהתגלות גואלינו משיחיו וכשנתבונן נבחין שכל עסקו הוא לכך (וכמו שציין הרב מטשהערין אחרי תורה ט"ו לדוגמא איך שבכל תורה המטרה היא התגלות הגאולה) ואם אמר "גאר מיין זאך איז ראש השנה" הרי היא ביותר חלק מהגאולה, וכמו שהתבטא מוהרנ"ת שכל נסיעה יהיה לה חלק בקץ הגאולה, ולא לחינם קבל רביה"ק את הראש השנה במתנה בהליכתו ד' אמות בארץ ישראל כמבואר בדברי ר' אברהם בר"ן, א"כ כשכל אחד קם לבכות על גאולתו הפרטים וגם כי אולי היה הוא הגורם לחורבן הבית וגם עכשיו אולי הוא המעכב בניינו [כמבואר בתורה ס"ז תניינא] עבודה זאת קשורה ומהודקת ביותר בראש השנה שלו.

אם כך חברים יקרים בואו לא נהיה שלימזלניקים ננצל מהיום את השתי קילו זהב, כי שעתיים אלו הם הפדיון הכולל לכל הכ"ד בתי דינים של כ"ד שעות היום [כלשון ר' לוי יצחק] וכמו שאמר ראב"ן על פי שניים עדים יקום דבר היינו חצות והתבודדות, נחדש כנשר נעורינו לקום בשעתיים אלו ונראה שינוי בכל שעות היום.

מנאי אחד החברים בירושלים עיר הקודש והמקדש

היטיבה ה' לטובים

כשם אלפי אנ"ש ובפרט מאות בני חבורות מורשת הנחל אברכים בחורים ונערים גם יחד, נבוא כזה להביע מעט שבמעט מהכרת הטוב ורגשי התודה, להאי גברה רבא יקירא, טוב עין הוא יבורך,

ה"ה חרה"ג רבי מנשה פימה שליט"א
רב בעיר פינסק - בלארוס

על כל הטוב והחסד אשר גמלנו, במסירות נפש כפשוטו, בעת שאלפי אנ"ש היקרים עשו את דרכם, דרך הכיסופים, לעלות לקיבוץ הק' שעל ציון רביה"ק זיע"א באומן, ועשה לילות כימים, במאור פנים ורוח נדיבה, לתת לכל איש די מחסורו. אשרי לו!

זכות רביה"ק, אשר הבטיח "עבורי לא הפסיד איש" תגן בעדו ויתברך בכל מפעליו ובכל מעשי ידיו אכי"ר

חבורות האברכים חבורות הבחורים חבורות הנערים

ר' צבי אריה מיימון

עד מתי עצל - תשכב

יצרו פעמיים ביום! תדע לך כי לשבר היצר ללכת לישון מוקדם, קשה יותר מאשר לשבר היצר שמפריע לקום מוקדם. ואם תשאל מנין לי זאת, אומר לך שזה מפורש בצעטיל קטן, וכידוע שכל מילה של הרבי ר' אלימלך צריך ללמוד ולדייק בה מאוד, כי כל דבריו נאמרו ברוה"ק, וכך לשונו בסעיף ט"ז: "האדם לא נברא בעולם רק לשבר את הטבע לכן יזרז את עצמו לתקן מדותיו, כגון מי שבטבע עצל ירגיל את עצמו 40 יום רצופים לעשות כל דבר בזריזות הן בהולך לשכב על מיטתו והן לקום בבוקר ממשכבו". ואם הרבי ר' אלימלך הקדים ענין השכיבה לקימה, אות וסימן הוא כי זוהי עבודה קשה יותר ללכת לישון מוקדם מאשר לקום מוקדם". כך סיים הרב וואזנר זצ"ל את קביעתו.

הרי לנו עומק הענין, כי עבודת השכיבה היא עבודה גדולה בפני עצמה. וכאשר לימד אותנו רביה"ק, יש להתפלל על זה מאוד שנזכה לילך לישון מוקדם וממילא שנזכה לקום חצות.

אסיים בעובדא נפלאה מהרה"ח ר' מיכל דורפמן זצ"ל שזכיתי להכירו עוד בצעירותי, עובדא לה הייתי עד בעצמי. כידוע הקפיד מאוד כל לילה ולילה לילך לישון מוקדם ולקום עוד לפני נקודת חצות. פעם אחת הייתי באומן איתו ביחד עם הרה"ח ר' משה בורשטיין ז"ל ובמוצש"ק התכונן מיד אחר הבדלה לילך לישון, והנה כאשר שאל אותו ר' משה ז"ל אודות סעודת מלוה מלכה ענה לו ר' מיכל, כי מזה זמן יש לו הנהגה חדשה בהיות והוא כבר מבוגר וקשה לו על האכילה מיד אחר שבת על כן מיד אחרי הבדלה מזדרז לעלות על יצועו וקם חצי שעה קודם חצות כדי לאכול סעודת מלוה מלכה, ולאחמ"כ מקיים סדר העבודה של חצות לילה. (וידוע כי עד יום מותו בגיל 93 לא אכל או שתה משעת חצות עד אחרי שחרית כמו שנהג רבינו ז"ל).

שאל אותו ר' משה ז"ל: הרי רבינו לא נהג כך?! ענה לו בבדיחותא "דער רבי איז נישט גיווען אין מיינע יארן!", כאומר, רבינו הרי נפטר בגיל צעיר ואני כבר מעל גיל 90...

מה שלמדתי מעובדא זו הוא, שהוא סיגל לעצמו הנהגה שלימה ובלבד שיוכל לרוץ לישון מוקדם כדי שיזכה לקום חצות וכו'. ובמו עיני ראיתי אצלו בבית, מיד כשהיה חוזר הביתה אחרי מעריב, היה מנתק הטלפון מהשקע כדי שלא יפריעו לו בהכנות לישון, כדי שיוכל לקום חצות.

יתן ה' שנזכה לקיים העצות של רבינו בפשיטות ובתמימות.

נב. אגב ידוע מהבית ישראל מגור שאמר כמה פעמים, שיש לו קבלה איש מפי איש עד לבעש"ט, שכל מי שנשאר ער עד חצות הלילה סתם ללא סיבה מוצדקת אם זה לימוד התורה או שמחה וכו' ודאי שלמחרת לא יינצל מעוון ה'.

עדיין עומד נגד עיננו, הרושם הכביר שהשאיר אחריו הכינוס המופלא "עיקר העבודה" בענין קימת חצות וההתעוררות בכל הענין של החצות, הן לגבי האבלות על חורבן הבית הן לגבי הזמן של העת רצון וההתבודדות אז והלימוד וכו'.

אולם רציתי להאיר, כי מובן מאליו שההכנה לכל זה, והאפשרות לזכות לקיים זאת בשלימות, יכולים לקרות רק אם נעבוד על ענין זמן השכיבה, שזו עבודה שלימה בפני עצמה, כידוע מהרבה צדיקים שמיד לאחר מעריב היו קורים קריאת שמע שעל המיטה, יחד עם ברכת המפיל - שאחריה כבר אסור לדבר, כדי לבטל כל מיני מניעות שיצוצו עד שיגיעו הביתה וכו'. (ובעצם העבודה שיש בקריאת שמע שעל המיטה וכו' יש להרחיב הרבה אבל לא עתה העת והמקום לך, אולי א"ה בהזדמנות אחרת.)

וארחיב מעט אודות עבודה זו של זמן שכיבה.

הנה, על פי רוב, אם ניגש למאן דהו ונאמר לו בשעה שמונה או אפילו תשע בערב כי אולי כדאי שילך לישון כדי שיוכל לקום מוקדם וכו' (פארטאגס), הרי שהוא יסתכל עלינו כעל אחד שאינו מן הישוב... מה עכשיו ללכת לישון? הרי בקושי התחיל היום! ועוד מכה אשר לא כתובה בתורה הנקראת 'שעון ביולוגי', שכל בר בי רב דחד יומא יודע להסביר באלף הסברים כי היום העתים נשתנו, והיום הלילה מתחיל רק בשעה 12 ואפילו יותר מאוחר... כידוע למי שמזדמן בשעה זו למקומות הומים, כחנויות וכדו'.

זאת ועוד, אפילו אחד שכבר כן חושב ללכת לישון קצת מוקדם, אם נדבר איתו על "עבודת השכיבה", הוא לא יבין על מה מדברים בכלל. 'עבודה' זו תפילה או סיגופים ותענויות וכן הלאה על זה הדרך - תהא תשובתו, ובאמת, אינו יודע שעבודת השכיבה היא היסוד והשורש לכל העבודות. כמו שמבואר מהנועם אלימלך כי כמו שהולכים לישון כך קמים; אם הולכים לישון בזריזות ובכוונה שיהיה לנו כח לעבוד את בוראינו ולקום עם חיות חדשה וכו' קמים באמת כך, וח"ו להיפך.

ובענין זה אספר עובדא ששמעתי מגדול אחד ששמע זאת מהרב וואזנער זצ"ל, כי פעם אחת שאל אותו בנו בענין שידוכים שהציעו לו עבור בתו, והיו לו שתי הצעות, ושניהם ת"ח מתמידים ובעלי מידות, אך דבר אחד הבדיל ביניהם, שהאחד הולך לישון מוקדם וקם 'פארטאגס' והשני הולך לישון מאוחר ואעפ"כ הוא קם פארטאגס, ובא להתייעץ עם אביו באיזה בחור לבחור כחתן לבתו.

ענה לו הרב וואזנער זצ"ל שיקח את זה שהולך לישון מוקדם יותר, על אף שיוצא שהוא לומד פחות זמן מהשני. כאשר ראה את בנו תמה, נענה ואמר: "זה משבר את יצרו פעם אחת ביום אבל זה משבר את

הרי לנו תיאור מפורט, משמחת תורה בשטיבל הברסלבי הנודע בוורשה, שהתפרסם מיד לאחר שמחת תורה תרצ"ז, שבא לאחר שנת תרצ"ו, במהלכה התגברה האנטישמיות, התפרץ החרם הכלכלי על היהודים, אירעו פוגרומים, גזירת השחיטה, גזירת ההגירה וגזירות נוספות.

התיאור פורסם באחד מכתבי העת הגדולים בשפת היידיש, והרי הוא לפניכם (בתרגום חופשי ללשה"ק).

"שמחת תורה". ריקודים, הקפות, שמחה של מצווה, שמחת התורה! - זה מה שאנו זוכרים מדי שנה בזמן הזה.

והשנה? רקדנו, אכן! ערכנו "הקפות" וספרי תורה בידנו. אולם בשערים נעולים, בחצרות, במיעוט משתתפים. אין מה לומר. אין זו שנה רגילה. ובכן, "צאי לך בעקבי הצאן", הבה ונעיף מבט אחורה, אל וורשה של לפני השואה, בעיצומו של גל אנטישמי מטורף ששטף את פולין המדינה, ופגע ביהודים בכל צורה אפשרית. איך הגיבו אז אנ"ש? מה עשו?

שמחת תורה אצל ה"אומאנער"¹

ותחושת הריקנות מתעצמת והולכת ביום שמחת תורה. זכרונות שמחה עתיקים מהשטעטל, מבית אבא או מבית סבא, מתעוררים, תובעים את תיקונים וממלאים את אותם ריקנים בתחושת מלנכוליה - ואז הולכים לחסידי אומן להקפות.

ומגיעים יהודים "פרווה" מבתי כנסת "קרים" לחטוף מעט התלהבות, ומגיעים אפיקורסים מוחלטים, "בעזבאז'ניקעס" לשמה. האחרונים, זאת אומרת, באים על מנת לעקוב ולצפות, אולי גם בכוונה ללעוג. אולם סופם "מר": הם נכבשים ונסחפים אל תוך הפשטות הקדושה הזו, אל תוך ההתלהבות התמימה של חסידי אומן, ומהר מאוד נכחד החיוך האפיקורסי הלועג, ו"אנשי העולם", "יודעי-כל" אלה, מצטרפים אף הם בעל כרחם לשירת "ונוזכה לעשות רצונך בליב שלם"...

בתחילה, הם שרים בקול נמוך, ההולך ומתגבר, הולך ומתגבר; והריקוד הופך להיות מתלהב יותר ושמח יותר,

היה זה בעת הכיבוש הגרמני². הרעב השתולל ברחובות ובבתים. ואז, ביום בהיר אחד, החלה להתפשט בשטיבלאך ובבתי המדרש הבשורה אודות ה"חסידיים המתים", ה'אומנער', הצוחקים לכל הצרות, לועגים לרעב ומקיימים את "עבדו את השם בשמחה". וכולם אצו רצו לראות את הריקודים של ה'אומנער', ובתוך כך נדבקים בשמחה שלהם. סביב השולחן בסעודה שלישית, עליו חתיכות לחם עבש, רקדו חסידיים בנעליים בלויזות ובקפוטות מרוטות, מהן מבצבצות חולצות קרועות, רקד הציבור האומני בשירה: "יהודים, אל תתיאשו! יהודים, היו בשמחה!"

ומאז והלאה, נמשכים אל חסידי אומן כל אותם אלה, שבליבם עדיין מהבהבים ניצוצות מאוירת היום-טוב בבית האבא או הסבא; כל אותם "שנה ופירש'ניקעס", ה"לשעבריים", הנודדים סביב סביב בימים טובים באוירת החולין השוררת בבית או ברחוב, ומתגעגעים ומשתוקקים אחרי מעט "נשמה יתירה", אחרי מעט אוירת יום טוב, שיגרשו את ריקנות החולין מליבם.

1. כך כונו, בין היתר, חסידי ברסלב בפולין: "חסידי אומן". בהמשך תרגמנו בד"כ כ"חסידי אומן".

2. ורשה, שהיתה באזור השליטה הרוסי בפולין, נכבשה על ידי הגרמנים בשלב די מוקדם של מלחמת העולם הראשונה, בשלהי חודש אב תרע"ה.

3. ב"פשיטיק", כפר במרכז פולין, אירע באמצע שנת תרצ"ו פוגרום, במהלכו, לאחר שניסו היהודים להתגונן, פרצו הפולנים לבתי יהודים, פצעו עשרות והרגו שנים. הי"ד. היהודים המתגוננים נדונו לתקופות מאסר ארוכות, בעוד הפורעים הפולנים נפטרו בעונשים קלים בלבד.

4. בשנת תרצ"ו, גזרה המלכות בפולין גזירה על השחיטה, שבפועל אסרה את השחיטה הכשרה בפולין מכל וכל. במכתב מער"ח שבת תרצ"ט, כותב ר' יצחק ברייטער: "וגם אצלינו רואים צרת הנפש מאז יצאה הגזירה על השחיטה, מאזי כמו 70% אנשים אוכלים נבלות וטריפות וגם אנשים כשרים נתפסים בשוגג ע"י סיבות שונות. אוי ואבוי מה שהיה לנו". מלבד זאת, אסרהחוק על יהודים לעסוק בסחר בבהמות, ועל מעט הבשר שהותר לשחוט בשחיטה כשרה, הוטלו מיסים כבדים.

אין פאבריק

מהנעשה והנשמע בחבורות האברכים

קול מורשת הנחל

להלן חידושים ועדכונים בקול מורשת הנחל: מערכת ייחודית לשמיעת סדרי הלימודים היומיים, המתעדכן באופן אוטומטי מדי לילה בשעה 2.00. בשלוחה 2<1

בשלוחות הכינוסים הועלו כל הכינוסים שהתקיימו בשנת תשע"ט ביניהם דרשת הרה"ח ר' אברהם יצחק כרמל זצ"ל שנמסר בליל ספירת יסוד שביסוד בקבר דן בן יעקב. "שלוחות הכינוסים" 79<3

כמו"כ אנו משתדלים להעלות באופן תמידי, השיחות הנמסרים בחבורות האברכים, הבחורים, המכינה והנערים. בשלוחה הראשית 1<1

כמו"כ מידי יום ביומו נמסר שיעור קצר בסדר הלימוד היומי של חבורותינו בסיפורי מעשיות שנמסר בטוב טעם, עם רמזים לעבודת ה' השייכים לכל אחד, ע"י האברך ר' מנדל פיינ. בשלוחה 2<3

חבורה חדשה לאברכים - ים

בעוד שרוב החבורות בזמן החורף הם תיכף לאחר מעריב, הרי שיש אברכים ששעה זו אינה מתאימה להם, בעיקר אלו הנהנים מיגיע כפם ואינם מתפנים רק בשעה מאוחרת יותר. לכן נתיסדה חבורה חדשה ביום רביעי בשעה 9.45 (לפני כן מתקיימת תפילת מעריב בשעה

העבודה", להתחזק בקיום "עיקר עבודת איש הישראלי לקום בחצות הלילה".

קדמו למעמד פרסומים מרהיבי עין תחת הכותרת: "איך וויל" "איך מוז" "איך קען" לתת להבין לכל ברסלב'ער חסיד שגם אם התייאש ומרגיש בנפשו שקשה עליו עבודת קימת חצות הרי שבפנימיות לבבו הוא רוצה, מוכרח וגם יכול לקיימה בדרכו שלו.

המעמד התקיים ביום שני כ"ז מנחם אב, באולמי הכתר בירושלים בשעות אחה"צ, כדי לאפשר לאלו שכבר זוכים לקום, להשתתף גם הם במעמד שבודאי יוסיף להם חיוזק ועידוד.

לאחר תפילת מנחה וכיבוד עשיר, נשא דברי פתיחה הרה"ח ר' נתן מיימון שעורר את האברכים במעלת העת רצון הנפלא של שעות חצות הלילה וכי חצות הוא הלכה בשו"ע, שאין להתעלם ממנה חלילה. בדבריו הוא הזכיר את הרה"ח ר' מיכל דורפמן שהיה מממן את הוצאות הסגור לנסוע בחצות לילה לכותל המערבי, ואף שלח רשימה של שמות שיזכירו אותם בתפילתם - אלו שהיו לו לעזר בענייני רביה"ק, כי הוא האמין באמת ובתמים כי אין שום כח יותר גדול מזה. בסיום דבריו שרו יחדיו ניגוני חצות בהתעוררות.

במרכז המעמד, התקיים "רב שיח" שעורר הדים רבים, בהשתתפות הר"ר שמעון צבי שפירא, הר"ר נתן פישר,

9.30) בהיכל הכולל שבביהמ"ד במא"ש. בחבורה נשמעים דיבורים נלהבים מפי הר"ר מתיא אנשין, ביסודות דרכי ועצות רביה"ק ותלמידיו. כל אברך ששעה זו מתאימה בשבילו, מוזמן להצטרף ולהתחזק יחד עם אנשי הצדיק.

מעמד האדיר "עיקר העבודה לחיזוק בקימת חצות ים"

אחת מהפעולות המיוחדות של איחוד האברכים ה"ה המעמדים התקופתיים, לחזק את יסודות עצות רביה"ק ותלמידיו. בשנה שעברה התקיים מעמד "קחו עמכם דברים" לחיזוק עצת ההתבודדות, כאשר במרכזה ענו משפיעי אנ"ש ב'רב שיח' מרתק על שאלות של האברכים אודות התלבטויות וקשיים בקיום עצה זו.

השנה היה המעמד בסימן "עיקר

יום הילולת רביה"ק

כידוע יום הילולת רביה"ק אצל חסידי ברסלב, הוא הרבה יותר מהדלקת נר והזכרת שם הצדיק... ביום זה מתעוררים אנשי שלומינו להתחדש בקיום עצותיו של רבינו הק', להאיר מימי חייו אל תוך חיינו בדורינו אנו.

ב"מורשת הנחל" קיימו פעילויות מיוחדות, החל מחצות הלילה וכלה למחרת לפנות ערב כדלהלן.

נסיעות לפעלד בחצות, תפילה בכח כותיקין וסעודת הילולא - י-ם

בחצות הלילה יצאה ההסעה הראשונה לשדה, כאשר לאחריה מתקיים לבחורי החבורות סדר לימוד מיוחד של שלש שעות עד תפילת שחרית כותיקין עם מילגה מיוחדת. לפנות בוקר יצאה ההסעה השנייה להתבודדות בשדה.

לאחר ההתבודדות התאספו האברכים והבחורים יחדיו לתפילת שחרית כותיקין 'תפילה בכח', בביהמ"ד הגדול במא"ש יחד עם כלליות אנ"ש, התפילה התקיימה בהתרוממות מיוחדת, עם ההלל, הנענועים וההושענות ותפילת מוסף, בקול בכח ובכונה כראוי לאנשי הבעל תפילה.

לאחר התפילה נערכה סעודת הילולא בסוכת ביהמ"ד על הגג הצופה אל מול מקום המקדש. במהלכה נשא דברים הרה"ח ר' נתן יוסף בורשטיין שהרחיב בחשיבות הלימוד על גדולת רבינו הק' שתהיה האמונה בצדיק עם דעת, המשתתפים יצאו בלב מלא שמחה על גודל זכייתנו.

נסיעה לפעלד לכלל האברכים והבחורים - ב"ש

בליל היא"צ ארגנו אוטובוס שאסף אברכים ובחורים מכל שכונות העיר בית שמש, לנסוע אל השדה שמחוץ לעיר, להתחדש בקיום עצתו היסודית של רבינו הק' ההתבודדות בפרט ביום ההילולא.

בסיומה, פצחו כולם כאחד בריקוד עליז על גודל זכייתנו "בך רבינו נגילה ונשמחה..."

חבורות הנערים י-ם

כמדי שנה התקיימה פעילות מיוחדת לחבורות הנערים, בעת סעודת ההילולא המרכזית בסוכת ביהמ"ד הגדול במא"ש. במשך הסעודה שרו הילדים במקהלה מלאת חן שירי "אין ברסלב ברענט א פייער" "אונזער גרויסקייט און שיינקייט".

לאחר מכן נשא לפנייהם דברים בהיכל הכולל הר"ר שמעון צבי שפירא מגדולת רבינו ועצותיו השייכים להם לפי גילם.

מכינה לישיבה י-ם

ביום הילולת רביה"ק התאספו הנערים לסעודת הילולא בסוכת ראש החבורה הר"ר בנימין פראנק, במהלך הסעודה סיפר להם מתולדות חיי רביה"ק, להלהיב את לבם לזכות לגעת בשולי אדרתו ולשאוף להתעלות בעבודת ה' ובקיום עצותיו, כאשר הוא זכה לכך עוד משחר טל ילדותו.

בסיומה קיימו הנערים זכר לשמחת בית השואבה בריקודים שמחים ועליזים על נועם גורלנו ושמחת יהדותינו.

נשות ובנות ברסלב

גם הנשים התאספו יחד בשעות אחה"צ, כאשר השנה מצטרפות עמהם לראשונה, בעקבות התחדשות פעילויות "נשות ובנות ברסלב", הבנות מהכיתות הגבוהות, להתחזק יחדיו ולשמוח על נועם חלקינו וגורלינו שזכינו להיות "ברסלב'ער חסידות".

והר"ר אליהו קירשבוים, בו דנו בשאלות שונות הנוגעות לקימת חצות לעורר את הרצונות ואיך לקיימה גם מהצד הפרקטי וגם כדי לעורר את הרצונות וההשתוקקות לגלות כי כל אחד יכול. כאשר כל אחד מהמשיבים תורם מנסיונו והמעברים שעברו עליו טרם זכה ליכנס בשערי העומדים בבית ה' בלילות.

את רב השיח הנחה בטוב טעם הר"ר ראובן שיף, כאשר הוא מזכיר בהקדמתו את דברי רבינו "חצות מסוגל כמו פדיון" שהחזיק בזה ימתיק את כל הדינים לפתוח את הדרכים לאומן וביטול הגזירות שהתעוררו באותם ימים על הנסיעה הקדושה.

ראה תמליל בעמוד 11.

האברכים יצאו מלאים בהתחזקות ורוממות עצומה להתעורר משנתנו ולהתחדש בעבודת קימת חצות בקיום עבודה עיקרית זו. כאשר כדי לתרגם את הדיבורים למעשים, חולק בסיום המעמד המרומם, כרטיס הנשמר לאורך ימים ועליו תפילה פ"ח מליקוטי תפילות על קימת חצות בהדפסה מיוחדת מאירת עינים, לאמרה מידי יום ביומו.

לשמיעת ההקלטות מהדרשות והרב שיח מחולק ומסודר שאלה ותשובותיה המחכימות:

"קול מורשת הנחל" 02.502.6343 <3>80 <12>

נסיעה לקברי צדיקים י-ם ב-ש

בליל שישי פרשת כי תצא, לאחר עצרת התפילה ואמירת כל ספר התהלים בהצטרפות זקני חשובי ומשפיעי אנ"ש דרך הטלפון, יצאו האברכים מירושלים ומבית שמש בצוותא לעבר אתרא קדישא מירון לתפילה ותחנונים לפתיחת השערים שנזכה לקיים את הקיבוץ הק' באומן, לאחר מכן התפללו תפילת שחרית כותיקין בכח ובהתלהבות.

לוח הלימודים

כמנהגנו רבות בשנים, גם השנה יצא לאור והופץ בריכוזי אנ"ש לוח הלימודים היומיים שאינו מש מכיסם של אנ"ש ומלווה אותם יומיום.

חבורות הבחורים

ישיבת בין הזמנים באומן בימי ראש השנה

בעקבות ההתקבצות המוקדמת באומן, יזמו אברכים יקרים בהשתתפות ראשי החבורות ואברכים ממורשת הנחל שזכו לשבור החומות, לדאוג לאברכים והבחורים הנמצאים באומן, שיהיה להם מקום להתפלל בו יחד את כל התפילות, ואף גם ארגנו סדרי לימוד מסודרים עם שיעורים וחבורות לאורך כל שעות היום, כאשר לתועלת הציבור מוגש גם כיבוד עשיר. זאת בעקבות הוראת משרד הבריאות האוקראיני שלא לשהות במתחם הציון הק'.

במסגרת הפעילות נשמעו שיחות התחזקות ממשפיעי אנ"ש, וכן שיעורים בגמ' ובהלכה לבחורי החמד.

בליל שישי לפני שבת סליחות, ארגנו "מורשת הנחל" נסיעה לציון מוהרנ"ת בעיר

ברסלב, בהשתתפות ראשי החבורות. על אם הדרך השמיע ראש החבורה הר"ר לוי יצחק צוקר דברי התעוררות על המצב הנורא בו שרויים חסידי ברסלב בכל העולם ובאשר הם מהיחידים שכבר זכו לבקוע את החומות עליהם להרעיש עולמות שיזכו כלל חסידי ברסלב אף הם להשתתף בקיבוץ הק'.

בהגיעם לציון נשא דברים ראש החבורה ר' נתן יוסף בורשטיין, לאחמ"כ פתחו באמירת תיקון הכללי בצוותא, לאחר מכן הבקיעו שאגותיהם שערי שמים לפתוח את שערי ציון הנעולים. בסיומה יצאו בריקוד נלהב להמתקת הדינים.

ישיבת בין הזמנים

כמידי ביה"ז התקיימה גם בחודש תשרי ש.ז. ישיבת בין הזמנים לבחורי החבורות, עם מלגות עידוד עבור קימת חצות ותפילת שחרית במנין הנקרא ע"ש הצדיק, כל אחד במקומו.

אחמ"צ התאספו כולם לסדר לימוד בצוותא בביהמ"ד הגדול במא"ש. בין מנחה למערב התקיימו שיעורים מידי יום ביומו לעורר הלב בענינא דיומא וחיזוק בעצות רבינו הק' (לאילו אשר היו מוכרחים להישאר בבית מחמת המצוק, אושר קבלת מילגות גם לאלו שלומדים בבית).

לשמיעת ההקלטות מהדרשות שנמסרו בין מנחה למערב:

"קול מורשת הנחל" 02.502.6343

פתיחת זמן חורף - חבורות השבועיות

בליל שישי פרשת נח התקיים מעמד פתיחת זמן חורף בחבורות הבחורים בירושלים.

בישיבה גדולה, התאספו הבחורים סביב שולחנות ערוכים בלגימה המקרבת עם תוספת כיבוד מיוחד שנתרם בחלקו לע"נ אחד מבני החבורה הבה"ח כמר שמואל ווייצהנדלר ב"ר אברהם נחמן שמחה ז"ל (שהיא"צ שלו חל ב' חשון).

דברי פתיחה קצרים על מטרות החבורות וההתאספות מדי שבוע נשמעו ע"י ראש החבורות הר"ר ראובן שיף.

נתבשרו הבחורים על התחדשות מתכונת החבורות בחלוקה לפי שיעורים עם ראשי חבורות חדשים לכל שיעור, הר"ר וואלף שווארץ לשיעור א', הר"ר איתמר לייפער לשיעור ב' והר"ר נתן פישר לשיעור ג' וקיבוץ. הבחורים מביעים סיפוק רב מאד מההתחדשות בסדר זה שיביא בס"ד לתועלת מרובה.

גם בישיבה קטנה נפתח הזמן כאשר כל חבורה התחדשה ועלתה לראש החבורה החדש.

התחדשות אדירה בחבורות ישיב"ג החסידיות

עם תחילת זמן החורף, התבשרו בחורי הישיבות הגדולות החסידיות, על התחדשות חבורות מיוחדות בשבילים, ליאור באור דרכי ועצות רביה"ק ותלמידיו.

כנס הפתיחה התקיימה בליל שישי פרשת נח בביהמ"ד "אור אברהם", כאשר עובר לכך

חבורות הנערים ב-ש:

הכנה לר"ה

אם מידי שנה מתכננים לנסיעה לאומן בשבוע האחרון של חודש אלול, הרי שהשנה עקב הגזירות שנשמעו היה כל חודש אלול חטיבה של הכנה געגועים וכיסופים לראש השנה, כאשר מידי יום אמרו התלמידים תיקון הכללי בכונה והתעוררות, ולאחריה תפילה ע"ז והתפילה של ר' יצחק ברייטר לפתיחת שערי ציון, כשהגעגועים נצרכים היטב בליבם הטהור.

נשות ברסלב

כנס חיזוק לנשות חיל

המצב של סגירת גבולות מדינת אוקריינא, והשמועות הפורחות אודות הגבולות במדינת בלארוס גרמה לרבים מאנ"ש לעזוב את ביתם לימים ושבועות הכל על צד הספק שמא יזכו להיות בין הזוכים.

כמובן שהכל נעשה בהסכמת ובעידוד בני הבית, כאשר כל אשה כשרה אינה מוכנה לוותר ורוצה בכל מאדה שבעלה יזכה להיות נמנה על באי הקיבוץ המאושרים. אך בכל זאת ככל שעברו הימים והישועה לא נראתה באופק, הרי שמטבע הדברים המצב בבית נהיה מתוח ולחץ.

לצורך כך, התקיימה אסיפת חיזוק מיוחדת לנשות אנ"ש, להתחזק בחשיבות ומעלת המניעות, וכי כל השתדלות הוא חלק מהגאולה, כן הרחיבו בנועם גדולת המסירות נפש עבור הנסיעה לצדיק.

הכינוס נסך חיזוק ועוצמה נפלאה, לנשות החיל, להמשיך לעמוד לימין בעליהן גיבורי הרוח, שהשליכו את הכל אחר גוים במסירות הגוף והנפש. ובוודאי שזכות רביה"ק תעמוד להן ולכולנו לטוב לנו לנצח.

בנות ברסלב

כנס התעוררות ותפילה

יחד עם ההתעוררות העצומה של כלליות אנ"ש, שהזכיר לכולנו שנות קדומים בהם היו שערי ציון נעולים על מסגר ובריה, מה שלא שיערנו להעלות על דעתנו בשנים האחרונות, וכאשר בכל בתי חסידי ברסלב כל השיג ושיח הוא אודות קיום הקיבוץ הק', ארגנו כנס מיוחד לבנות ברסלב.

בכינוס הרחיבו להן את הדיבור אודות המסירות נפש העצומה שמגלים אביהן ואחיהן, ועל התפקיד שלהן בשעה זו להרבות בתפילות ובקשות, לפתוח שערי ציון הנעולים.

חבורות הנערים י-ם:

סדר לימוד מיוחד בצהרי ימי חוה"מ

על אף הסגר שהוכרח עלינו ונמשכה אל תוך ימי חול המועד סוכות, יזמו המשגיחים המסורים, שהינם ערים תמיד להקשיב לצרכי הנערים, להפוך את המצב לטובה וייסדו סדר לימוד בשעות הצהריים, ללימוד התורה והתחזקות בדברי רבינו הק'.

באי בית המדרש עמדו נפעמים נוכח החשק הנפלא של הילדים ללימוד התורה הקדושה, כאשר הילדים מתאספים מדי יום, ללמוד בחיות ובקול שהדהד למרחקים ממש.

לקראת סיום סדר הלימוד, באו חשובי אנ"ש לשאת לפנייהם דברים בענייני ועצות רבינו הק'. הפעילות התקיימה בסיוע הנהלת ת"ת ברסלב י-ם.

הורי הילדים אין גומרים את ההלל ובאו להודות בפה מלא על היוזמה המבורכת שנותנת סיפוק לילדים יותר מכל טיול והנאה אחרת...

מכינה לשיבה י-ם:

פתיחת הזמן

בחודש אלול העל"ט נפתח זמן חדש במכינה לשיבה. השנה ניתוספו ספסלים רבים, והמכינה מונה קרוב לארבעה מנינים בחורי חמד תלמידי כיתה ט', המתכוננים בהתרגשות ליוזם הגדול בו יקבלו עליהם נועם עול התורה והמצוות.

בימי חודש אלול, מדרבנים את הנערים לקיים את האמירות הנהוג בין אנ"ש לומר את ספרי רביה"ק, כאשר המה אומרים מדי יום למשך כחצי שעה ספר 'שיחות הר"ן' הקלה להבנה בגילם. לאחר מכן אומרים יחד פרקי תהלים, ובסוף היום משמיע להם ראש החבורה הר"ר בנימין פראנק שיחות התעוררות בשגב גדולת הימים הנוראים המשמשים ובאים, וגדולת ציון רביה"ק והקיבוץ באומן.

מבצע מיוחד מתקיים בחודש אלול, בו מכריזים כל שבוע על קבלה טובה שמקבלים הנערים בעניינים של "יהדות פשוט" כדוגמת קרי"ש שעל המטה בכונה, הכנת נטילת ידים - נעגל וואסער' ליד המטה וכדומה, כאשר ראש החבורה מעודד את המקיימים את הקבלות בדברי עידוד וחיזוק מיוחדים. ההורים מעידים כי הדברים נשמרים בתודעתם לאורך שנים.

נשלחו הזמנות אישיות לכל ברסלב'ר בחור הלומד בישיבות הגדולות, כאשר המארגנים עושים מאמצים עילאיים להגיע לכל בחור באופן אישי (כאן המקום להתנצל מאלו שהזמנה לא הגיע אליהן מכל סיבה שהיא) ע"י נציגי הישיבות שמונו לכך.

הבחורים נענו בהתרגשות נפלאה כאשר התאספו ובאו למעלה ממאה בחורים, במהלכה נשמעו בקשב רב דברים נלהבים מפי האברך היקר הר"ר אפרים בידרמן - הרוח החיה בייסוד והפעלת כל המערך, וראשי החבורות הר"ר אליהו נהרי והר"ר צבי אריה מיימון.

בתקוה ובתפילה כי אנו עומדים לקראת גל חדש של התקשרות והתחדשות באור הצדיק.

ניתן לשמוע את הדרשות ב"קול מורשת הנחל" 81<3<02.502.6343

חבורות הבחורים ב-ש:

לרגל פתיחת זמן חורף התקיימה בבית שמש כנס מיוחד לחבורות הבחורים - ישיבה קטנה, המתקיימת מידי שבוע ביום רביעי.

הבחורים התאספו בשעה הקבועה ולאחר לגימה המקרבת שרו ניגוני דבקות והתעוררות ברגש רב. כיבד את המעמד בהשתתפותו הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שנשא מדברותיו והלהיב לבבות הבחורים לקראת הזמן החדש הקרב ובא, בו אפשר לחטוף הרבה תורה ותפילה ועבודת ה' ולמלאות מטענים לכל החיים.

מעמד "סיום ליקוטי הלכות"

חבריהם. כן אמר כי כעת אנו חוזרים לשיגרה היומית לאחר החגים של ירח האיתנים, אבל אנו יכולים להגיע שכל יום יהפוך ל"יום טוב" וזה ע"י העסק הקבוע בספה"ק ליקוטי הלכות.

אחריו נתכבד הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא בתוך דבריו סיפר שיחות מכלי ראשון בשבח מעלת הספה"ק ליקוטי הלכות כפי ששמע מסבו הרה"ח ר' שמואל שפירא זצ"ל, כמו"כ הרחיב על נחיצות הלימוד דוקא בדורינו אנו כאשר החושך מכסה ארץ.

בסיום דבריו פצחו כל הקהל בריקודי שמחה והודאה להשי"ת שזכינו להתקרב לרבינו ולתלמידו ולעסוק בספריהם הק' המחיים נפש כל חי.

בשעה היעודה, התאספו אנשי שלומינו דרי עיה"ק ירושלים בביהמ"ד הגדול במא"ש ונטלו ידיים לסעודת מצוה.

פתח והנחה את המעמד הר"ר ראובן שיף, עם דיבורים קצרים על השמחה הגדולה בהתאספות כלליות אנ"ש למעמד המרומם על שזכו ללמוד ולסיים את הספה"ק ליקוטי הלכות.

לאחר שירה וניגוני התעוררות, במיוחד כאלו שנתחברו על דברי מוהרנ"ת, "אין ברסלב ברענט א פייער" "אונזער גרויסקייט וכו'" ועוד. נתכבד הרה"ח ר' יעקב שלמה מוזסון, שפתח בדברי חיוזק על הכיסופים העזים שהיו לחסידי ברסלב לנסוע לאומן ומי שכן זכה להגיע לאומן זהו בזכות הרצונות של

בהתרגשות מרובה, נחגה ברוב פאר והדר המעמד

המרומם "סיום ליקוטי הלכות" מחזור ג' והתחלת מחזור ד', בליל שישי פרשת בראשית, בהיכל בית מדרשנו הגדול במא"ש.

הגם שהיה נראה כי עקב המצב לא תתקיים התקבצות מרובת משתתפים ארצית, אך בחסדי ה' זכינו להתגבר על המניעות והוחלט על קיום המעמד לחבורות האברכים והבחורים יחד.

בתחילת השבוע נשלחה ההודעה המשמחת בכל בתי הכנסת דאנ"ש כי תתקיים מעמד גדול לכבוד סיום הספה"ק ליקוטי הלכות הנלמד ע"י חסידי ברסלב במשך זמן של כחמש שנים ומחצה.

מהזור ג' והתחלת מהזור ד'

מיוחד, ולאחר ששרו יחד מניגוני מוהרנ"ת נשא דברים לפנייהם הרה"ח ר' צבי צוקר עם סיפורים מגדולת ר' נתן וספרו ליקוטי הלכות.

והחיוב והזכות לעסוק בהם בקביעות מדי יום ביומו.

לקראת סיום המעמד, יצאו כל הקהל בריקודים והמחאת כף למשך שעה ארוכה. האברכים מעידים כי זמן רב לא נראתה שמחה נפלאה כזו בעיר.

מעמד
בחבורות
הנערים
י-ם

מעמד סיום מיוחד במינו, התקיים בירושלים לחבורות הנערים, בליל שישי פרשת בראשית. לכבוד המעמד הגישו להם כיבוד

לשמיעת הקלטות הדרשות והניגונים מהסיום:

"קול מורשת הנחל": 02.502.6343
שלוחה 3811

מעמד הסיום בביתר

גם בעיר ביתר התקיים מעמד סיום מרומם, בהשתתפות "מורשת הנחל".

המעמד התקיים בביהמ"ד "עטרת הנחל", בהשתתפות כלל אברכי העיר, כאשר גם קהל רב מרחבי השכונה נכנסו לקחת חלק במעמד השמחה הגדולה.

במהלך סעודת המצוה נשמעו דיבורים מפי הר"ר יצחק מרגלית והר"ר יעקב נתן אנשין שהרחיבו בגדולת ספרו הק' של מוהרנ"ת

קשייו והצלחותיו, כמבואר בתורה נ"ד.

ומי שהולך בדרך זו כל ימי חייו, מדרגה לדרגה, הוא זה שמביא את העולם אל תכליתו; הוא הכוכב המיוחד שמפייס את הלבנה, ומפייס את ממעטה, כדברי ראבר"ן, והוא הכוכב הקלוש שיגרום במעשיו ועקשנותו לאור החמה שיהיה שבעתיים באור יום הגאולה.

כי אז, כשיאיר האור הגדול, יחפשו מי האיר אותם; מי הם הצדיקים שלהם נגנו האור לעתיד לבוא, ואז יראו את מעלת הכוכבים הקטנטנים שהאירו באופל אורך החושך, שהם בעקשנותם יצרו את האור העתידי.

ובדיוק להפך, כי ימי הקיץ, והארה העליונה שמאירה לכל אחד הרבה פעמים בימי חייו, מיועדים רק ללמד אותו את המעלה הנוראה של לילות החורף, ולהכין את לבביו לאותם ימים מופלאים - וקשים - המשמשים ובאים. לא לחינם התגעגעו אנ"ש זיע"א ויבלחט"א אל לילות הזהב, כי אכן שם טמונים סוד העבודה ותכלית הבריאה. (שלכן אולי נקראו זהב [גימ' דוד]), כי הוא כנגד דיני הבינה, ורק בקיץ גדלים הפירות בשפע גווניהם, כי הבינה היא האם שבתוכה נוצר כל הדבר הפלאי והמופלא שנקרא אדם, וכל הכוחות הנוראים ושיכלול איבריו שיתגלו בבוא היום, הם רק תוצאה בעלמא מאותם ימים].

זוהי תכלית כל הימים הנוראים, לבנות בתוכינו את העקשנות הזו, שיהיה מה שיהיה - נזכור את האמת, נלחם בכל כוחינו עליה, נתגעגע ונצטק לפניו ית' שיקרבנו אליה, ואז בלחש ובסוד גדול ישמיע לנו הירח שהוא עצמו גדל והולך מתקטן והולך כל ימיו את סודו שרק כך מגיעים אל תכלית המעלה העליונה הגבוהה מהכל.

אכן, זה לא קל ולא נעים. הקור חודר לעצמות; החושך מסתיר את יופי הבריאה; הגלות מייסרת בגוף נפש וממון, ובפרט משברי היצר התוקפים כל אחד בכל דרגה, והם כולם מזיקי הלילה החוגגים בזמן קיפאון הלב.

והרבה יותר קל, לחפש תנור מחמם, לשבת לצידו ולישון שנת ישרים ולחכות לימי הקיץ כאותו דוב חכם.

אולי יגיעו אי פעם אותם ימים, מלאי חשק חדש לתורה ותפילה; הגמרא ושמירת העיניים יאירו כספירים; הרחמנות והוותרנות ישלטו בראש כל חוצות; כבוד התורה והיראה יתנשא בכל לב. ואולי כדאי להמתין להם במנוחה ועצב.

אך אותם כוכבים חכמים וקטנטנים, מבינים שעכשיו זה האוצר הגדול, כי עכשיו בעומק האדמה, אומנם אנחנו גם "נרקבים" והולכים, אבל דווקא כאן בתוקף הלילה החשוך, בשיאו, יש עבודה מיוחדת, לזכור את האמת, לעשות ככל יכולתנו ולצעוק ולהתגעגע, וזה עצמו הוא פריצת נבט הגרעין שילך ויעלה, יצא מהאדמה כגבעול רך עדין וירוק ובבוא העת יהפך לאילן אדיר פירות.

אבל זכור נזכור, שהאילן הוא תוצאה בעלמא, מאותו נבט עיקש, שבעוצם ריקבון לחם ונלחם, מתחת לאדמה, הרחק משאון המחמיאים, עד שרק ממנו נוצר אילן מגדל פירות ופירי פירות לעולמים ואז יפויים ממעט הלבנה, כי זה כל תכליתו בעולמו.

[ע"פ הלכות השכמת הבוקר, שבה עוסקים אנ"ש המתחדשים בלימוד הספר המאיר את החורף והופכו לתכלית השמחה והארה. ואולי לכן גלגל השי"ת שדווקא בפתחת ימי החורף, נטבול כולנו בנחלו המטהר של רבינו הנורא, ע"פ הבנתו המדויקת של התלמיד הגדול מוהרנ"ת זיע"א].

"ואמר שטוב לקבוע לעצמו שני שיעורים ללמוד ספריו הקדושים, שיעור אחד פשוט ללמוד במהירות הרבה מאד כדי שיהיה שגור בעל פה, ושיעור אחד ללמוד בעיון גדול. כי יש עמקות גדול ונפלא בספריו" (הי"מ שמו"ר)

הודעה משמחת

לכל האברכים החשובים לומדי "התורה הזמנית"

היות והרבה אברכים היו עושים את המבחנים של מפעל 'עיון הנחל' במסגרת ארגון הבחורים שע"י "מורשת הנחל" ורוצים להמשיך בזה, כאשר המה מעידים גודל התועלת שיש בלימוד התורה עם כתיבת השאלות לסיכום וחזרה, וכידוע סיכום בכתב על הלימוד חשוב כמו חזרה כמה פעמים, ועל זה נאמר 'אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו'.

לכן הננו בבשורה משמחת, כי בעזה"ת יודפסו מדי חודש מבחני 'עיון הנחל' על התורה הנלמדת, ויחולקו בחבורות האברכים בכל אתר ואתר.

כמו כן ניתן לקבל השאלות ישירות לפקס שלכם.

לפרטים: ר' שמואל אנגל, 05484-59260

"אשרי תמימי דרך החולכים ברעות ה'"

בברכה

מפעל 'עיון הנחל' שע"י 'מורשת הנחל'

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

לידידנו ותומכינו היקרים לרגל השמחה במעונם

לאירועי הצאצאים

ר' יעקב אייזנבך, י-ם
ר' ישראל אנשין, י-ם
ר' נתן בורשטיין, י-ם
ר' אליעזר גולדמן, ב-ש
ר' מאיר גולדמן, ב-ש
ר' יצחק אייזיק דרדיק, ב-ש
ר' אשר הורביץ, ב-ש
ר' נפתלי הרשקוביץ, י-ם
ר' נתן וייספיש, ב-ש
ר' צבי כהן, י-ם
ר' יואל פוקס, ב-ש
ר' יהודה פיליפ, ב-ש
ר' נחמן פרוכטר, ברכפלד
ר' נחמן קיפניס, ב-ש
ר' נחמן קלצקי, י-ם
ר' משה קעניג, ב-ש
ר' אהרן יוסף קעניג, ב-ש
ר' ישראל שוורץ, ב-ש

להיכנס בנם לעוה"מ

ר' נחמן שלמה גלבך, י-ם
ר' יעקב שמחה גלבך, ב-ב
ר' יצחק גרינוולד, י-ם
ר' יום טוב חשין, י-ם
ר' צבי כהן, י-ם
ר' אפרים פורטנוי, י-ם
ר' אהרן יוסף קעניג, ב-ש
ר' שלמה רובינפלד, ב-ב
ר' נתנאל שור, י-ם

לנישואיהם בשעטומ"צ

ר' דוד מנחם מנדל דורנבלט, י-ם
ר' יחיאל מיכל לידסקי, י-ם
ר' נחמיה קלצקי, ב-ב
ר' משה קלצקי, י-ם
ר' חיים אשר אורלנצ'יק, י-ם

ר' אלעזר ויצהנדר, י-ם
ר' נחמן זומפר, ב-ש
ר' נחמיה בר"א חשין, ב-ש
ר' נחמן שמואל כהן, ב-ש
ר' איתמר לייפער, י-ם
ר' ינון סגל, ב-ב
ר' עמרם פוקסברומר, י-ם
ר' יעקב אהרן פלטינק, י-ם
ר' ישראל קלצקי, י-ם
ר' יעקב קלצקי, ב-ש
ר' יוסף שמעון קעניג, ב-ב
ר' יעקב יואל רוזנבלט, י-ם
ר' נחמן זושא רוזנטל, ב-ב
ר' ישראל יצחק שפירא, י-ם
ר' נתן ברי"ק שפירא, י-ם
ר' שמעון נתן שפירא, י-ם
ר' זושא שפירא, ב-ב

לנישואי צאצאיהם

ר' דוד אנשין, ב-ש
ר' נפתלי אנשין, ב-ש
ר' נחמן יצחק דורנבלט, י-ם
ר' אליעזר דייטש, ב-ש
ר' יעקב הלשטוק, ב-ב
ר' חיים זייבלד, ברכפלד
ר' שמואל מאיר חשין, י-ם
ר' יום טוב חשין, ב-ש
ר' נחמן כהן, י-ם
ר' יהושע לידסקי, ב-ב
ר' שלום אהרן צוקר, י-ם
ר' בנימין קלצקי, ב-ב
ר' נחמן קלצקי, י-ם
ר' חיים קרישבסקי, ב-ש
ר' נחמן קרמר, ב-ש
ר' יהודה צבי שפירא, י-ם
ר' נתן ברנש"י שפירא, ב-ב
ר' צבי אורלנצ'יק, י-ם

להולדת הבנים

ר' אברהם חיים אנשין, ב-ש
ר' אפרים בידרמן, י-ם
ר' אברהם יצחק בלום, י-ם
ר' שמעון ברלב, ב-ב
ר' זאב ברנשטיין, י-ם
ר' יצחק אייזיק דרדיק, ב-ש
ר' שמעון הירש, ב-ש
ר' דוד יצחק הירש, ב-ב
ר' רפאל ויסקי, י-ם
ר' נחמן ברש"מ חשין, י-ם
ר' נחמן ישראל טורץ, ב-ש
ר' ישראל טנגי, י-ם
ר' אברהם לור, י-ם
ר' ישראל מייקוף, ב-ש
ר' יחזקאל מנס, ב-ש
ר' שלום פראנק, י-ם
ר' ישראל צוקר, ב-ש
ר' נתן צוקר, י-ם
ר' חיים קלצקי, ב-ש
ר' אלעזר קעניג, ב-ש
ר' שמעון מאיר קעניג, י-ם
ר' שמעון שמואל רוזנבלט, ב-ש
ר' נחום לייב רוזנבלט, ב-ש
ר' משה אריה רוזנטל, י-ם
ר' מרדכי רוזנטל, ב-ש
ר' שמואל אייזיק רוזנפלד, ב-ש
ר' עקיבא רוזנפלד, ב-ב
ר' גבריאל שלומוביץ, ברכפלד
ר' נחמן ברא"י שפירא, י-ם

להולדת הבנות

ר' נתן גריזולט, ב-ש
ר' אברהם יואל דורנבלט, ב-ש
ר' נחמן דוב הלפרין, ב-ש

קלי אידיש
החל מנחם יצחק מנחם זצ"ל

יה"ר שיזכו לרוות מלא חפניים נחת דקדושה מכל יו"ח בדרכו הסלולה של רביה"ק המסורה לנו מדור דור, לגדלם ולחנכם לתורה ולחופה ולמעש"ט, לבנות בית נאמן בישראל על אדני התורה והיראה לתפארת כרם בית ישראל ולתפארת שם רביה"ק,

מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא בכל מעשי ידיהם אמן

זמני ומיקום החבורות השבועיות

ירושלים

יום ראשון | אחר מעריב

עז"נ הישן
ראש החבורה: הר"ר יעקב נתן
 אנשין
 ללכת עם תורה
אחראי: ר' י. י. ברוין הי"ו
 05331-42207

יום שני | אחר מעריב

בבית הר"ר אליעזר קירשבוים
ראש החבורה: הר"ר שמעון צבי שפירא
 שיחה שבועית
אחראי: ר' ש. נ. גודלבסקי הי"ו
 05041-30633

יום שלישי | אחר מעריב

בית צבי
 ניגונים מדורות הקודמים
אחראי: ר' משה לייב פלסניק הי"ו
 05832-28291

יום שלישי | 3.00 אחה"צ

עז"נ הישן
ראש החבורה: הר"ר נתן יוסף בורשטיין
 שיחה שבועית
אחראי: ר' א. מ. מנדל פיין הי"ו
 05832-91352

יום שלישי | אחר מעריב

עז"נ הישן
 שיחת חברים
אחראי: ר' אהרן גרומן הי"ו
 05276-80057

יום שלישי | אחר מעריב

ביהמ"ד ברסלב
 רח' יוסף בן מתתיהו
אחראי: ר' אפרים בידרמן הי"ו
 05331-20546

יום רביעי | אחר מעריב

בית צבי
ראש החבורה: הרה"ח ר' מאיר קרלבוך
 שיחה שבועית
אחראי: ר' י. נ. פראנק הי"ו
 05276-40892

יום רביעי | אחר מעריב

בבית החברים
 שיחת חברים
אחראי: ר' נחמיה חשין הי"ו
 05276-27299

יום רביעי | אחר מעריב

עז"נ הישן
ראש החבורה: הר"ר ראובן שיף
 שיחה שבועית
אחראי: ר' א. י. בלום הי"ו
 05485-61903

יום שני | 3:00 אחה"צ

ביהמ"ד "אור הצדיק"
 רח' בית ישראל 23
 שיחת חברים בטעם זקנים
 ע"פ 'שיח שרפי קודש' החדש
אחראי: 02-5712493

ליל שישי | לפנות בוקר

שלוש שעות לפני נץ החמה
 יוצאים מרח' מא"ש ע"י ביהמ"ד
 הגדול אל הכותל המערבי
ראש החבורה: הר"ר איתמר לייפער
 ניגונים ודיבורים
אחראי: ר' יחיאל צוקר הי"ו
 05331-55472

מוצאי שבת | 1 1/4 לאחר ר"ת

בבית ר' רפאל ויסקי הי"ו
 סעודת מלו"מ עם שיחה שבועית
אחראי: ר' משה בנימין אנשין הי"ו
 05041-40093

בית שמש

רמה ב'

יום ב' | אחר מעריב

בבית אחד החברים
 שיחת חברים בספר חיי מוהר"ן
אחראי: ר' שלמה שישא הי"ו
 05041-02203

יום ג' | אחר מעריב

בביהמ"ד נחלת חן
 שיחת חברים ע"פ אוצר היראה
 'תפילה'
אחראי: ר' יעקב אהרן גרוס
 05484-83148

יום ג' | אחר מעריב

בביהמ"ד נחלת חן
 שיחת חברים בספר חיי מוהר"ן
אחראי: ר' נחמן הורביץ הי"ו
 05276-02999

יום ג' | אחר מעריב

ת"ת ברסלב
 שיחת חברים
אחראי: ר' נחמן קלפהולץ הי"ו
 05331-71480

יום חמישי | אחר מנחה

ת"ת ברסלב
 שיחת חברים בספר על"ת
אחראי: ר' ראובן פיליפ
 05567-22659

ליל שישי | אחר מעריב

בבית אחד החברים
 שירה וזמרה
אחראי: ר' אליהו ירבלום הי"ו
 05276-78143

מוצאי שב"ק

בבית אחד החברים
 שיחה מר' אליעזר חשין הי"ו
אחראי: ר' יצחק טורץ הי"ו
 05276-69525

קריה

יום ב' | אחר מנחה

בביהמ"ד ברסלב
 שיחה שבועית
אחראי: ר' אורי פרידברג הי"ו
 05484-01927

קנה בושם

מדי יום | אחר שחרית כותיקין

בביהמ"ד אנשי הצדיק
 שיחת חברים בספר עלים לתרופה
 עם הר"ר שמעון אליהו ברוין הי"ו

יום ב' | אחר מעריב

בביהמ"ד ברסלב 'קנה בושם'
ראש החבורה: הרה"ח ר' אהרן דוד בארזעסקי
אחראי: ר' ש. שמואל רוזנבלט הי"ו
 05484.08721

יום שני | אחר מעריב

בביהמ"ד 'אנשי הצדיק'
 שיחת חברים בספר חיי מוהר"ן
 (בלשה"ק)
אחראי: ר' דוד שמואל ניסנבוים הי"ו
 05484-91687

יום ד' | 7:30 בערב

בביהמ"ד ברסלב 'קנה בושם'
 שיחת חברים בספר שיחות הר"ן
אחראי: ר' חיים צ'ציק הי"ו
 05484-85412

ליל ר"ח | אחר מעריב

בביהמ"ד ברסלב 'קנה בושם'
 שיחה בתורת רביז"ל
אחראי: ר' שרגא טווערסקי הי"ו
 05484-23073

חפציבה

יום ד' | אחר מעריב

בבית אחד החברים
 שיחת חברים - בלשה"ק
אחראי: ר' יהודה חנון הי"ו
 05331-45325

בני ברק

יום רביעי | אחר מעריב

ביכולל ברסלב
 שיחה שבועית
אחראי: ר' צבי גוטליב הי"ו
 05271-08531

ביתר

יום שני | 9:00 בערב

בביהמ"ד עטרת הנחל
 שיחה שבועית
אחראי: ר' יחיאל מיכל ברנד הי"ו
 05832-08001

יום רביעי | 9:15 בערב

בביהמ"ד מקור הנחל
 שיחה שבועית
אחראי: ר' דוב הלפרין הי"ו
 05832-38831

אלעד

יום שני | 7:45 בערב

בביהמ"ד חסידים
 שיחת חברים ע"פ שיחות הר"ן
אחראי: ר' יעקב ירבלום הי"ו
 05271-35144

ברכפלד

יום שלישי | 7:30 בערב

בבית החברים
אחראי: ר' שמואל קלצקי הי"ו
 05331-88316

צפת

יום רביעי | 7:30 בערב

בביהמ"ד פאר הנצח
 ניגונים ושיחה
אחראי: ר' שמחה פלברבוים הי"ו
 05331-44862

הר יונה

יום שלישי | 8:30 בערב

ביהמ"ד נחלת הצדיק
 שיחת חברים בספר השתפכות
 הנפש
אחראי: ר' נחמן מלמד הי"ו
 05484-10520

אברך יקר! בא והצטרף לחבורה שבועית המתאימה
 לך, לתועלתך ולתועלת כולנו